

**PROJEKTAS „PRADINIŲ KLASIŲ MOKYTOJŲ IR SPECIALIOJO UGDYMO
PEDAGOGŲ KOMPETENCIJŲ TAIKYTI INFORMACINĖS KOMUNIKACINĖS
TECHNOLOGIJAS (IKT) IR INOVATYVIUS MOKYMO METODUS TOBULINIMO
MODELIO IŠBANDYMAS IR DIEGIMAS“**

TYRIMO „IKT IR INOVATYVIŲ MOKYMO(SI) METODŲ TAIKYMO PRADINIAME IR
SPECIALIAJAME UGDYME BŪKLĖ LIETUVOJE IR UŽSIENYJE 2000 – 2010 METAIS“ II
DALIES – TYRIMO „LIETUVOS BENDROJO LAVINIMO MOKYKLOS MOKYTOJŲ IR
SPECIALIŲJŲ PEDAGOGŲ NUOMONĖ APIE IKT IR INOVATYVIŲ MOKYMO(SI) METODŲ
TAIKYMĄ PRADINĖSE KLASĖSE“ –

ATASKAITA

Bendraautorių atstovas

Tadas Tamošiūnas

VILNIUS, 2010

Turinys

Įvadas	3
Tyrimo tikslas	3
Tyrimo uždaviniai	3
Tyrimo metodologija ir metodika	4
Atrankos modelis ir procedūra	6
Statistinė duomenų analizė	12
Ataskaitos struktūra	12
Požiūriai į pradinio ugdymo kokybę.....	13
Informacinių – komunikacinių technologijų ir inovatyvių metodų taikymas	22
Inovatyvių metodų taikymo aplinka ir veiksniai	39
Inovatyvių metodų taikymo kliūtys	39
Pedagogų pasirengimas ir sąlygos jam pasireikšti	40
Organizacinė kultūra kaip IKT diegimo veiksnys.....	47
Mokinių su specialiaisiais poreikiais integravimas	50
Išvados ir rekomendacijos.....	63
Priedai.....	68
ANKETA V – XII KLASIŲ MOKYTOJAMS	68
ANKETA PRADINIŲ KLASIŲ MOKYTOJAMS	74
ANKETA SPECIALIESIEMS PEDAGOGAMS.....	82
ANKETA MOKYKLŲ ADMINISTRACIJOS DARBUOTOJAMS	88

Įvadas

Tyrimo tikslas

Atlikti mokslinį tyrimą „Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklos mokytojų, specialiųjų pedagogų ir administracijos darbuotojų nuomonė apie IKT ir inovatyvių mokymo(si) metodų taikymą pradinėse klasėse“ (a. Požiūris į inovatyvių mokymo(si) metodų ir IKT taikymo ir specialiųjų ugdymosi poreikių mokinių integruoto ugdymo pradinėse klasėse naudingumą; b. Lietuvos pradinių klasių mokytojų ir specialiųjų pedagogų pasirengimo taikyti IKT ir inovatyvius mokymo(si) metodus įvertinimas);

Tyrimo uždaviniai

1. nustatyti šalies pedagogų bendruomenės deklaruojamus gero pradinio ugdymo požymius;
2. nustatyti respondentų požiūrį į inovatyvių mokymo(si) metodų ir IKT taikymo, taip pat, specialiųjų ugdymosi poreikių mokinių integruoto ugdymo pradinėse klasėse naudingumą apskritai ir naudingumą tolesniam mokymuisi pagal pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas;
3. palyginti pradinių klasių ir 5-12 klasių mokytojų požiūrį į inovatyvių mokymo(si) metodų ir IKT taikymo, taip pat, specialiųjų ugdymosi poreikių mokinių integruoto ugdymo pradinėse klasėse naudingumą;
4. įvertinti esamą IKT taikymo pradinėse klasėse situaciją (ar ir kokias IKT pradinių klasių mokytojai taiko ugdymo procese, kaip dažnai ir kokiais tikslais taiko);
5. išanalizuoti bendrojo lavinimo mokyklų mokytojų ir specialiųjų pedagogų bendro kompiuterinio raštingumo lygį bei gebėjimą naudotis IKT rengiantis pamokoms (taip pat darbui su specialiųjų poreikių mokiniais) ir tikslingai taikyti ugdymo procese ir po pamokų;
6. nustatyti, kokias kompiuterines mokymo programas/mokymo priemones naudoja pradinių klasių mokytojai ir specialieji pedagogai ugdymo procese ir po pamokų.
7. nustatyti inovatyvius mokymo(si) metodus, kuriuos savo veikloje dažniausiai taiko Lietuvos pradinių klasių mokytojai ir specialieji pedagogai.

8. išsiaiškinti pradinį klasių mokytojų ir specialiųjų pedagogų nuomonę apie tai, ar pradinį klasių mokinių, tarp jų ir turinčių specialiųjų ugdymo(si) poreikių, akademiniai ir kiti pasiekimai priklauso nuo to, ar mokiniai namuose turi kompiuterį ir ką su juo veikia.
9. nustatyti pradinį klasių mokytojų ir specialiųjų pedagogų kvalifikacijos tobulinimo poreikį IKT ir inovatyvių mokymo(si) metodų taikymo srityje.
10. įvertinti pradinį klasių mokytojų ir specialiųjų pedagogų pasirengimą ir realias galimybes taikant IKT ir inovatyvius mokymo(si) metodus:
 - planuoti ugdymo procesą ir siekti suplanuotų tikslų;
 - ugdyti mokinių bendrąsias ir esmines dalykines kompetencijas;
 - individualizuoti mokinių mokymą(si);
 - skatinti mokinių mokymosi motyvaciją;
 - vertinti mokinių mokymosi pažangą ir pasiekimus;
 - kurti žaidimais grįstas mokymo(si) aplinkas;
 - taikyti mokymąsi bendradarbiaujant (taip pat ir kompiuteriais grįstą);
 - struktūruoti mokinio mokymosi veiklas;
 - tobulinti savo kvalifikaciją;
 - bendrauti ir bendradarbiauti su mokinių tėvais.

Tyrimo metodologija ir metodika

Tyrimo metodologijos, kaip teorinių ir empirinių procedūrų visumos, pagrindiniai principai šiame tyrime yra:

1. Kiekybinių ir kokybinių metodų panaudojimas bei derinimas siekiant tyrimo uždavinių įgyvendinimo. Tyrimas savo pobūdžiu yra pirmiausia aprašomasis, su aiškiais kiekybinio reprezentatyvumo požymiais. Taikomųjų pozityvistinių tyrimų kontekste vyrauja nuostata, kad nevalia peržengti empirinio aprašymo pagrįstumo ir vertybinio bešališkumo ribų. Tyrimo autoriai laikosi nuomonės, kad greta empiriškai pagrįsto deskriptyvinio stiliaus, taikomuoju požiūriu naudinga atsižvelgti ir į tas socialinės teorijos nuostatas, kurios akcentuoja kritinę laikyseną politinių institutų (šiuo atveju – švietimo) atžvilgiu, o taip pat, siekiant platesnės diskusijos pradinio ugdymo tobulinimo atžvilgiu, kai kada paranku kelti prielaidas, kurios peržengia griežto empirizmo ribas.

2. Socialiniuose tyimuose reikalaujamų patikimumo procedūrų užtikrinimas: duomenų atrankos, surinkimo, saugojimo, aprašomosios ir daugiamatės statistikos panaudojimo, išryškinant analizuojamų reiškinių tendencijas bei jų statistinį reikšmingumą ir kt.

Renkant empirinius duomenis naudotas daugiausia kiekybinis anketavimo metodas ir jį papildanti dokumentų analizė:

Anketinės apklausos. Siekiant atsakyti į tyrimo klausimus, buvo būtina surinkti duomenis iš kelių generalinių visumų: pradinių klasių mokytojų ir specialiųjų pedagogų, 5-12 klasių mokytojų ir administracijos darbuotojų. Atliekant tyrimą techninėje užduotyje buvo reikalaujama apklausti ne mažiau 700 pradinių klasių mokytojų ir specialiųjų pedagogų, taip pat ne mažiau kaip 700 bendrojo lavinimo mokyklų 5-12 klasių mokytojų proporcingai šalies bendrojo lavinimo mokyklų tipams, miesto/ kaimo mokyklų pasiskirstymui, geografiniam pasiskirstymui Lietuvos teritorijoje. Tyrimo grupių atstovai, remiantis techninės užduoties reikalavimais, turėjo būti apklausti tose pačiose mokyklose.

Kadangi tyrimas savo pobūdžiu daugiausia aprašomasis, būtinas atsitiktinės respondentų atrankos principo užtikrinimas, kuris leido reprezentatyviai įvertinti tiriamas objekto charakteristikas, statistinį duomenų reikšmingumą ir patikimumą. Kadangi dauguma generalinių visumų atstovų dirba tose pačiose mokyklose, formuojant atrankines imtis pasirinktas atsitiktinės klasterinės atrankos būdas. Klasteriai tai natūralūs analizės vienetų junginiai. Pastaroji atrankos forma taikoma tam tikromis aplinkybėmis, kurias šis tyrimas iš principo atitinka: kiekvienas generalinės visumos narys priklauso tik vienam klasteriui, žinomas generalinės visumos narių skaičius sudarantis klasterius, klasteriai nėra labai dideli ir yra geografiškai kompaktiški. Mokykla šiuo atveju yra pirminis atrankos vienetas, kuriame apklausti visų grupių respondentai.

Duomenų atrankos patikimumas tyrimo eigoje užtikrintas kruopščios atsitiktinės atrankos būdu, o duomenų surinkimo patikimumas - laikantis anonimiškumo, laiko būtino anketai atsakyti, anketų dizaino ir kt. principų. Visos anketos patikrintos ir atskirtos tos, kuriose daugiau negu pusė neatsakytų klausimų arba sistemiškai kartojasi atsakymų pasirinkimo modelis. Anketas patikrinus ir suregistravus, duomenys įvesti į SPSS paketą.

Atrankos modelis ir procedūra

Atrankos tipas - vienos pakopos stratifikuota klasterinė (lizdinė) atranka. Atrankos vienetas (klasteris) – mokykla. Atranka stratifikuota pagal urbanizacijos laipsnį ir mokyklos tipą.

Kaip reikalaujama tyrimo programoje, siekta apklausti 1400 pedagogų (700-pradinių klasių ir specialiųjų pedagogų, 700 - 5-12 klasių, administracijos). Atsižvelgiant į pedagogų skaičių ir jų proporcijas mokyklų tipuose apskaičiuotas reikiamų apklausti respondentų skaičius.

Lentelė 1

Imties dydis pagal mokyklų tipą

Mokyklos tipas	Mokytojų skaičius	%	Reikiamų apklausti respondentų skaičius
Vidurinės	13961	35,1	491
Pradinės	1486	3,7	52
Mokyklos-darželiai	887	2,2	31
Pagrindinės	11513	28,9	405
Gimnazijos	9704	24,4	341
Kitos	2277	5,7	80
	39828		1400

Reikiamų apklausti pedagogų skaičius pagal mokyklos tipą sudaro tik dalį tiriamų pedagogų skaičiaus, nes atrankos vienetas yra mokykla, ir jis reprezentuojamas pagal mokyklos tipą, yra stratifikuojamas pagal urbanizacijos lygį. Todėl reikiamų apklausti pedagogų skaičius išaugo.

Mokyklos stratifikuotos pagal urbanizacijos lygmenį ir mokyklos tipus. Pagal urbanizacijos lygmenį išskirtos trys grupės: didieji miestai, rajonų centrai ir miesteliai - kaimai. Taigi, kiekvieną mokyklos tipą suskirsčius į tris stratas, gauta 15 stratų. Visose 15 stratose reikiamų apklausti pedagogų skaičius skaičiuotas proporcingai toje stratoje dirbančių 2009-2010 m.m. dirbančių pedagogų skaičiui.

Mokyklos, kai buvo vykdoma apklausa, Lietuvoje buvo šių tipų: mokyklos-darželiai (106), pradinės (92), pagrindinės (515), vidurinės (325), gimnazijos (185), jaunimo mokyklos (19), vaikų socializacijos centrai (8), sanatorinės (9), menų gimnazijos (4), konservatorijos (4), specialiosios mokyklos (64), suaugusiųjų (33) - viso 1364 mokyklos. Tyrimui buvo atrinkti pedagogai iš mokyklų-darželių, pradinių, pagrindinių, vidurinių, gimnazijų, vaikų socializacijos centrų, menų gimnazijų.

Kitų mokyklų tipai į atranką nebuvo įtraukti, kadangi jose nėra pilnos reikiamos respondentų grupės. Šiuo metu jau beveik visose Lietuvos gimnazijose nėra pradinio ugdymo. Tyrimo respondentų imtis reikalauja gana didelio pradinio ugdymo pedagogų skaičiaus, todėl norint ją surinkti, vykdant mokyklų atranką papildomai buvo atrinkta mokyklų – darželių ir pradinių mokyklų.

Mokyklos apklausai atrinktos atsitiktinai pagal sisteminės atsitiktinės atrankos principą (iš visų tos stratos mokyklų sąrašo). Reikiamų atrinkti mokyklų skaičius nustatytas, padalijus reikiamų apklausti pedagogų skaičių iš vidutinio mokyklos (pagal pedagogų skaičių) dydžio toje stratoje.

Lentelė 2

Atrinktos ir apklaustos mokyklos (skaičius)

Mokyklos tipas	Atrinktų mokyklų skaičius	Atrinktų pedagogų skaičius	Apklaustų mokyklų skaičius
1.Mokykla - darželis	12	146	11
2.Pradinė	16	390	15
3.Pagrindinė	29	1099	24
4.Vidurinė	25	1379	22
5.Gimnazija	15	917	8
	97	3931	80

Lentelė 3

Atrinktos ir apklaustos mokyklos pagal urbanizacijos lygį (skaičius)

Mokyklos tipas	Atrinktų mokyklų skaičius			Apklaustų mokyklų skaičius		
	Didieji miestai	Rajonų centrai	Miesteliai - kaimai	Didieji miestai	Rajonų centrai	Miesteliai - kaimai
1.Mokykla - darželis	4	3	5	4	3	4
2.Pradinė	6	7	3	6	6	3
3.Pagrindinė	8	6	15	6	4	14
4.Vidurinė	9	5	11	7	6	9
5.Gimnazija	5	6	4	4	1	3
	32	27	38	27	20	33

Viso apklausta 80 mokykla – 1838 respondentai, dėl vienokių ar kitokių priežasčių apklausoje atsisakė dalyvauti 17 mokyklų, daugiausia tarp jų buvo gimnazijų dėl to, jog jos nevykdo pradinio ugdymo.

Demografinės respondentų charakteristikos

Anketose buvo pateikta keletas demografinio pobūdžio klausimų. Visiems respondentams pateikti klausimai apie turimą kvalifikaciją, įgytą pedagoginę specialybę, darbo stažą ir amžių.

Demografiniai kintamieji socialiniuose tyrimuose dažnai dar tampa vadinamaisiais nepriklausomais kintamaisiais, kurie įtakoja respondentų pažiūras, nuostatas ir elgesį.

Iš gautų tyrimo rezultatų matyti, kad respondentai pagal mokyklos tipą pasiskirstė beveik tolygiai, tik išsiskiria gimnazijos. Pagrindinė priežastis – gimnazijos faktiškai nevykdo pradinio ugdymo.

Lentelė 4

Mokyklos tipas %

Tipas	Respondentų grupės			
	Administracija	Specialieji pedagogai	Pradinių klasių pedagogai	5-12 klasių pedagogai
1.Mokykla darželis	14	11	14	-
2.Pradinė	19	25	35	-
3.Pagrindinė	25	34	24	38
4.Vidurinė	34	27	26	40
5.Gimnazija	8	3	1	22
	N-99	N-80	N-640	N-1019

Respondentų pasiskirstymas pagal lytį rodo, kad vyrauja moterys, vyrų kiek daugiau dirba su vyresnių klasių moksleiviais.

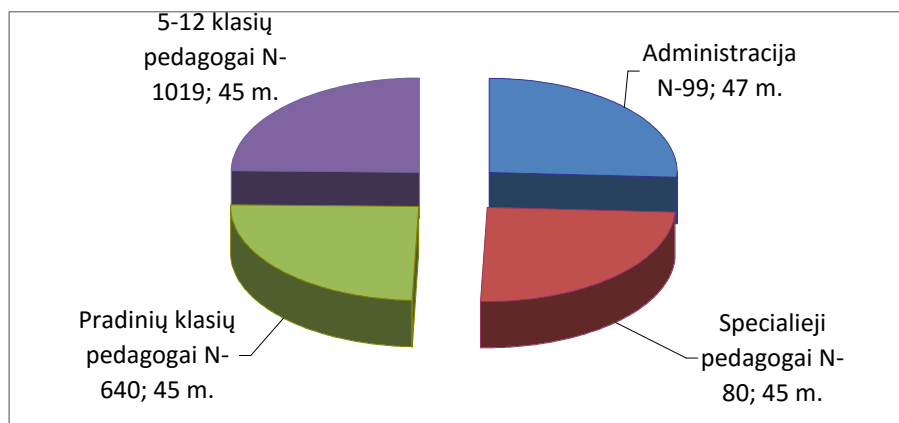
Lentelė 5

Respondentų pasiskirstymas pagal lytį %

Lytis	Respondentų grupės		
	Specialieji pedagogai	Pradinių klasių pedagogai	5-12 klasių pedagogai
1.Moteris	100	99	89
2.Vyras	-	1	11
	N-80	N-640	N-1019

Diagrama 1

Respondentų amžius (vidurkis)

Daugumas pedagogų yra vidutinio amžiaus. Vidutinis darbo stažas siekia virš dvidešimt metų, administracijos darbuotojų 15 metų (N-96).

Lentelė 6

Respondentų pasiskirstymas pagal įgytą pedagoginę specialybę %

Tipas	Respondentų grupės	
	Pradinių klasių pedagogai	5-12 klasių pedagogai
1. Pradinių klasių mokytojo	89	3
2. Mokytojo dalykininko (pvz. istorijos, matematikos ir pan.)	8	93
3. Pedagoginio išsilavinimo neturi, tačiau šiuo metu siekia jį įgyti	1	1
4. Kitoks atsakymas	2	3
	N-640	N-1019

Dauguma pradinių klasių pedagogų yra įgyję pradinių klasių mokytojo specialybę, o pedagogai dirbantys su 5 – 12 klasėmis - mokytojo dalykininko.

Lentelė 7

Pedagogų kvalifikacinė kategorija %

Tipas	Respondentų grupės	
	Pradinių klasių pedagogai	5-12 klasių pedagogai
1. Mokytojas	4	13
2. Vyr. mokytojas	53	48
3. Mokytojas metodininkas	41	36
4. Mokytojas ekspertas	1	2
5. Dar neįgijo jokios kvalifikacinės kategorijos	1	1
	N-640	N-1019

Tiek pradinių, tiek vyresnių klasių pedagogai turi vyr. mokytojo arba mokytojo metodininko kvalifikaciją. Dauguma specialiųjų pedagogų yra įgyję metodininko arba vyresniojo specialaus pedagogo kategoriją.

Lentelė 8

Su kokiomis klasėmis dirba 5-12 klasių pedagogai %

Klasės	Procentai
1. 5-8 klasės	30
2. 9-12 klasės	26
3. 5-12 klasės apylygiai	32
4. Kitoks atsakymas	12
	N-1019

Vieni respondentai dirba su 5 - 8 klasių, kiti su 9-12 klasių moksleiviais. Šis jų pasiskirstymas yra tolygus. Dėstomi dalykai yra pakankamai įvairūs, tačiau truputėlį daugiau apklaustų pedagogų dėsto lietuvių, anglų kalbas, matematiką, istoriją, informacines technologijas, biologiją.

Lentelė 9

5 - 12 klasių pedagogų dėstomi dalykai %

Dalykai	Procentai
Tikyba	4
Etika	3
Lietuvių kalba	15
Gimtoji kalba(rusu, lenku baltarusiu)	0,3
Anglų kalba	13
Vokiečių kalba	2
Prancūzų kalba	1
Rusų kalba	4
Istorija	6
Geografija	5
Matematika	11
Informacinės technologijos	6
Biologija	6
Fizika	4
Chemija	3
Dailė	2
Muzika	3
Teatra	0,6
Šokis	0,2
Technologijos	3
Ekonomika	2
Kūno kultūra	2
Žmogaus sauga	1
Psichologija	-
	N- 1019

Lentelė 10

Su kokiomis klasėmis dirba specialieji pedagogai %

Klasės	Procentai
1. 1-10	31
2. 1-12	1
3. 1-4	44
4. 1-5	4
5. 1-6	1
6. 1-7	3
7. 1-8	11
8. 1-9	3
9. 5-12	1
10. 9-12	1

Didesnioji dalis specialiųjų pedagogų dirba su 1 – 4 klasių, arba su 1 – 10 klasių moksleiviais. Mažiausiai specialiųjų pedagogų yra dirbančių su vyresnėmis nei dešimta klasėmis. Dauguma administracijos darbuotojų, tai yra direktoriaus pavaduotojų, turi antrąją arba trečiąją vadybinę kategoriją.

Diagrama 2

Administracijos turima vadybinė kategorija %

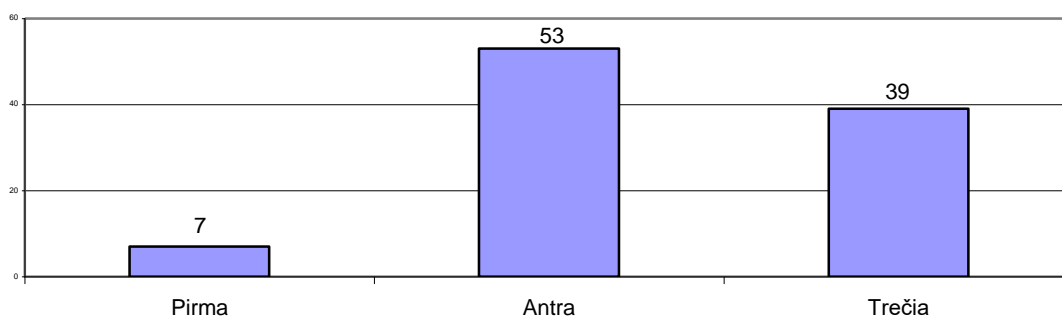
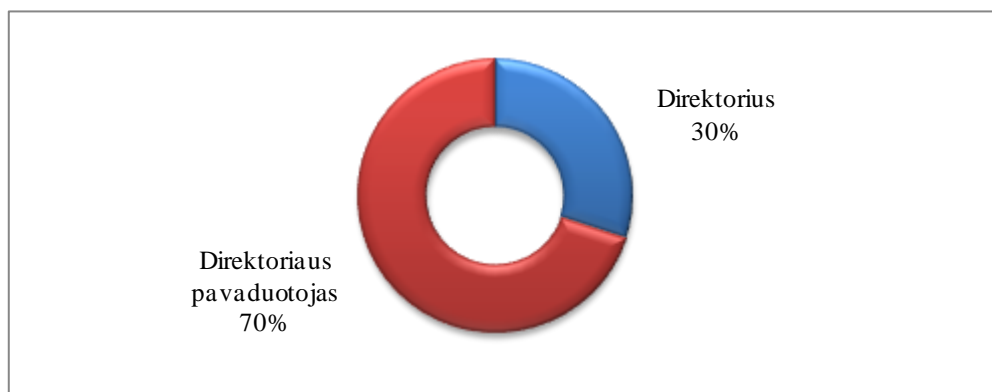

Diagrama 3

Užimamos pareigos administracijoje %

Mažuma administracijos darbuotojų dirba tik administracinį darbą, dauguma jų šalia administracinės veiklos dirba ir pedagoginį darbą.

Dokumentų ir antrinių duomenų analizė. Rengiant tyrimo instrumentus atsižvelgta į tyrimo teorinės dalies „IKT ir inovatyvių mokymo(si) metodų taikymo pradiniame ir specialiajame ugdyme pasiūla, taikymo praktika ir perspektyvos Lietuvoje bei užsienyje“ rezultatus bei kitų tyrimų duomenis.

Statistinė duomenų analizė

Pirminiai duomenys buvo koduojami ir statistiškai apdorojami naudojant SPSS statistinių duomenų analizės paketą. Analizuojant duomenis, panaudota tiek aprašomoji, tiek ir daugiamatė statistika. Pirmuoju atveju analizuoti procentiniai pasiskirstymai, vidurkiai, pastarųjų standartiniai nuokrypiai, asimetrijos koeficientai ir kiti parametrai. Antruoju atveju, nustatant vidinės konsistencijos koeficientus koreliuoti skalių požymiai (Crobach'o alfa), matuojant statistinį reikšmingumą naudoti atitinkami testai (Somers'd, nepriklausomų grupių – Student'o, Mann-Whitney), taip pat tirtos koreliacinės priklausomybės. Analizuojant požiūrius į pradinio ugdymo kokybę, panaudota klasterinė analizė.

Ataskaitos struktūra

Tyrimo ataskaitą sudaro įvadas, keturi teminiai skyriai, išvados, rekomendacijų dalis bei priedai – tyrimo anketos.

Požiūriai į pradinio ugdymo kokybę

Pradinės mokyklos tikslai ir uždaviniai šiuo metu pakankamai aiškiai artikuliuoti švietimo strateginiuose dokumentuose. Pavyzdžiui, pradinio ugdymo samprata (2003m.) teigia, kad *pradinio ugdymo tikslas - išugdyti sveiką, aktyvų, kūrybingą, elementaraus raštingumo ir socialinių, informacinių, pažintinių, veiklos gebėjimų bei bendražmogiškųjų vertybių pamatus įgijusį vaiką*. Šiam tikslui keliami tokie uždaviniai:

1. sukurti ugdymui(si) palankų psichologinį klimatą ir ugdymo(si) erdvę;
2. ugdymo procese atsižvelgti į individualius fizinius, psichologinius, sociokultūrinius ypatumus;
3. taikyti ugdymo metodus, atitinkančius vaiko amžiaus tarpsnio bei individualius ypatumus, ugdymo srities specifiką;
4. sukurti ugdymo turinį, atitinkantį ugdymo tikslus, jaunesniojo mokyklinio amžiaus vaikų raidos ypatumus, ugdymosi poreikius ir interesus;
5. naudoti ugdymo priemones, skatinančias vaiko smalsumą, aktyvumą, kūrybiškumą;
6. taikyti ugdančią, skatinančią, psichofizines vaiko galias tausojančią vertinimo sistemą;
7. teikti papildomąjį ugdymą, puoselėjantį ir plėtojantį vaiko individualybę;
8. teikti vaikui būtiną pedagoginę, psichologinę, informacinę, specialiąją ir kt. pagalbą;
9. pasiekti, kad pradinėse klasėse dirbtų kvalifikuoti ir kompetentingi pedagogai.

Strateginiai pradinio ugdymo siekiniai suformuluoti, kaip matome, išsamiai ir kryptingai. Tačiau socialinė teorija ir tyrimai jau senokai yra pavaizdžiai argumentavę (ir argumentuoja iki šiol), kad artikuliacijos lygmuo, kalbant apie įvairius socialinius institutus, taip pat ir švietimą, nebūtinai dera su socialinių veikėjų (nagrinėjamu atveju – pedagogų) nuostatomis ir praktine mokyklos veikla. Pavyzdžiui, neseniai jungtinės tyrėjų grupės (vadovas J.Ruškus) atliktas tyrimas apie pradinio mokymo pakopos „kaimyną“ – ikimokyklinį ugdymą „Ikimokyklinio, priešmokyklinio ugdymo vadybos kokybės vertinimas“ atskleidė, *„kad Lietuvos ikimokyklinis ir priešmokyklinis ugdymas pasižymi tam tikru prieštaravimu tarp politiškai ir teoriškai suformuluotų siekių, idealų, nuostatų bei ugdymo ir vadybos realybės, kasdieninės praktikos. Ugdymo dalyviai pasitenkina minimalaus vaiko ugdymo lygio užtikrinimu: svarbu yra tai, kad vaikas yra užimtas ir saugus pedagogų priežiūroje. Vaiko*

orumo ir susivokimo ugdymas, jo prigimtinių galių ar interesų skatinimas, lygiavertiškas suaugusiojo ir vaiko santykis ugdymo dalyvių yra komponuojamas kartu su autoritarinio ir konkurencinio pobūdžio ugdymu, kur prioritetas yra drausmė, tvarka ir paklusnumas bei rengimas konkurencinėms mokymosi sąlygomis“.

Aiškinantis pedagogų nuomones apie gero pradinio mokymo požymius, tyrimo anketose buvo suformuluotas atitinkamas klausimas apie pradinės mokyklos funkcijas, tarp kurių dvi hipotetiškai turėtų būti labai svarbios – žinių perteikimas (raštingumo formavimas) bei mokymas mokytis (šiuo metu nuolat akcentuojama kompetencija). Kitos funkcijos kintamųjų skalėje sugrupuotos į keletą specifinių grupių: konservatyvios hierarchijos (tolesnėje lentelėje 3, 5, 7, 9 kintamieji), konkurencinę (2, 6, 11 kintamieji) bei socialinių įgūdžių (4, 8, 12 kintamieji). Be abejonės šios kintamųjų grupės yra sąlyginės tiek konstrukto, tiek praktinės veiklos požiūriu, nes pradinei mokyklai svarbios įvairios socializacijos funkcijos, pavyzdžiui, tradicinės (perteikti žinias, normas, vertybes) ir palyginti naujesnės – socialinių įgūdžių stiprinimo kryptys. Tarkim Švietimo įstatymo galiojančioje redakcijoje teigiama, kad *pradinio ugdymo paskirtis – suteikti asmeniui dorinės ir socialinės brandos pradmenis, kultūros, taip pat ir etninės, pagrindus, elementarų raštingumą, padėti jam pasirengti mokytis pagal pagrindinio ugdymo programą.*

Žemiau esančiose 11, 13, 14 ir 15 lentelėse pateikti visų respondentų grupių atsakymai į klausimą - *... pedagogų, tėvų bendruomenėje pasitaiko įvairių idėjų apie pradinės mokyklos funkcijas. Prašytume nurodyti, kurias iš žemiau minimų, Jūsų nuomone, labai svarbu įgyvendinti ir kurias mažiau, arba visai nesvarbu.* Lentelėse paryškintai pateikti dažniausia pasikartojantys atsakymų variantai. Autorių nuomone ranginės skalės, kurioje pasiskirstė respondentų atsakymai, reikšmių nereikėtų jungti, nes, pavyzdžiui, reikšmė *labai svarbu* pakankamai skiriasi nuo reikšmės *gana svarbu*.

Surinkti empiriniai duomenys rodo, kad, kaip ir tikėtasi, absoliučiai daugumai pradinių klasių pedagogų labai svarbu kiek galima pilniau perteikti mokiniams žinias, suformuoti gebėjimus, numatytus ugdymo programose bei išugdyti mokymosi motyvaciją, mokytis mokytis. Motyvacijos stiprinimas respondentų nuostatų lygiu pasirodė esantis netgi svarbesnis. Tokie pasiskirstymai vienareikšmiškai vertintini kaip teigiami, nes tiesiogiai koreliuoja ir atliepia šiuolaikinio gyvenimo iššūkius, susijusius su didėjančio raštingumo poreikiu ir kartu jo

įvairove. Kitas dalykas, kurį atskleidžia statistiniai pasiskirstymai ir analizė - tai pakankamai didelis šios respondentų grupės atsakymų „išsibarstymas“. Matome, kad aukštus dažnius surinko socialinių įgūdžių funkcijų grupė (ypač akcentas į tolerantiškas pažiūras ir elgseną, konfliktų sprendimo pagrindų formavimą), o kai kuriais atvejais ryški ir hierarchinės grupės (išmokyti mokyklos taisyklių, pvz. dirbti kartu su kitais pagal nustatytą tvarką) svarba. Tyrimo duomenimis pradinių klasių mokytojams mažiausia patrauklios konkurencinės paradigmos funkcijos – lyderių ugdymas, mokymas konkuruoti, kovoti už save, susidurti su sunkumais.

Lentelė 11

Pradinių klasių mokytojų nuomonė apie pradinės mokyklos funkcijas %

Galimos pradinės mokyklos funkcijos	Labai svarbu	Gana svarbu	Beveik nesvarbu	Visai nesvarbu
1. Kiek galima pilniau perteikti mokiniams žinias, suformuoti gebėjimus, numatytus ugdymo programose	72	28	-	-
2. Išmokyti būti lyderiu	4	50	39	7
3. Suformuoti pareigos jausmą nuosekliai ir sunkiai mokytis	45	50	4	1
4. Išmokyti būti kartu su įvairių socialinių grupių vaikais (negalia, skurdas, skirtinga tautybė ir kt.)	63	36	1	-
5. Išmokyti mokyklos taisyklių, pvz. dirbti kartu su kitais pagal nustatytą tvarką	64	34	2	-
6. Išmokyti konkuruoti, kovoti už save, nes to gyvenime dažnai vėliau prireikia	12	69	16	3
7. Išmokyti pajusti pedagogo autoritetą, įsiklausyti į jo patirtimi grįstus patarimus	30	58	10	2
8. Formuoti tolerantiškas pažiūras ir elgseną, formuoti konfliktų sprendimo pagrindus	74	25	1	-
9. Išmokyti nesusireikšminti ir žinoti savo vietą („nedraskyti akių“, nepažeisti nustatytų taisyklių ir pan.)	35	55	9	1
10. Išugdyti mokymosi motyvą, mokytis mokytis	91	8	1	-
11. Leisti patirti sunkumus, kurie būdingi vyresnėms klasėms (didesnis mokymo krūvis, pasiekimų testai ir pan.)	9	61	24	6
12. Stiprinti mokinių bendruomeniškumą (norą ir gebėjimus kartu spręsti socialines problemas)	52	46	2	-

Bendrų pasiskirstymų palyginimas pagal demografinius kintamuosius atskleidė keletą statistiškai reikšmingų skirtumų ($p < 0,04$):

- Teiginiui, kad labai svarbu pradinėje mokykloje formuoti tolerantiškas pažiūras, konfliktų sprendimo pagrindus, pritarė 64 proc. mokytojų, 71 proc. vyr. mokytojų ir 77 proc. mokytojų metodininkų.

- Mokytojo kvalifikacinę kategoriją turintiems asmenims dažniau atrodo, kad labai svarbu išmokyti vaikus nesusireikšminti, nedrąskyti akių ir žinoti savo vietą (50 proc). Taip mano 38 proc. vyr. mokytojų ir 28 proc. mokytojų metodininkų.
- Mokytojo kvalifikacinę kategoriją turintys asmenys rečiau rinkosi atsakymo variantą *labai svarbu* klausiant apie mokymosi motyvacijos didinimą – 75 proc., vyr. mokytojai – 90 proc., mokytojai metodininkai – 94 proc.
- Tarp respondentų, kurie yra iki 35 m., amžiaus neatsirado nei vieno, teigusio, kad labai svarbu išmokyti vaikus lyderystės, didesnei daliai tai atrodo beveik nesvarbu (57 proc.), o pavyzdžiui, tarp tų, kuriems daugiau kaip 55 m. – tokių atitinkamai yra 9 proc. ir 33 proc. Jaunesniems respondentams taip pat rečiau atrodo labai svarbu išmokti konkuruoti ir kovoti už save – 9 proc., o tiems, kuriems virš 50 m. – 17 proc. Leisti patirti sunkumus, kurie būdingi vyresnėms klasėms labai svarbu atrodo 6 proc. iki 35 m. amžiaus ir 12 proc. – virš 55 m., atitinkamai nesvarbu 25 proc. ir 10 proc.
- Jaunesniems respondentams (iki 35 m.) dažniau atrodo labai svarbu ugdyti bendruomeniškumą – 65 proc. o tiems kuriems virš 55 m. – 42 proc.
- Tiems, kurių pedagoginio darbo stažas nuo 11 m. daug dažniau atrodo svarbu ugdyti lyderystę, tuo tarpu tiems, kurių iki 10 m. – nei vienas nepasirinko atsakymo varianto *labai svarbu*.

Paprastai pirminių duomenų analizę ir interpretaciją leidžia pagilinti daugiamatės statistikos procedūros. Šiame tyrime klasterinė analizė leido išskirti tris klasterius, tarp kurių vienas (2 klasteris) pakankamai aiškiai išsiskiria didesniu dėmesiu konkurencinėms nuostatoms ir kartu hierarchinėms nuostatoms. Toks derinys gali rodyti, kad pradinių klasių pedagogų bendruomenėje yra gana didelė grupė žmonių (apie trečdalis apklaustųjų), kuriems artimos abi šios nuostatų grupės ir kartu jos yra gana stipriai išreikštos. Tuo tarpu kitiems klasteriams priklauso žmonės su silniau išreikštomis nuostatomis. Remiantis socialinės psichologijos teiginiu, kad nuostatos reiškiasi elgesyje būtent tuomet kai jos stipriau išreikštos, galima kartu daryti ir prielaidą, kad 2 klasterio atstovai aukščiau minėtas nuostatas aktyviau reiškia savo pedagoginėje veikloje, o šalia jų egzistuoja ir didelė grupė asmenų, kuri pasižymi tam tikra nuostatų ambivalensija – išsibarstymu, jos yra silpniau išreikštos pedagoginėje veikloje.

Kitaip tariant su daugiamaatės analizės pagalba galima daryti ir prielaidą, kad socialinių įgūdžių paradigma realioje pedagogų veikloje yra išreikšta menkiau už konkurencinę ir tradicinę – hierarchinę.

Lentelė 12

Mokyklos funkcijos – atsakymo variantas *labai svarbu* %

Galimos pradinės mokyklos funkcijos	1 klasteris	2 klasteris	3 klasteris
1. Išmokyti būti lyderiu	1	9	2
2. Suformuoti pareigos jausmą nuosekliai ir sunkiai mokytis	10	68	45
3. Išmokyti mokyklos taisyklių, pvz. dirbti kartu su kitais pagal nustatytą tvarką	44	89	56
4. Išmokyti konkuruoti, kovoti už save, nes to gyvenime dažnai vėliau prireikia	1	22	11
5. Išmokyti pajusti pedagogo autoritetą, įsiklausyti į jo patirtimi grįstus patarimus	7	67	12
6. Išmokyti nesusireikšminti ir žinoti savo vietą („nedraskyti akių“, nepažeisti nustatytų taisyklių ir pan.)	32	77	3
7. Leisti patirti sunkumus, kurie būdingi vyresnėms klasėms (didesnis mokymo krūvis, pasiekimų testai ir pan.)	1	21	2

Lentelė 13

V-XII klasių mokytojų nuomonė apie pradinės mokyklos funkcijas %

Galimos pradinės mokyklos funkcijos	Labai svarbu	Gana svarbu	Beveik nesvarbu	Visai nesvarbu
1. Kiek galima pilniau perteikti mokiniams žinias, suformuoti gebėjimus, numatytus ugdymo programose	64	35	1	-
2. Išmokyti būti lyderiu	5	53	34	8
3. Suformuoti pareigos jausmą nuosekliai ir sunkiai mokytis	59	37	4	1
4. Išmokyti būti kartu su įvairių socialinių grupių vaikais (negalia, skurdas, skirtinga tautybė ir kt.)	57	40	2	1
5. Išmokyti mokyklos taisyklių, pvz. dirbti kartu su kitais pagal nustatytą tvarką	67	31	2	-
6. Išmokyti konkuruoti, kovoti už save, nes to gyvenime dažnai vėliau prireikia	12	64	22	2
7. Išmokyti pajusti pedagogo autoritetą, įsiklausyti į jo patirtimi grįstus patarimus	35	56	8	1
8. Formuoti tolerantiškas pažiūras ir elgseną, formuoti konfliktų sprendimo pagrindus	63	36	1	-
9. Išmokyti nesusireikšminti ir žinoti savo vietą („nedraskyti akių“, nepažeisti nustatytų taisyklių ir pan.)	42	48	9	1
10. Išugdyti mokymosi motyvą, mokytis mokytis	85	15	-	-
11. Leisti patirti sunkumus, kurie būdingi vyresnėms klasėms (didesnis mokymo krūvis, pasiekimų testai ir pan.)	12	55	28	6
12. Stiprinti mokinių bendruomeniškumą	43	53	4	-

V-XII klasių mokytojų nuomonė daugeliu atvejų dera su pradinių klasių pedagogų požiūriais. Šiai grupei taip pat svarbiausia atrodo ugdyti mokymosi motyvą, kiek rečiau - perteikti mokiniams žinias, suformuoti gebėjimus, numatytus ugdymo programose. V-XII klasių

mokytojai taip pat gana aukštai vertina socialinių įgūdžių ugdymo svarbą, tačiau dažniau už pradinį klasių mokytojus akcentuoja hierarchinei paradigmai būdingas nuostatas - pareigos jausmą nuosekliai ir sunkiai mokytis, išmokyti nesusireikšminti ir žinoti savo vietą. Šie respondentai taip pat gana rezervuotai žvelgia į konkurencinį ugdymą pradinėse klasėse. Dėmesį vadinamosioms tradicinėms - hierarchinėms nuostatoms iš dalies galima aiškinti prielaida, kad, bent jau dalies V-XII klasių pedagogų nuomone, būtina sunkiai mokytis, kad reikiamai pasirengti įvairiems pasiekimų vertinimams ir baigiamiesiems egzaminams, kurie tampa dažnesni būtent vyresnėse klasėse. Ši aplinkybė bus papildomai aptarta ir vėlesniame skyriuje, kalbant apie inovatyvių metodų taikymą.

Lentelė 14

Specialiųjų pedagogų nuomonė apie pradinės mokyklos funkcijas %

Galimos pradinės mokyklos funkcijos	Labai svarbu	Gana svarbu	Beveik nesvarbu	Visai nesvarbu
8. Kiek galima pilniau perteikti mokiniams žinias, suformuoti gebėjimus, numatytus ugdymo programose	66	33	1	-
9. Išmokyti būti lyderiu	2	38	42	18
10. Suformuoti pareigos jausmą nuosekliai ir sunkiai mokytis	43	51	5	1
11. Išmokyti būti kartu su įvairių socialinių grupių vaikais (negalia, skurdas, skirtinga tautybė ir kt.)	76	24	-	-
12. Išmokyti mokyklos taisyklių, pvz. dirbti kartu su kitais pagal nustatytą tvarką	65	34	1	-
13. Išmokyti konkuruoti, kovoti už save, nes to gyvenime dažnai vėliau prireikia	10	60	30	-
14. Išmokyti pajusti pedagogo autoritetą, įsiklausyti į jo patirtimi grįstus patarimus	46	49	5	-
15. Formuoti tolerantiškas pažiūras ir elgseną, formuoti konfliktų sprendimo pagrindus	68	29	3	-
16. Išmokyti nesusireikšminti ir žinoti savo vietą („nedraskyti akių“, nepažeisti nustatytų taisyklių ir pan.)	43	44	13	-
17. Išugdyti mokymosi motyvaciją, mokyti mokytis	89	10	1	-
18. Leisti patirti sunkumus, kurie būdingi vyresnėms klasėms (didesnis mokymo krūvis, pasiekimų testai ir pan.)	9	57	32	2
19. Stiprinti mokinių bendruomeniškumą (norą ir gebėjimus kartu spręsti socialines problemas)	49	51	-	-

Kaip ir galima buvo tikėtis specialieji pedagogai akcentuoja socialinių įgūdžių ugdymo svarbą pradinėse klasėse ir labai rezervuotai vertina konkurencines nuostatas – akivaizdi mažuma šios grupės respondentų teigė, kad labai svarbu pradinukus mokyti būti lyderiais, kovoti už save bei leisti patirti sunkumus, kurie būdingi vyresnėms klasėms. Svarbiausia dalykas kaip ir anksčiau aptartoms respondentų grupėms - išugdyti mokymosi motyvaciją, mokyti mokytis.

Lentelė 15

Mokyklų vadovų nuomonė apie pradinės mokyklos funkcijas %

Galimos pradinės mokyklos funkcijos	Labai svarbu	Gana svarbu	Beveik nesvarbu	Visai nesvarbu
1. Kiek galima pilniau perteikti mokiniams žinias, suformuoti gebėjimus, numatytus ugdymo programose	71	29	-	-
2. Išmokyti būti lyderiu	12	67	19	2
3. Suformuoti pareigos jausmą nuosekliai ir sunkiai mokytis	44	50	5	1
4. Išmokyti būti kartu su įvairių socialinių grupių vaikais (negalia, skurdas, skirtinga tautybė ir kt.)	57	41	1	1
5. Išmokyti mokyklos taisyklių, pvz. dirbti kartu su kitais pagal nustatytą tvarką	54	41	5	-
6. Išmokyti konkuruoti, kovoti už save, nes to gyvenime dažnai vėliau prireikia	10	71	15	4
7. Išmokyti pajusti pedagogo autoritetą, įsiklausyti į jo patirtimi grįstus patarimus	29	59	11	1
8. Formuoti tolerantiškas pažiūras ir elgseną, formuoti konfliktų sprendimo pagrindus	73	25	1	-
9. Išmokyti nesusireikšminti ir žinoti savo vietą („nedraskyti akių“, nepažeisti nustatytų taisyklių ir pan.)	29	48	18	5
10. Išugdyti mokymosi motyvaciją, mokyti mokytis	91	9	-	-
11. Leisti patirti sunkumus, kurie būdingi vyresnėms klasėms (didesnis mokymo krūvis, pasiekimų testai ir pan.)	9	57	24	10
12. Stiprinti mokinių bendruomeniškumą (norą ir gebėjimus kartu spręsti socialines problemas)	56	41	3	-

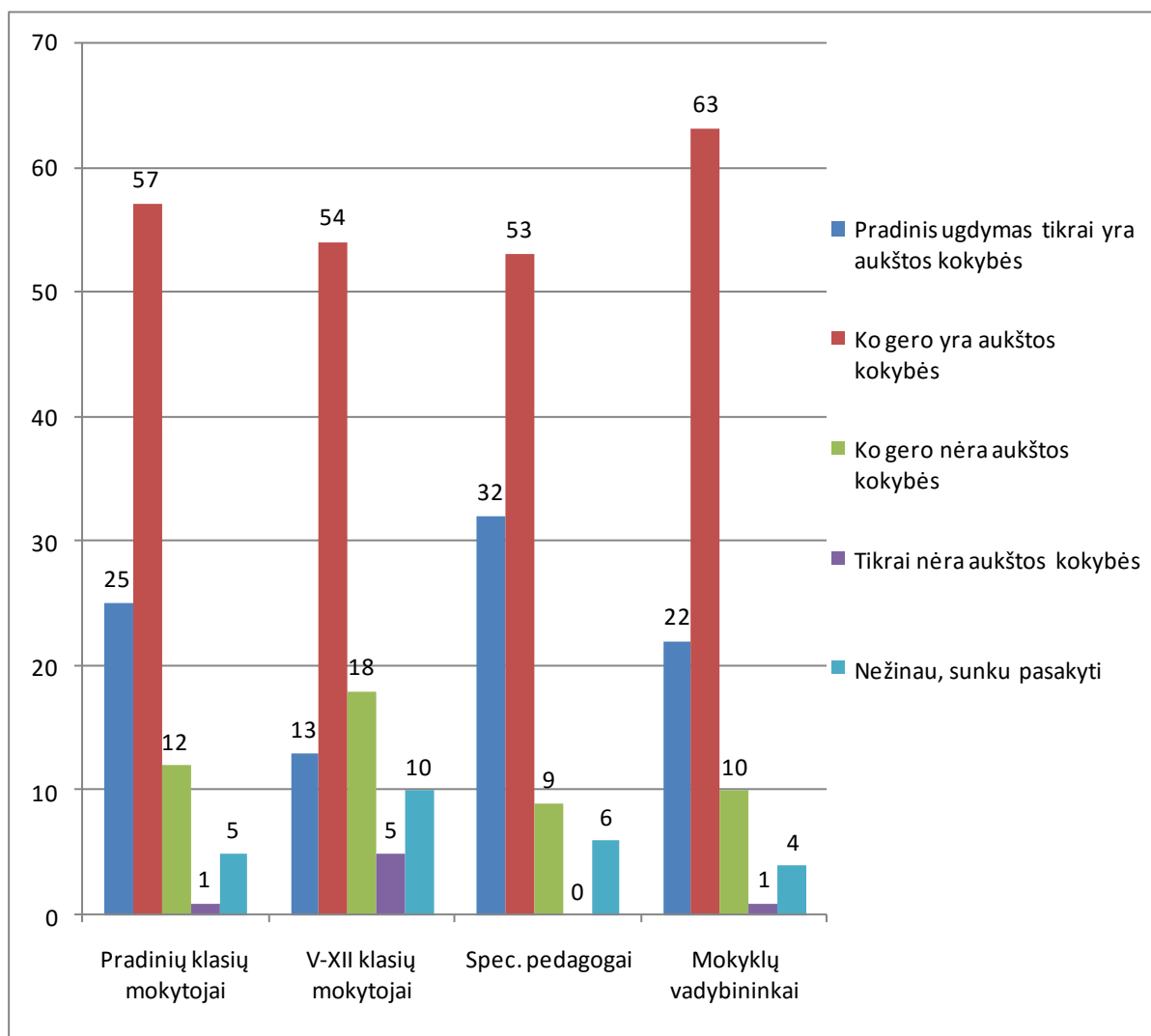
Mokyklų vadybos lygmens respondentams taipogi svarbiausias dalykas pradinėje mokykloje atrodo mokymosi motyvacijos ugdymas ir žinių bei gebėjimų, numatytų ugdymo programose perteikimas. Šios apklaustųjų grupės atstovai taip pat palyginti aukštai vertina socialinių įgūdžių ugdymo svarbą ir palyginti dažniau už kitas respondentų grupes pritaria konkurencinės paradigmos nuostatoms. Rečiau už pradinėse klasių ir V-XII klasių mokytojus šie respondentai pažymi hierarchinės laikysenos nuostatų svarbą, nors galbūt iš jų būtų galima tikėtis atvirkštinės laikysenos, turint omenyje aukštesnę poziciją mokyklos socialinėje hierarchijoje.

Po pradinės mokyklos funkcijų vertinimo respondentams buvo užduotas apibendrintas klausimas apie pradinio ugdymo kokybę. Diagramoje pateikti duomenys byloja, kad akivaizdžiai didžiausia dalis visų grupių respondentų, vertinant pradinio ugdymo kokybę, laikosi nuosaikiai teigiamos pozicijos su tam tikra doze abejonės. Vienareikšmiškai teigiamai šį švietimo segmentą vertina dažniau specialieji pedagogai (trečdalis) ir pradinėse klasių mokytojai ir kelis kartus rečiau V-XII klasių pedagogai. Tarp šios grupės respondentų pastebimai daugiausia teigiančių su išlygomis ir vienareikšmiškai, kad pradinio ugdymo

kokybė nėra aukšta. Diskusine tvarka galima kelti prielaidą, kad galbūt pastarosios grupės pedagogai yra mažiau patenkinti pradinio ugdymo kokybe dėl nepakankamo jų akimis pradinukų pasirengimo, kuomet pastarieji ateina į 5 klasę.

Diagrama 4

Ar šiuo metu Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklose teikiamas pradinis ugdymas yra aukštos kokybės? %

Vertinant pradinio ugdymo kokybę tyrimas užfiksavo gana ryškius skirtumus pagal respondentų demografinius skirtumus. Štai pavyzdžiui, pradinių klasių duomenų analizė parodė tokius statistiškai reikšmingus skirtumus ($p < 0,04$):

- Pradinių klasių mokytojo specialybę įgiję asmenys dažniau laikosi nuomonės, kad pradinis ugdymas yra aukštos kokybės (27 proc.), kuomet mokytojo dalykininko specialybę įgiję asmenys – 10 proc.

- Dažniau pritaria nuomonei, kad pradinis ugdymas *ko gero* aukštos kokybės vyr. mokytojo kvalifikaciją turintys asmenys (59 proc.), o mokytojo kvalifikaciją – 34 proc.
- Dažniau pritaria nuomonei, kad pradinis ugdymas yra aukštos kokybės respondentai iki 45 m. amžiaus – 27 proc., kuomet po 55 m. tokių yra 17 proc.

Ugdymo kokybės apibrėžimų yra ne vienas, pavyzdžiui, akcentuojami mokymosi pasiekimai, lūkesčių atitikimo lygmuo ir kt. Tyrimo metu respondentai, suprantama, vadovavosi savitomis subjektyviomis kokybės sampratomis. Atsižvelgiant į šią aplinkybę visgi galima teigti, kad visumoje pradinio ugdymo kokybė respondentų vertinama daug dažniau pozityviai nei negatyviai.

Informacinių – komunikacinių technologijų ir inovatyvių metodų taikymas

Konstruojant empirinio tyrimo instrumentarijų ir operacionalizuojant raktines sąvokas (*informacinės komunikacinės technologijos ir inovatyvūs metodai*) buvo pasiremta teorinės studijos įdirbiu, kurioje apibendrintai informacinės komunikacinės technologijos nusakytos kaip (*skaitmeninių būdų ir priemonių visuma, kuriomis ugdymo tikslais kuriama, renkama, saugoma, transformuojama ir skleidžiama informacija*), o inovatyvūs mokymo(si) metodai - *šiolaikinius pedagogikos lūkesčius atitinkantys veiksmingi ugdymo metodai, kurie dar nėra tapę įprastu reiškiniu*. Daugiausia klausimų apie IKT ir inovatyvių metodų taikymą buvo užduota pradinių klasių mokytojams, kurių atsakymus papildė ir kitų respondentų grupių nuomonės.

Pirmiausia pradinių klasių pedagogai buvo paklausti apie kompiuterio naudojimo kryptis ugdymo tikslais. Lentelėje pateikti duomenys rodo, kad dauguma apklaustų pradinių klasių pedagogų savo profesinėje veikloje kompiuterį naudoja kaip informacijos paieškos instrumentą bei komunikacijos priemonę. Minėti apklaustieji dažniau už kitas veiklas naudojami kompiuteriu rengiant arba ieškant internete mokymo ir metodinės medžiagos, bendraujant su kolegomis virtualioje aplinkoje, el. paštu. Surinkti duomenys rodo, kad daugiau nei pusė pradinių klasių pedagogų retai naudoja arba visai nenaudoja IKT tiesiogiai mokymo metu, arba tobulinant savo profesinę kvalifikaciją virtualioje aplinkoje, tačiau dažniau rengia mokymui skirtą medžiagą. Mažiausiai populiarī veikla yra profesinės kvalifikacijos tobulinimas nuotolinio mokymosi būdu.

Lentelė 16

Ką ir kaip dažnai pradinių klasių mokytojai veikia kompiuteriu ugdymo tikslais %

Kompiuterio panaudojimas	Dažnai	Nei dažnai nei retai	Retai	Nenaudoju
1. Ieško mokymo medžiagos internete	61	31	7	1
2. Naudoja kompiuterį tiesiogiai pamokose (pvz. demonstruojant mokymo medžiagą ir kt.)	17	30	34	19
3. Ieško internete metodinės medžiagos, pvz. gerosios pedagoginės patirties pavyzdžių	55	35	8	2
4. Rengia mokymui skirtą medžiagą (pvz. pateiktis ir kt.)	35	41	19	5
5. Bendrauja su kolegomis virtualioje aplinkoje, el. paštu, Skype	37	35	20	8
6. Rengia metodinę medžiagą	30	43	21	6
7. Rengia pranešimus konferencijoms, kitiems renginiams	19	34	35	12
8. Naudoja švietimo portalo Emokykla, kitų švietimo portalų paslaugomis	29	42	20	9
9. Tobulina savo profesinę kvalifikaciją nuotolinio mokymosi būdu (pvz. Moodle ar kitoje virtualioje aplinkoje)	17	20	22	41

V-XII klasių mokytojų atsakymai visumoje dera su anksčiau apibūdintais pradinė klasių mokytojų teiginiais. Ši apklaustųjų grupė taip pat dažniausia ieško mokymo ir metodinės medžiagos internete, pvz. gerosios pedagoginės patirties pavyzdžių ir bendrauja su kolegomis virtualioje aplinkoje, dažniau už pradinukų mokytojus rengia kompiuterio pagalba mokymui skirtą medžiagą. Nuotolinio mokymosi būdai tarp V-XII klasių mokytojų lyginant su kitomis veiklomis yra mažiau populiarūs, tačiau turint omenyje kvalifikacijos tobulinimo sistemos Lietuvoje pobūdį (daug regioninių kvalifikacijos tobulinimo centrų), užfiksuotas nuotoliniu būdu besimokančių pedagogų skaičius nėra laikytinas vienareikšmiškai žemu. Beje pats nuotolinio mokymosi veiksmingumas Lietuvoje yra iš esmės neaiškus. Pavyzdžiui, per pastaruosius keletą metų buvo įgyvendinta nemažai Europos socialinio fondo finansuotų projektų, kuriuose nuotoliniu būdu mokėsi ir pedagogai, tačiau apie tokios veiklos rezultatyvumą faktiškai nėra jokių duomenų.

Yra skirtumų pagal respondentų demografinius kintamuosius. Pradinė klasių mokytojų duomenų analizė parodė tokius statistiškai reikšmingus skirtumus ($p < 0,04$):

- Naudoja kompiuterį tiesiogiai pamokose dažnai 21 proc. respondentų iš mokyklų darželių, 19 proc. – iš pradinė mokyklų, 12 proc. – iš pagrindinių ir 19 proc. – iš vidurinių mokyklų. Visiškai nenaudoja kompiuterio pamokose 44 proc. respondentų iš mokyklų – darželių, 15 proc. – iš pradinė mokyklų, 13 proc. – iš pagrindinių, 16 proc. – iš vidurinių. Taigi savo patirtimis šiuo atveju ypač skiriasi mokyklų – darželių atstovai. Dažnai kompiuterį tiesiogiai pamokose naudoja respondentai įgiję pradinio mokytojo specialybę – 19 proc., kai atitinkamai mokytojo dalykininko – 10 proc., o visai to nedaro 16 proc. pirmųjų ir 44 proc. antrųjų. Teiginiui dažnai pritarė 4 proc. mokytojų, 16 proc. vyr. mokytojų ir 21 proc. mokytojų metodininkų, o visai kompiuterio pamokose nenaudoja 37 proc. mokytojų ir 13 proc. mokytojų metodininkų.
- Dažniau ieško internete metodinės medžiagos, pvz. gerosios pedagoginės patirties pavyzdžių, vidurinių mokyklų atstovai – 60 proc., kai atitinkamai pradinė mokyklų mokytojai – 50 proc.
- Visiškai nesinaudoja švietimo portalų paslaugomis 22 proc. respondentų iš mokyklų - darželių grupės ir tik 3 proc. iš vidurinių mokyklų. Tai darantys teigė 30 proc.

respondentų, įgijusių pradinių klasių mokytojo specialybę, kai atitinkamai mokytojo dalykininko specialybę turintys – 11 proc. Mokytojo kvalifikaciją turintys asmenys teigė dažnai besinaudojantys švietimo portalų paslaugomis – 40 proc., kai vyr. mokytojai – 25 proc.

- Dažnai tobulina savo kvalifikaciją nuotolinio mokymosi būdais pagrindinių mokyklų atstovai – 23 proc., pradinių mokyklų – 13 proc, vidurinių – 14 proc., to beveik nedaro mokyklų – darželių atstovai – 80 proc.
- Dažnai teigė bendraujantys su kolegomis virtualioje aplinkoje 60 proc. mokytojų ir 32 proc. vyr. mokytojų. Tačiau jokių pranešimų nerengia taip pat dažniau mokytojai – 24 proc. , palyginimui mokytojai metodininkai – 4 proc.
- Mokymo medžiagos internete dažnai ieško 81 proc. asmenų iki 35 m. amžiaus ir dažnis nuosekliai mažėja didėjant mokytojų amžiui: 46-55 m. – 57 proc.; 55+ m. - 51 proc. Pirmieji dažniau naudoja kompiuterį pamokose – 27 proc. o tiems, kuriems daugiau nei 55 m. – 8 proc. Taip pat jaunesni respondentai dažniau ieško metodinės literatūros (66 proc.) už vyresnius: 55 + m. - 40 proc. Tiems kuriems iki 35 m. amžiaus dažnai rengia mokymui skirtą medžiagą – 53 proc., tiems, kuriems daugiau nei 45 m. – 30 proc. Dvigubai dažniau už vyresnius kolegas jaunesni mokytojai bendrauja su kolegomis virtualioje aplinkoje, dvigubai dažniau rengia metodinę medžiagą (palyginimui dažnai tai daro 46 proc. respondentų, kuriems iki 35 m. ir 23 proc, kuriems daugiau nei 45 m. Jauniausi pedagogai (iki 35 m.) taip pat dvigubai dažniau už vyresnius kolegas naudojasi švietimo portalų paslaugomis.
- Mokymo medžiagos internete dažnai ieško 75 proc. respondentų, kurių stažas iki 10 m., o tų kurių 11-20 m. – 65 proc., kurių daugiau nei 20 m. – 58 proc. Asmenys su mažiausiu stažu dvigubai dažniau rengia mokymo medžiagą – 52 proc, o tie, kurie turi daugiau kaip 20 m. stažo – 29 proc.
- Pedagogai su mažiausiu stažu taip pat dažniau naudojasi švietimo portalų paslaugomis – atsakymas *dažnai* - 41 proc. atitinkamai virš 20 m. stažo – 25 proc.

Lentelė 17

Ką ir kaip dažnai V-XII klasių mokytojai veikia kompiuteriu ugdymo tikslais %

Kompiuterio panaudojimas	Dažnai	Nei dažnai nei retai	Retai	Nenaudoju
1. Ieško mokymo medžiagos internete	63	29	7	1
2. Naudoja kompiuterį tiesiogiai pamokose (pvz. demonstruojant mokymo medžiagą ir kt.)	28	30	29	13
3. Ieško internete metodinės medžiagos, pvz. gerosios pedagoginės patirties pavyzdžių	52	38	9	1
4. Rengia mokymui skirtą medžiagą (pvz. pateiktis ir kt.)	43	35	19	3
5. Bendrauja su kolegomis virtualioje aplinkoje, el. paštu, Skype	37	33	23	7
6. Rengia metodinę medžiagą	36	42	19	3
7. Rengia pranešimus konferencijoms, kitiems renginiams	16	32	38	14
8. Naudojasi švietimo portalo Emokykla, kitų švietimo portalų paslaugomis	33	39	20	8
9. Tobulina savo profesinę kvalifikaciją nuotolinio mokymosi būdu (pvz. Moodle ar kitoje virtualioje aplinkoje)	13	19	21	47

Pedagogų atsakymus praplečia ir specialiųjų pedagogų atsakymai į panašų klausimą. Iš jų matyti, kad šie mokyklos darbuotojai dažniausiai ieško informacinės / metodinės medžiagos internete, pvz. gerosios patirties pavyzdžių ir patys rengia metodinę medžiagą (pastaruoju atveju du kartus dažniau nei pradinėse klasių ir V-XII klasių pedagogai), aktyviai naudojami švietimo portalo E-mokykla, kitų švietimo portalų paslaugomis, bendrauja su kolegomis virtualioje aplinkoje. Apskritai specialieji pedagogai tyrimo duomenimis ne vienu atveju kompiuterį profesinės veiklos tikslais pasitelkia dažniau už pedagogus.

Lentelė 18

Ką ir kaip dažnai veikia kompiuteriu profesiniais tikslais specialieji pedagogai %

Kompiuterio panaudojimas	Dažnai	Nei dažnai nei retai	Retai	Nenaudoju
1. Ieško informacinės / metodinės medžiagos internete, pvz. gerosios patirties pavyzdžių	67	24	8	1
2. Naudoja kompiuterį tiesiogiai dirbdami su specialiųjų poreikių mokiniais	40	27	18	15
3. Bendrauja su kolegomis virtualioje aplinkoje, el. paštu, Skype	52	29	13	6
4. Rengia metodinę medžiagą	68	25	3	4
5. Rengia pranešimus konferencijoms, kitiems renginiams	35	46	13	6
6. Naudoja švietimo portalo Emokykla, kitų švietimo portalų paslaugomis	49	33	13	5
7. Tobulina savo profesinę kvalifikaciją nuotolinio mokymosi būdais (pvz. Moodle, VMA, ar kitoje aplinkoje)	22	22	22	34

Stengiantis įgyvendinti 4 tyrimo uždavinį (įvertinti esamą IKT taikymo pradinėse klasėse situaciją - ar ir kokias IKT pradinių klasių mokytojai taiko ugdymo procese, kaip dažnai ir kokiais tikslais taiko), būtinas IKT naudojimo tikslų identifikavimas. Atsakymai į atitinkamą klausimą rodo, kad daugumos tikslų atžvilgiu vyrauja dažnio požiūriu neapibrėžta pozicija – pasirenkamas atsakymo variantas *nei dažnai nei retai*. Dažniausia IKT pagalba siekiama pajavairinti mokymo procesą, didinti mokymosi motyvaciją bei pristatyti naujas temas. Turint omenyje, kad IKT taikymas Lietuvos pradinėse mokyklose dar neturi ilgalaikės tradicijos, faktas, kad absoliuti mažuma apklaustųjų nesiekia jokių IKT naudojimo tikslų, vertintinas pozityviai, netgi atsižvelgiant į tai, kad pastebimai didesnė dalis pedagogų tokių tikslų siekia retai. Pažymėtina, kad ne vienas iš išvardintų lentelėje mokymo tikslų taikant IKT neliko be pedagogų dėmesio. Tačiau kiek „užbėgant už akių“ reikia pastebėti, kad kiti tyrimo duomenys leidžia gana tvirtai manyti, kad daugumai pedagogų IKT vis dar asocijuojasi su šiuo metu jau gana įprastomis skaitmeninėmis technologijomis (pvz. CD ir DVD grotuvais, foto technika ir pan.), tačiau mažai arba visai nežinomos taikomos ugdyme naujos IKT formos.

Lentelė 19

Kokiais tikslais ugdymo procese naudoja IKT pradinių klasių mokytojai %

Tikslai	Dažnai	Nei dažnai nei retai	Retai	Niekada
1. Mokymo proceso pajavairinimui	32	52	14	2
2. Siekiant plėtoti žinių praktinio taikymo gebėjimus	14	46	34	6
3. Siekiant pagilinti dalyko temų supratimą	26	46	24	4
4. Norint padidinti mokymosi motyvaciją	31	50	15	4
5. Siekiant labiau susieti temas su kasdieniu gyvenimu	19	50	26	5
6. Siekiant suteikti didesnę mokymosi galimybių pasirinkimą	19	49	27	5
7. Integruojant kelis mokomuosius dalykus	20	44	31	5
8. Pristatant naują temą	26	46	23	5
9. Siekiant geresnio mokymosi individualizavimo	18	45	29	8

Tyrimo teorinėje studijoje buvo aptarta įvairių šalių pedagogų veiklos specifika naudojant IKT. Pavyzdžiui, Didžiojoje Britanijoje, kur švietimo politika stipriai kreipiamą į individualizavimą, mokytojai palankiai nusiteikę naudoti IKT kaip pasitarnaujančią šiam tikslui, mano, jog technologijos puikiai tinka individualiam mokymuisi, bet taip pat pripažįsta, jog dažnai nežino, kaip tai realizuoti praktikoje. O Prancūzijos studijų pavyzdžiai parodė prieštaringą vaizdą, kai jaunesni mokytojai naudoja ir palaiko IKT taikymą ugdymui, o vyresni ne tik nepalaiko, bet išvelgia grėsmių savo darbo vietai. Tyrimo duomenų

palyginimas pagal demografinius kintamuosius tarp Lietuvos pradinų klasių pedagogų atskleidė, kad:

- Respondentai iš mokyklų - darželių ir pradinų mokyklų rečiau (po 16 proc.) naudoja IKT dažnai integruojant kelis mokomuosius dalykus, kai atitinkamai iš vidurinių mokyklų – 28 proc.
- Mokymo proceso pajvairinimui dažnai IKT naudoja 33 proc. pradinų klasių mokytojo išsilavinimą įgijusių asmenų ir 22 proc. – mokytojo dalykininko išsilavinimą turinčių pradinų klasių pedagogų. Taip pat pirmieji dažniau (28 proc.) naudoja IKT siekiant pagilinti dalyko temų supratimą, antrieji atitinkamai – 17 proc.
- Integruojant kelis mokomuosius dalykus dažnai IKT naudoja po 15 proc. mokytojų ir vyr. mokytojų ir 26 proc. metodininkų.
- Mokytojai, kurių amžius iki 35 m. dažnai naudoja IKT mokymo proceso pajvairinimui (48 proc.), 36-45 m. – 34 proc. 46-55 m. – 30 proc. ir 55+ m. - 17 proc. Taip pat jauniausi pedagogai dažniau siekia su IKT plėtoti praktinio pažinimo gebėjimus – 25 proc. , kai palyginimui 36-45 m. – 12 proc. ir 55+ m. - 4 proc. Jauniausi respondentai kelis kartus statistiškai dažniau taip pat naudoja IKT norint padidinti mokymosi motyvaciją ir siekiant labiau susieti temas su kasdieniu gyvenimu. Jaunesni respondentai kaip taisyklė turi mažesnę darbo stažą ir kartu dažniau naudoja IKT – nes šiai grupei vėlgi dažniau priklauso jaunesni pedagogai.

V-XII klasių pedagogai atsakė į analogišką klausimą. Atsakymai koncentruojasi apie atsakymo variantą *nei dažnai nei retai*. Nežymiai dažniau už pradinų klasių mokytojus ši pedagogų grupė IKT pagalba siekia plėtoti žinių praktinio taikymo gebėjimus ir susieti mokymą su kasdieniu gyvenimu. Apskritai duomenų palyginimas rodo, kad vyresnėse klasėse dėstantys mokytojai IKT tikslų atžvilgiu nedemonstruoja akivaizdžiai aukštesnių dažnių, kaip galima buvo tikėtis, atsižvelgiant į faktą, kad vyresniųjų klasių mokiniai objektyviai geriau išmano IKT. Tam greičiausia turi įtakos ne tik rutiniški dalies pedagogų įpročiai, tačiau ir faktas, kad IKT panaudojimas neretai reikalauja papildomų laiko sąnaudų, kurių, kaip žinia, įsisavinant ugdymo programas mažėja būtent vyresnėse klasėse. Apskritai faktas, kad dalis

pedagogų vertina inovatyvių metodų taikymą kaip sudėtingą dalyką, dėl papildomų laiko šanaudų, yra fiksuotas ir ankstesniuose tyrimuose, pavyzdžiui, VPU sociologinių švietimo tyrimų laboratorijos 2002 m. ŠMM užsakymu atliktas tyrimas „Per didelio mokymosi krūvio priežastys ir problemų sprendimo galimybės“ (2002m.). Tarp jo išvadų teigiama, kad „taip pat apsunkinamas naujų mokymosi metodų (pavyzdžiui, aktyvių) panaudojimas, nes programa „spaudžia“ skubėti“.

Lentelė 20

Kokiais tikslais ugdymo procese naudoja IKT V-XII klasių mokytojai %

Tikslai	Dažnai	Nei dažnai nei retai	Retai	Niekada
1. Mokymo proceso pajvairinimui	35	47	15	3
2. Siekiant plėtoti žinių praktinio taikymo gebėjimus	23	48	24	5
3. Siekiant pagilinti dalyko temų supratimą	33	44	19	4
4. Norint padidinti mokymosi motyvaciją	36	43	17	4
5. Siekiant labiau susieti temas su kasdieniu gyvenimu	25	46	25	4
6. Siekiant suteikti didesnę mokymosi galimybių pasirinkimą	24	49	22	5
7. Integruojant kelis mokomuosius dalykus	20	41	31	8
8. Pristatant naują temą	30	36	28	6
9. Siekiant geresnio mokymosi individualizavimo	19	44	28	8

Tyrimo anketose respondentų buvo klausiama ne tik apie IKT panaudojimo tikslus, tačiau taip pat apie konkrečias ir sąlygiškai naujas jų formas, nes pavyzdžiui, tokios IKT priemonės kaip magnetofonas ar filmavimo kamera nepasižymi naujumu. Taigi iš surinktų duomenų matyti, kad pradinių klasių pedagogai ugdymo tikslais kiek dažniau naudoja multimedijos projektorių ir elektroninį paštą, tačiau absoliuti dauguma yra tik girdėję (arba visai negirdėję) apie tokias IKT priemones, kaip E- portfolio, interaktyvi lenta ir E – dienynas. Atsakymai į šį klausimą gali būti traktuojami kaip iš dalies kontroliniai aukščiau išdėstytų duomenų atžvilgiu (priminsime, kad pradinių klasių pedagogai teigė labai įvairius IKT naudojimo tikslus, tačiau inovatyvių priemonių pasirodo dažnai net negirdėję) ir galima pakartoti prielaidą, kad nemažai daliai pedagogų IKT turbūt asocijuojasi tiesiogiai ir beveik išimtinai tik su įprastomis skaitmeninėmis, kompiuterio ir interneto galimybėmis – informacijos paieška, tekstiniais dokumentais ir pan. Kartu yra keletas statistiškai reikšmingų skirtumų:

- Interaktyvios lentos atžvilgiu nieko apie ją negirdėję teigė dvigubai daugiau mokyklų – darželių ir pradinių mokyklų atstovų, lyginant su pagrindinių ir vidurinių mokyklų atstovais (atitinkamai 8 ir 4 proc.) Taip pat nieko negirdėjo apie el. pašto galimybes 11

proc. mokyklų – darželių, 5 proc. pradinių mokyklų ir 1 proc. vidurinių mokyklų atstovų, naudoja dažnai atitinkamai 10 proc. pirmųjų ir 24 proc. paskutiniųjų.

- E dienyne dažnai naudoja 1 proc. pradinių ir 8 proc. vidurinių mokyklų atstovų. Taip pat dažniau už kaimo vietovių mokyklas jis naudojamas miesto mokyklose.
- Multimedijos projektorių puikiai žino ir dažnai naudoja 15 proc. pradinių klasių pedagogo specialybę įgijusių pedagogų, atitinkamai mokytojo dalykininko specialybę įgijusių – 5 proc. (ryšys tarp multimedijos naudojimo dažnio ir įgytos specialybės ne tik statistiškai reikšmingas, tačiau ir stiprus: koreliacija socialiniuose tyrimuose aukšta $r=0,6$). Multimedijos projektorių dvigubai dažniau už mokytojus naudoja mokytojai metodininkai (atitinkamai 20 ir 11 proc.). Trigubai dažniau jį taiko asmenys iki 35 m. amžiaus už tuos, kurie virš 45 m. – atitinkamai 28 ir 11 proc. Tokia pati tendencija priklausomai nuo respondentų amžiaus matyti kalbant ir apie el.paštą ir socialinius tinklus – jaunesni mokytojai tokias galimybes išnaudoja dažniau.

Lentelė 21

Ar pradinių klasių pedagogams teko susipažinti, naudoti žemiau paminėtas IKT ugdymui %

Priemonės	Apie tai nieko negirdėjau / niekada iki šiol naudoti neteko	Apie tai truputėlį girdėjau, tačiau naudoti neteko	Esu daugiau mažiau susipažinęs ir kartais naudoju	Neblogai tai žinau ir gana dažnai panaudoju	Puikiai žinau šios priemonės galimybes ir dažnai naudoju
1. Interaktyvi lenta	4	83	10	1	2
2. Multimedijos projektorius	1	24	47	15	13
3. E – porfolio (mokinių pasiekimų augimo demonstravimo priemonė)	42	50	6	1	1
4. Elektroninis paštas, naudojamas ugdymo tikslais	4	29	26	22	19
5. E dienyas	8	82	4	2	4
6. Socialiniai tinklai	17	40	23	12	8

Palyginti su pradinukų mokytojais, vyresnių klasių pedagogai kai kurias atvejais demonstruoja jau geresnę pažintį su inovatyviomis IKT. Jie geriau susipažinę su interaktyvios lentos galimybėmis, daug dažniau taiko elektroninį paštą ugdymo tikslais, naudojami socialiniais

tinklais ir ypač E-dienyno galimybėmis. Taigi, pradinių klasių pedagogai aukščiau aptartu priemonių aspektu, savo informacijos kiekiu ir gebėjimais naudoti šias priemones kiek nusileidžia vyresnių klasių mokytojams.

Lentelė 22

Ar V-XII klasių pedagogams teko susipažinti, naudoti žemiau paminėtas IKT ugdymui
%

Priemonės	Apie tai nieko negirdėjau / niekada iki šiol naudoti neteko	Apie tai truputėlį girdėjau, tačiau naudoti neteko	Esu daugiau mažiau susipažinęs ir kartais naudoju	Neblogai tai žinau ir gana dažnai panaudoju	Puikiai žinau šios priemonės galimybes ir dažnai naudoju
1. Interaktyvi lenta	2	75	16	3	4
2. Multimedijos projektorius	1	16	38	18	27
3. E – porfolio (mokinių pasiekimų augimo demonstravimo priemonė)	37	48	10	2	3
4. Elektroninis paštas, naudojamas ugdymo tikslais	3	14	29	24	30
5. E dienynas	5	51	6	5	33
6. Socialiniai tinklai	10	32	29	14	15

Ar IKT taikymas pradiniam ugdyme teikia apčiuopiamos naudos ir jeigu taip, kokios? Toks klausimas buvo užduotas respondentams, siekiant įvertinti jų subjektyvias nuomones, nes nuo pastarųjų IKT taikymo plėtojimas irgi yra priklausomas – sunku tikėtis IKT taikymo plėtros, jei, pavyzdžiui, dauguma pedagogų rezervuotai vertina potencialią naudą. Respondentai galėjo pasirinkti kelis atsakymų variantus, iš kurių paaiškėjo, kad vos keletas apklaustųjų laikosi nuomonės, kad IKT jokios apčiuopiamos naudos neteikia nei pradinėse klasėse, nei vyresnėse klasėse. Tiesa dešimtadalis pradinių klasių ir penktadalis vyresnių klasių mokytojų teigia, kad apčiuopiamos naudos pradinėse klasėse taikant IKT mažai, jos daugiau vyresnėse klasėse.

Žemiau pateikti duomenys rodo, kad dauguma abiejų grupių mokytojų IKT naudą visų pirma sieja su galimybe lanksčiau ir įdomiau perteikti ugdymo turinį. Gana aukštus dažnius surinko IKT nauda, susijusi su didesniais akademiniiais pasiekimais ir aukštesne mokymosi motyvacija. IKT, repondentų nuomone, taip pat stiprina mokinių bendruosius gebėjimus, padeda individualizuoti mokymą (si), atliepiant specialiuosius ugdymosi poreikius ir skatina pačius pedagogus „pasitempti“. Teorinėje studijos analizėje buvo akcentuota, kad IKT potencialiai

padeda įveikti dalies mokinių socialinę atskirtį, tačiau apklausti Lietuvos mokytojai labai retai išvelgia tokią IKT taikymo naudą.

Lentelė 23

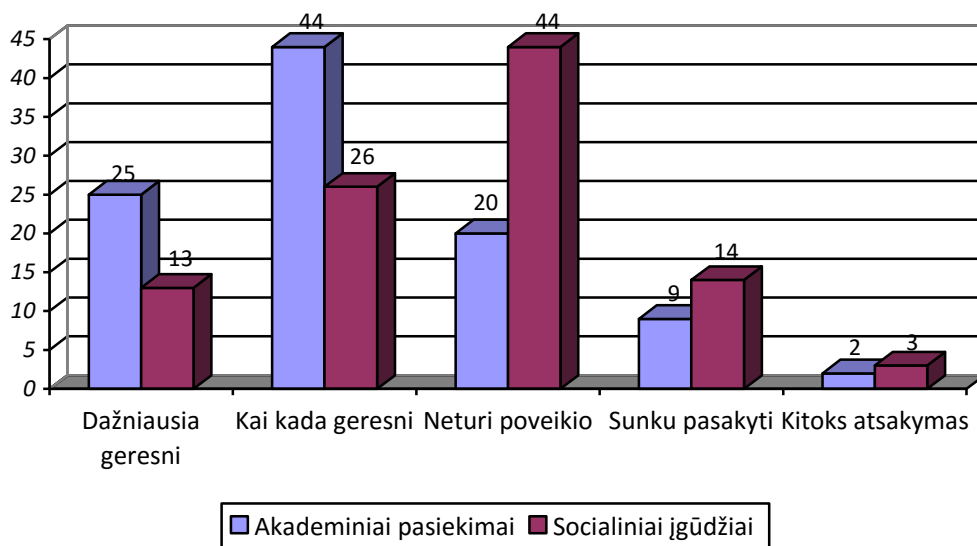
Kokią naudą teikia IKT taikymas pradiniam ugdyme mokytojų akimis %

IKT taikymo nauda	Pradinių kl. mok.	V-XII kl. mok.
1. Jokios apčiuopiamos naudos nežvelgiu nei pradinėse klasėse, nei vyresnėse klasėse	1	2
2. Apčiuopiamos naudos pradinėse klasėse mažai, jos daugiau vyresnėse klasėse	12	20
3. IKT naudojimas didina mokinių mokymosi motyvaciją (mokiniam tai įdomu), tačiau daug mažiau arba visai nedidina akademinį pasiekimą	29	29
4. IKT naudojimas didina ir akademinį pasiekimą ir mokymosi motyvaciją	41	32
5. Padeda individualizuoti mokymą (si), atliepant specialiuosius ugdymosi poreikius	33	26
6. Tai naudinga tik gabių vaikų ugdymui	7	6
7. Stiprina mokinių bendruosius gebėjimus (pvz. bendradarbiavimo, komunikacijos ir pan.)	34	30
8. Padeda lanksčiau ir įdomiau perteikti ugdymo turinį	74	62
9. Padeda įveikti socialinę dalies vaikų atskirtį (pvz. geriau mokyti skurdžiai gyvenančių šeimų vaikus iš kaimiškų vietovių ar pan.)	9	8
10. Skatina pačius pedagogus „pasitempti“ naudojant IKT	42	38
11. Kitoks atsakymas (parašykite)	1	1

Pradinių klasių pedagogų anketoje buvo įdėti keli papildomi klausimai apie kompiuterio turėjimo namuose potencialią naudą pradinių klasių mokiniams. Apibendrinti atsakymai rodo pakankamai didelį pradinių klasių mokytojų atsakymų „išsibarstymą“ – maždaug ketvirtadalis iš jų laikosi nuomonės, kad jei mokiniai turi ir naudojami kompiuteriu, akademiniai pasiekimai irgi dažniausiai būna geresni ir beveik tiek pat, kad kompiuterio turėjimas ir naudojimas iš esmės neturi poveikio akademiniam pasiekimams. Visgi faktas, kad apie pusę respondentų mano, kad kompiuterio turėjimas kai kada gerina akademinį rezultatą, leidžia apibendrinti mokytojų nuomonę tiriamu atveju kaip labiau palankią kompiuterio daromos įtakos akademiniam pradinukų pasiekimams atžvilgiu. Socialinių įgūdžių aspektu mokytojai pademonstravo skeptiškesnes nuomones: pusė jų mano, kad kompiuterio turėjimas ir naudojimas iš esmės neturi poveikio socialiniams įgūdžiams (pvz. bendravimo, konfliktų sprendimo ir pan.).

Diagrama 6

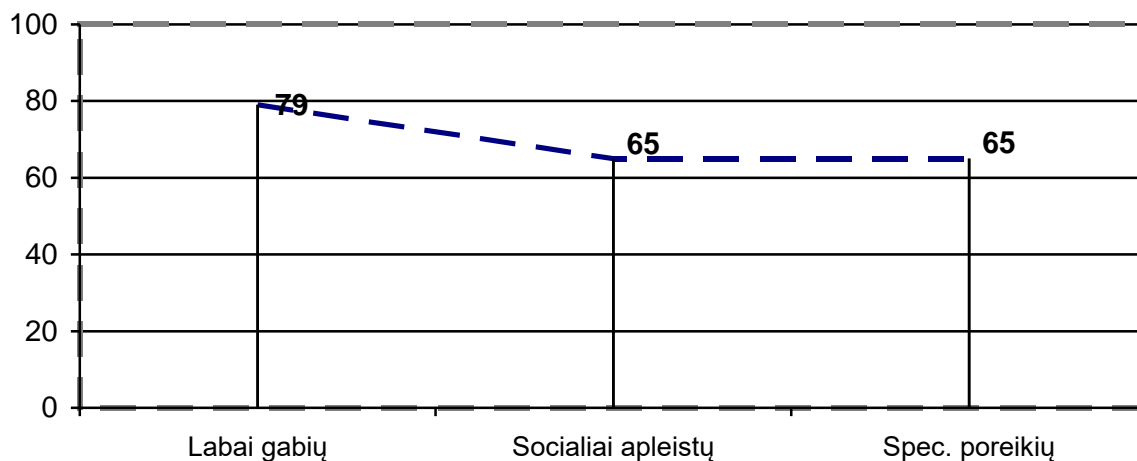
Ar kompiuterio turėjimas ir naudojimas namuose, pradinė klasių pedagogų nuomone, gerina mokinių akademinius pasiekimus ir socialinius įgūdžius %

Aukščiau trumpai pristatyti pedagogų vertinimai apibendrinto mokinio atžvilgiu, kuomet išaiškėjo, kad kompiuterio turėjimas ir naudojimas namuose, mokytojų nuomone, neretai teigiamai veikia mokinių akademinius pasiekimus ir kiek rečiau socialinius įgūdžius. Papildomas klausimas padeda identifikuoti respondentų požiūrius į kompiuterio naudojimą kai kuriose išskirtinėse mokinių grupėse.

Diagrama 7

Ar, pradinė klasių pedagogų nuomone, kompiuterio turėjimas ir naudojimas namuose teigiamai veikia specialiųjų ugdymosi poreikių, labai gabių, socialiai apleistų vaikų ugdymą (si) %

Respondentai atsakymai į atvirą klausimą kokybiškai praplečia aukščiau pateiktus kiekybinius pasiskirstymus. Mokytojų nuomone, kompiuterio turėjimas namuose turi teigiamą (dažniau) ir neigiamą reikšmę. Vyrauja nuomonės, kurias vėlgi galima priskirti akademinių pasiekimų ir socialinių įgūdžių tobulinimui. Respondentų atsakymų kalba netaisyta:

Labai gabių vaikų atžvilgiu:

Tokie vaikai žino ką veikti prie kompiuterio.

Gabus moksleivis imlus naujovėms, todėl kompiuteris namuose gali tapti žinių gilinimo, akiračio plėtimo šaltiniu.

Ne visada kompiuteris padeda vaikams tobulėti. Tai turi būti darbo priemonė.

Renka įvairių medžiagą, pristato medžiagą pamokoje. Plečiamas vaikų akiratis.

Taip. Įtraukiama visa šeima. Vaikas pats daug atranda.

Teigiamai, įgauna naujų žinių, pagilina jau turimas, ugdomos įvairios kompetencijos (ypač kūrybingumo, mokėjimo mokytis).

Teigiamai – įvairios užduotys – papildoma informacija.

Turi daugiau dalykinių žinių. Klasėje drąsiai jaučiasi prie kompiuterio. Žaidžia teminius žaidimus.

Gabūs vaikai papildomai savarankiškai randa mokymosi medžiagos, pasiruošia pranešimus ir juos pristato visai klasei.

Socialiai apleistų vaikų atžvilgiu:

Daugiausiai pramoginė programa, žaidimai.

Šie vaikai auga socialinės rizikos šeimose, kur trūksta dėmesio, todėl kompiuteris gali tapti ne tik akiračio plėtimo priemone.

Jei tinkamai naudojamas, padeda vaikams pažinti aplinką.

Plečia savo akiratį įvairiose srityse.

Gali turėti neigiamos įtakos, jeigu kompiuteris naudojamas su įvairiais žaidimais.

Šiose šeimose, manau, dažniausiai nėra kompiuterio. Arba pasenę modeliai be internetinio ryšio. Tokių kompiuterių „dėka“ prastėja vaikų kalba, lėkštėja mąstymas, bunka jausmai.

Neigiamai – netinkamai parinkti tinklapiai – netinkami žaidimai.

Paprastai socialiai apleisti vaikai kompiuterių neturi. Tačiau tie, kurie turi, juo naudojami netinkamai, neribotą laiką ir tai gerų rezultatų neduoda.

Vienintelė galimybė aptirti naujus išpūdžius, pamatyti daug daugiau nei jie yra matę ar patyrę.

Šie vaikai dažniausiai tik žaidžia, tuo metu jie įsitraukia į virtualų pasaulį ir netgi tampa priklausomi nuo kompiuterio.

Specialiųjų ugdymosi poreikių vaikų atžvilgiu:

Kai kuriems vaikams (pagal diagnozę) kompiuteris padeda mokytis.

Manau, kad kompiuteris padėtų patirti mokymosi džiaugsmą, didinti mokymosi motyvaciją.

Kartai teigiamai, kartais neigiamai, priklauso nuo to, kam jis naudojamas.

Yra užduočių, kurias atlikdami mokiniai jaučia malonumą, jiems įdomu.

Taip, jeigu yra suaugusiojo priežiūra ir teigiama orientacija.

Mokiniai apsiriboja tik jiems malonia veikla, būtina dirbti drauge.

Veiktų teigiamai, jei būtų taikoma specialistų pagalba, tinkamai parinktos užduotys.

Taip (daugeliu atveju), nes žadina norą mokytis, pajvairina veiklą ir t.t.

Teigiamai – įvairios užduotėlės – su paveikslėliais – kelia motyvaciją.

Jei turi kompiuterį ir naudojasi, tokiems vaikams namuose reikalinga pagalba. Gerai, jei šeimoje yra vyresnių brolių ar seserų.

Tinkamai naudojamas kompiuteris (su suaugusiojo pagalba), nukreipimu gali teigiamai veikti.

Praktinių įgūdžių plėtojimui.

Žiūrint, kaip jį naudoja, jis gali būti geras pagalbininkas, nes čia pateikta informacija yra vaizdi, šiuolaikiška ir tai padeda vaikams įsiminti.

Šio skyriaus pabaigoje pristatomi ir aptariami duomenys, susiję su inovatyvių metodų taikymu. Konstruojant atitinkamą skalę pasinaudota KTU mokslininkų atlikto tyrimo (Mokytojų didaktinės kompetencijos atitiktis šiuolaikiniams švietimo reikalavimams - 2005 m., vadovė P. Jucevičienė) medžiaga, kuri leidžia padidinti skalės validumą. Laikantis darbinio apibrėžimo, jog inovatyvūs mokymo(si) metodai – tai šiuolaikinius pedagogikos lūkesčius atitinkantys veiksmingi ugdymo metodai, kurie dar nėra tapę įprastu reiškiniu matyti, kad pradinių klasių mokytojų atveju didžiausius svorius įgijo tradiciniais vadintini aiškinimas, klausinėjimas, demonstravimas ir tekstų skaitymas. Aukščiau minėto tyrimo autoriai šią metodų grupę vadina poveikio situaciją atspindinčiais metodais. Kiti metodai, anot jų, susiję su vadinamosiomis mokymosi ir sąveikos paradigmomis. Sąveikos paradigmai priklauso žaidimai, mokymasis bendradarbiaujant, diskusijos, problemų sprendimas grupėmis, grupės projektai, drama ir imitacija, o mokymosi paradigmai - mokymasis vadovaujant sau, individualus tyrinėjimas, mokymasis iš patirties. Toks skirtingų paradigmų įvardinimas palaipsniui ėmė atsispindėti ir kitų tyrimų kontekstuose, pavyzdžiui, 2010 m. atliktuose tyrimuose „12 – 14 m. mokinių mokymo (si) didaktinės problemos ir jų sprendimo galimybės“; „Kritinio mąstymo ugdymo principų integravimas į Lietuvos bendrojo ugdymo sistemą“ bei kai kuriuose ŠMM leidiniuose. Abu ką tik paminėti tyrimai parodė, kad visumoje sunkiai pereinama iš poveikio paradigmos į mokymosi paradigmą (trukdo inercija, refleksyvumo stoka ir kt. problemos). Interpretuojant duomenis, reiktų turėti omenyje faktą, kad daugelis sąlygiškai naujų metodų dar nėra įgiję vienareikšmiškos vartosenos ir, remiantis kai kuriais atvirais respondentų pasisakymais, pasižymi įvairiomis konotacijomis.

Lentelė 24

Kokius mokymo metodus ir kaip dažnai toje pačioje klasėje taiko mokytojai %

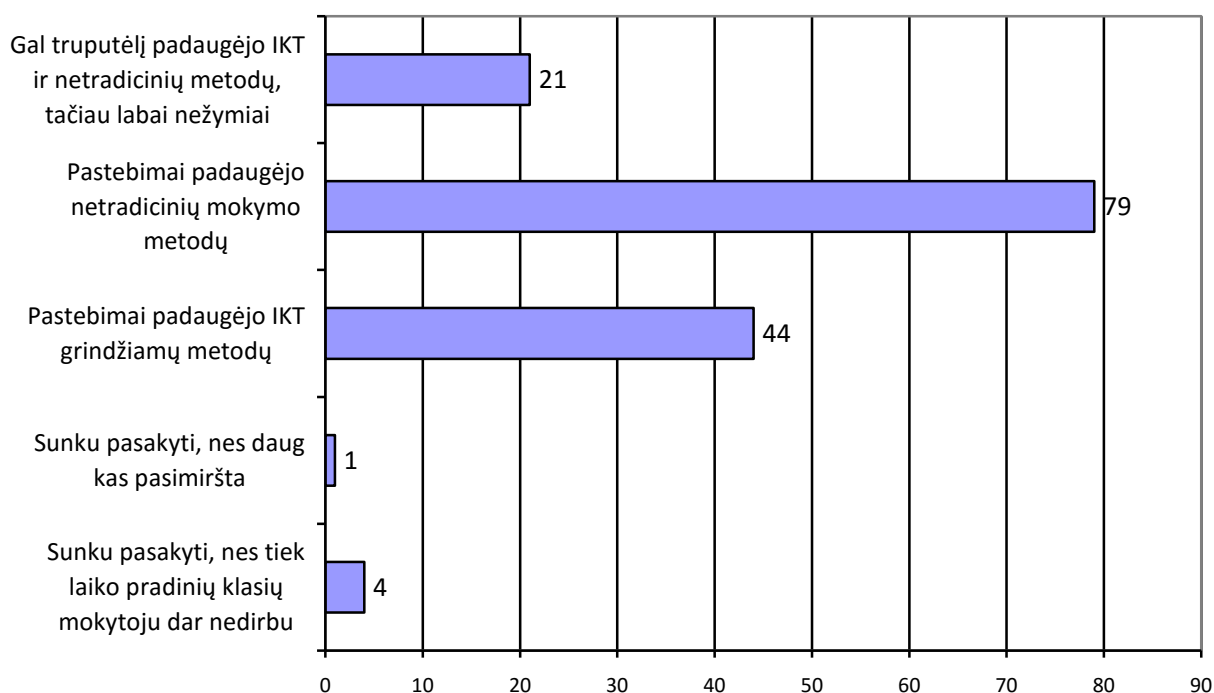
Metodas	Taikau dažnai		Taikau nei dažnai nei retai		Taikau retai		Tokio metodo netaikau/nežinau	
	Prad.kl. mok.	V-XII kl. mok.	Prad.kl. mok.	V-XII kl. mok.	Prad. kl. mok.	V-XII kl. mok.	Prad.k l. mok.	V-XII kl. mok.
1. Diktantas	40	7	48	21	7	35	5	37
2. Aiškinimas	85	82	12	17	2	1	1	1
3. Klausinėjimas	74	56	20	36	5	7	1	1
4. Tekstų skaitymas	76	37	19	27	3	24	2	12
5. Mokymasis bendradarbiaujant	55	46	39	45	5	8	1	1
6. Diskusijos	51	41	38	41	9	16	2	2
7. Problemų sprendimas grupėmis	25	24	53	50	19	23	3	3
8. Mokymasis iš patirties	31	23	53	51	14	22	2	4
9. Demonstravimas	64	52	30	35	5	12	1	1
10. Mokyklinė paskaita	5	11	25	26	50	46	20	17
11. Mokymasis vadovaujant sau	8	7	37	31	34	38	21	24
12. Individualus tyrinėjimas	17	14	48	43	30	36	5	8
13. Grupės projektai	17	17	54	47	25	31	4	5
14. Žaidimai	65	21	30	37	3	34	2	8
15. Drama ir imitacija	24	5	50	19	21	34	5	42

Lentelės duomenys rodo, kad be poveikio situaciją atspindinčių metodų pradinių klasių mokytojai palyginti labai dažnai naudoja žaidimus ir diskusijas (sąveika), tuo tarpu mokymosi paradigma atsispindi daug mažiau. Kita vertus tai galima suprasti, nes mokymosi įgūdžiai tarp pradinukų dar nėra susiformavę, tačiau kitaip jie ir negali formuotis, jeigu mokymosi metodams skiriamas mažas dėmesys. Į mokymosi paradigmą orientuoti metodai dar fragmentiškiau atsispindi tarp V-XII klasių mokytojų, kurie akivaizdžiai yra orientuoti į aiškinimo, klausinėjimo ir demonstravimo metodus. Kiek plačiau už į mokymosi paradigmą orientuotus metodus, jie naudoja į sąveiką orientuotus metodus, pirmiausia mokymąsi bendradarbiaujant ir problemų sprendimą grupėmis.

Tiek teoriniu, tiek taikomuoju ir švietimo politikos požiūriu be abejonės domina klausimas apie IKT ir kitų inovatyvių metodų taikymo tendencijas. Nors šiuo aspektu iki šiol nėra atlikta longitudinio pobūdžio apklausų, šis tyrimas išryškina pradinių klasių mokytojų nuomonę apie taikomų metodų pokyčius dešimtmečio retrospektyvoje.

Diagrama 8

Kaip, apžvelgdami savo ir kolegų pedagoginę patirtį, pradinių klasių mokytojai vertina taikomų mokymo metodų pokyčius per paskutinį dešimtmetį %

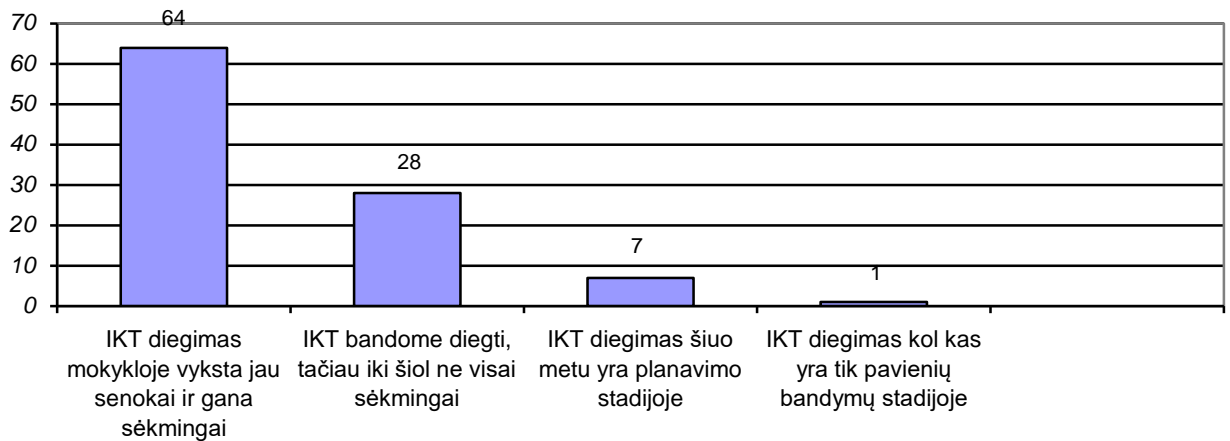

Iš aukščiau pateiktų duomenų matyti, kad ryški dauguma respondentų mano, kad per paskutinius 10 metų pastebimai padaugėjo netradicinių mokymo metodų (pvz. grupių projektų, mokymosi bendradarbiaujant, žaidimų ir kt.), o taip pat ir IKT grindžiamų metodų. Atsižvelgiant į subjektyvaus vertinimo aplinkybę, pedagogų atsakymai vienareikšmiškai byloja apie ugdymo metodų pokyčius link didėnės įvairovės, eksperimentavimo ir IKT naudojimo. Mokyklų darželių atstovai statistiškai reikšmingai rečiau už kitų tipų mokyklų respondentus laikosi nuomonės apie IKT taikymo plėtrą – 29 proc., o pavyzdžiui, pradinių mokyklų mokytojai – 44 proc..

IKT ir kitų netradicinių metodų plėtros pradiniam ugdyme tendenciją leidžia išvelgti ir kitų tyrimo grupių duomenys, pavyzdžiui, mokyklų administracijos atstovų nuomonių pasiskirstymai.

Diagrama 9

Kaip mokyklų vadovai apibendrintai vertina dabartinę mokyklos raidą IKT panaudojimo atžvilgiu %

Aukščiau diagramoje pateikti duomenys iš principo dera su pedagogų vertinimais. Mokyklų vadybos lygmens atstovai dažniausia teigia, kad IKT diegimas mokykloje vyksta jau senokai ir gana sėkmingai ir tik mažuma respondentų laikosi požiūrio, kad šis procesas tėra tik pavienių bandymų ar planavimo stadijose.

Inovatyvių metodų taikymo aplinka ir veiksniai

IKT ir kitų inovatyvių metodų taikymas yra kontekstualus procesas demografinių, edukacinių, sociokultūrinių, ekonominių ir kitų veiksnių atžvilgiu. Tyrimo autoriai nepretenduoja atskleisti visų galimų faktorių įtakos, tačiau apie kai kuriuos iš jų empiriniai duomenys byloja pakankamai išsamiai. Ataskaitos skaitytojui priminsime, kad demografiniai veiksniai jau buvo aptarti ankstesniame skyriuje, kuomet išaiškėjo, kad IKT ir kitų inovatyvių metodų naudojimui įtaką ne vienu atveju daro pedagogų amžius, įgyta specialybė, kvalifikacinė kategorija ir kt.

Inovatyvių metodų taikymo kliūtys

Žemiau lentelėje pateikiami duomenys, tarp kurių yra ne vienas IKT taikymo ugdyme veiksnys.

Lentelė 26

Kas pedagogams labiausiai trukdo naudoti IKT ugdymo tikslais %

Kas trukdo	Pradinių kl. mokytojams	V-XII kl. mokytojams
1. Niekas netrukdo	36	51
2. Nemoku / nepakankamai moku naudotis kompiuteriu	10	6
3. Reikalingos kompiuterinės įrangos stoka mokykloje	56	37
4. Išpūstos ugdymo programos, dėl kurių nelieka laiko IKT taikymui	28	27
5. Metodinės medžiagos trūkumas	15	15
6. Atitinkamų kvalifikacijos tobulinimo seminarų stoka	9	7
7. Neskatinama mokyklos vadovybė	2	1
8. Mokykloje nėra interneto ryšio (arba jis žemos kokybės)	13	5
9. Tiesiog be IKT paprasčiau dirbti	6	8
10. Mokykloje nėra techninio IKT specialisto, kuris pagelbėtų sprendžiant dėl naudojimo kompiuteriu iškilusias technines problemas arba rengiantis IKT panaudojimui	12	5
11. Kitoks atsakymas (parašykite)	4	4

Tyrimo duomenys rodo, kad labiausiai ir pradinių klasių pedagogams ir V-XII klasių mokytojams IKT ugdymo tikslais naudoti trukdo reikalingos kompiuterinės įrangos stoka mokykloje. Pirmieji šią priežastį paminėjo daug dažniau, tačiau tarp šios grupės respondentų daugiausia yra mokyklų – darželių ir pradinių mokyklų atstovų. Dėl to galima manyti, kad kompiuterinės technikos toka (infrastruktūrinio pobūdžio veiksnys) labiau būdinga mažesnėms mokykloms. Kartu tyrimo duomenys nerodo, kad egzistuoja statistiškai reikšmingi skirtumai pagal urbanizacijos lygmenį: skirtumai pagal mokyklos tipą didesni už skirtumus tarp miesto ir rajonų bei kaimiškų vietovių mokyklų. Pastaroji aplinkybė byloja, kad visumoje valstybinio lygio pastangos kompiuterizuoti kaimo vietoves, jose esančias mokyklas, teikia realių rezultatų. Abiejų grupių respondentai kaip svarbią kliūtį nurodo ir, jų nuomone, išpūstas ugdymo programas, dėl kurių nelieka laiko IKT taikymui.

Statistiškai reikšmingi skirtumai:

- Jaunesnio amžiaus respondentams (iki 35 m. amžiaus) daug rečiau naudoti IKT trukdo nepakankamas kompiuterinis raštingumas – 8 proc. Atitinkamai iš tų, kuriems daugiau kaip 55 m. jau 20 proc. teigia tokią priežastį. Be IKT tiesiog paprasčiau dirbti 1 proc. jaunųjų imties atstovų, o tarp tų, kuriems virš 45 m. taip teigiančių jau 10 proc.
- Nėra interneto ryšio arba jis prastos kokybės kelis kartus dažniau mokyklose darželiuose (27 proc.), atitinkamai pradinėse mokyklose – 9 proc., vidurinėse – 12 proc.
- Mokyklose – darželiuose ir pradinėse mokyklose (po 18 proc.) kelis kartus dažniau trūksta techninio IKT specialisto, kuris pagelbėtų sprendžiant dėl naudojimo kompiuteriu iškilusias technines problemas arba padėtų pedagogui rengiantis IKT panaudojimui, atitinkamai pagrindinėse mokyklose – 8 proc., vidurinėse – 3 proc. (kai $r = 0,4$).

Pedagogų pasirengimas ir sąlygos jam pasireikšti

Tyrimo anketose pedagogams buvo suformuluotas klausimas, kuris padeda apibūdinti subjektyvias jų nuomones apie savo pasirengimą taikyti IKT metodus realiomis sąlygomis,

kurias nusako kompiuterinės technikos kiekybė ir kokybė, laiko galimybės, ugdymo programų reikalavimai ir pan.

Lentelė 27

Kaip mokytojai vertina savo pasirengimą ir realias objektyvias galimybes (pvz. užtenka kompiuterinės technikos, laiko pamokose ir pan.) naudoti IKT žemiau lentelėje minimais tikslais %

Tikslai	Geras ir mano pasirengimas ir galimybės yra		Mano pasirengimas pakankamas, tačiau galimybių trūksta		Stokoju ir pasirengimo o ir galimybių		Galimybių lyg ir yra, tačiau trūksta pasirengimo		Sunku pasakyti	
	Prad.	V-XII	Prad.	V-XII	Prad.	V-XII	Prad.	V-XII	Prad.	V-XII
1. Planuoti ugdymo procesą	38	50	36	31	16	9	6	6	4	4
2. Ugdyti mokinių dalykines kompetencijas	22	32	49	44	14	11	8	7	7	6
3. Individualizuoti mokinių mokymą (si)	22	25	48	42	18	19	7	8	5	6
4. Skatinti mokinių mokymosi motyvaciją	29	34	46	42	14	9	5	7	6	8
5. Vertinti mokinių pasiekimus ir pažangą	26	35	39	34	19	14	5	7	11	10
6. Tobulinti savo kvalifikaciją	40	48	32	28	13	8	7	6	8	10
7. Bendrauti ir bendradarbiauti su mokinių tėvais	37	37	36	35	11	9	5	4	11	15

Atsakant į šį klausimą nėra daug statistiškai reikšmingų skirtumų, išskyrus keletą:

- Pedagogai įgiję pradinį mokytuvo išsilavinimą dažniau teigia, kad ir jų pasirengimas geras ir galimybių taikyti IKT mokykloje yra - 27 proc., kuomet tarp pradinį mokytuvų, įgijusių mokytuvo dalykininko specialybę taip mano 15

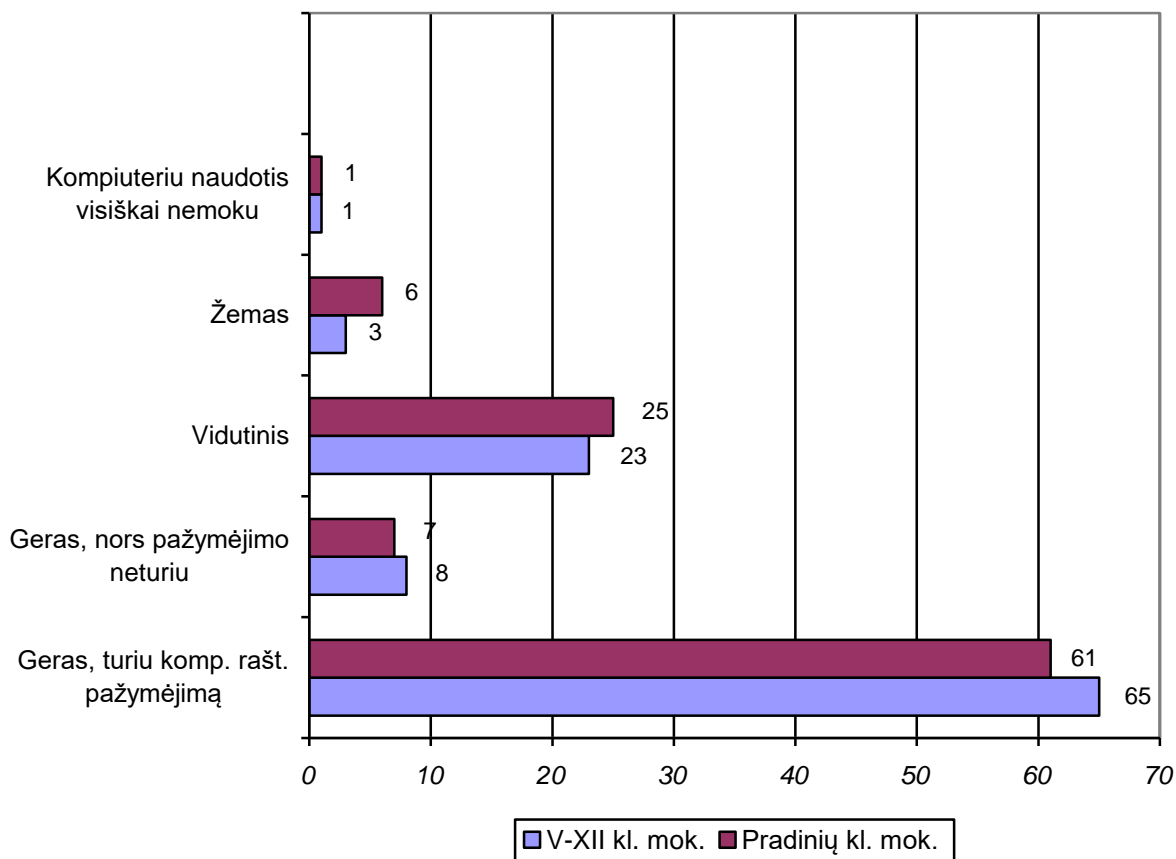
proc. Tai kad trūksta pasirengimo, nors galimybių yra teigia 3 proc. pirmųjų ir 13 proc. antrųjų.

- Dažniau teigia, kad galimybių lyg ir yra, bet pasirengimo trūksta vyresnio amžiaus respondentai, pavyzdžiui, ugdyti dalykines kompetencijas: virš 45 m. amžiaus – 12 proc. iki 35 m. amžiaus – 2 proc.

Geras kompiuterinis raštingumas yra tapęs neabejotinu šiandienos mokytojo poreikiu, nes atsiranda vis daugiau IKT paremtų galimybių ir skaitmeninio ugdymo turinio. Tyrimo anketose buvo suformuluota keletas klausimų, kurie leidžia įvertinti mokytojų kompiuterinio raštingumo lygį.

Diagrama 10

Kaip subjektyviai pedagogai vertina savo kompiuterinio raštingumo lygį %

Iš diagramos duomenų matome, kad daugiau negu pusė abiejų grupių pedagogų yra įgiję kompiuterinio raštingumo standarto lygį, skirtumai nėra esminiai (paklaidos ribose) ir

statistiškai nereikšmingi. Problematiška aplinkybė, jog sumuojant kelias žemiausias reikšmes, susidaro apie trečdalį respondentų, kurių kompiuterinis raštingumas nepakankamas. Atsakymo variantą *vidutiniškas* prie probleminių kompiuterinio raštingumo punktų leidžia priskirti socialiniais tyrimais patikrinta tendencija, jog respondentai subjektyviais vertinimais yra linkę kiek geriau vertinti savo savybes nei yra iš tikrųjų. Šiuos pasiskirstymus įdomu palyginti su apskritai šalies suaugusiųjų kompiuterinio raštingumo rezultatais. Pavyzdžiui, išsami apklausa 2008 m. atskleidė, kad „kad du trečdaliai (66%) respondentų daugiau ar mažiau geba dirbti kompiuteriu ir įvertino savo kompiuterinio raštingumo lygį: 4% apklaustųjų teigė, kad jų kompiuterinio raštingumo lygis geras ir jie turi Europos kompiuterio vartotojo pažymėjimą, 18% respondentų savo kompiuterinio raštingumo lygį įvardino kaip gerą, bet neturi ECDL pažymėjimo, 27% respondentų įvertino savo sugebėjimus vidutiniškai, 17% – silpnai. Trečdalis apklaustųjų (32%) nurodė, kad jie visiškai nemoka dirbti kompiuteriu. Nemoka dirbti kompiuteriu dažniau respondentai nuo 55 m. ir vyresni, apklaustieji, įgiję pradinį išsilavinimą, nedirbantieji, gaunantieji mažesnes pajamas (601-800 Lt) vienam šeimos nariui per mėnesį ir kaimo vietovių“ (<http://www.suaugusiujuvietimas.lt/lt/publikacijos>). Matome, kad tarp pedagogų visiškai nemokančių naudotis kompiuteriu faktiškai nėra, tačiau kartu galima būtų tikėtis, kad šioje išskirtinėje išsilavinimo požiūriu grupėje turėtų apskritai nelikti asmenų, visiškai nemokančių naudotis kompiuteriu, bei skaičius su silpnomis žiniomis taip pat turėtų būti mažesnis.

Statistiškai reikšmingi skirtumai:

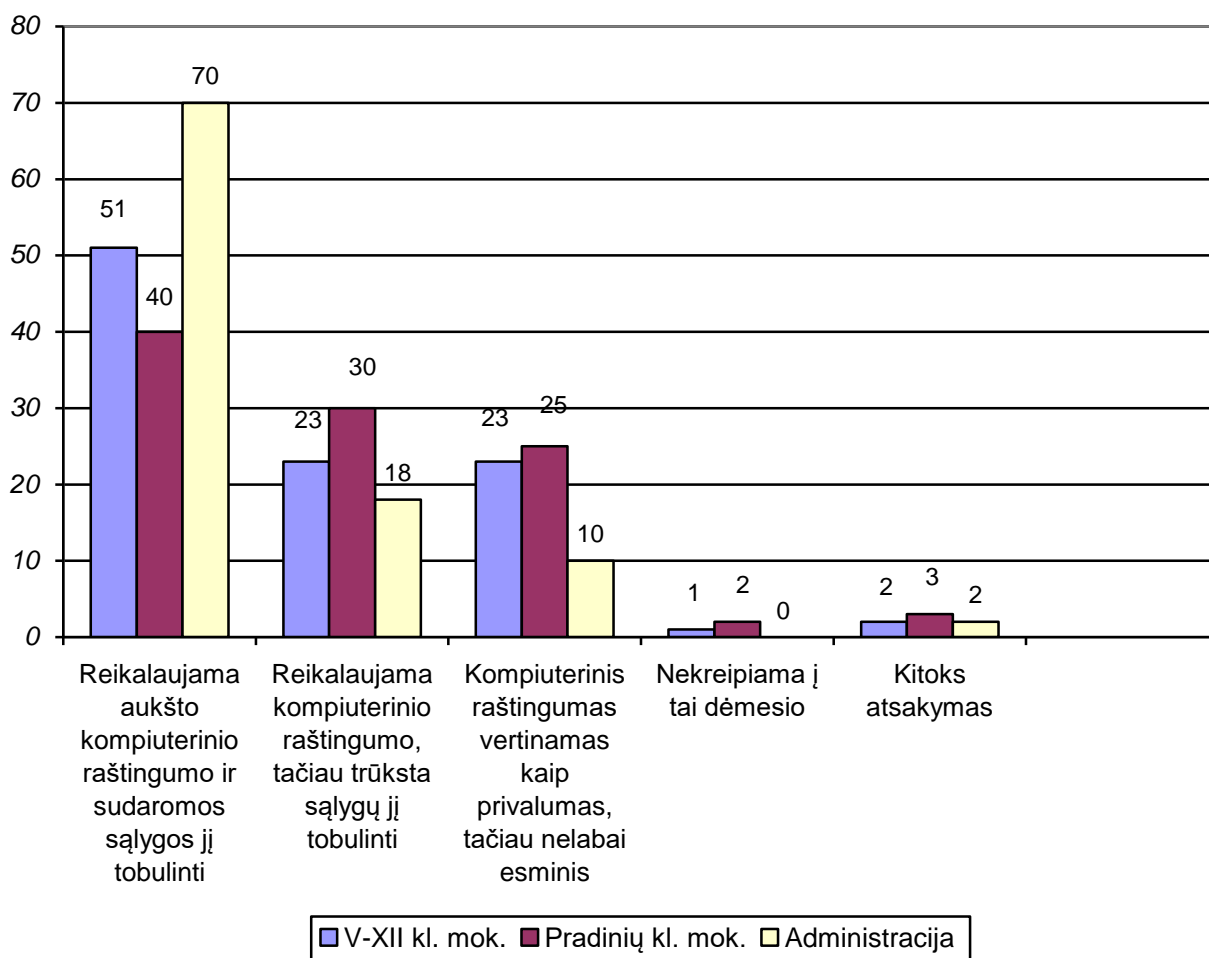
- Atsakymo variantas - *geras, turiu kompiuterinio raštingumo technologinės / edukologinės dalies kursų pažymėjimą*: mokykla-darželis 40 proc (atsakymo variantas *žemas* - 18 proc.), pradinė mokykla 61 proc. (žemas lygis – 6 proc.), pagrindinė mokykla 68% (žemas lygis – 1 proc.), vidurinė mokykla – 65 proc. (žemas lygis – 6 proc.).
- Pradinių klasių mokytojo specialybę įgijusių mokytojų kompiuterinis raštingumas geresnis: turi pažymėjimą 63 proc., raštingumas žemas – 5 proc.; tarp tų, kurie įgiję mokytojo dalykininko specialybę, turi pažymėjimą – 43 proc., žemas lygis – 12 proc.

- Dažniau už mokytojus ir vyr. mokytojus (53 proc.) pažymėjimą turi mokytojai metodininkai – 72 proc.
- Dažniau savo žemą kompiuterinį raštingumą pažymi asmenys nuo 45 metų mažiau – 9 proc. nuo 55 m – 13 proc. kuomet iki 35 m. – 1 proc. Dvigubai dažniau tai teigia mokytojai, kurių stažas daugiau kaip 20 m. už tuos, kurių stažas iki 10 m. – atitinkamai 8 ir 4 proc.

Nepakankamo dalies pedagogų kompiuterinio raštingumo sąlygomis labai svarbiu jo stiprinimo veiksniu tampa mokyklų administracijos pozicija: kiek pedagogai skatinami tobulinti kompiuterinį raštingumą ir kokios sąlygos tam sudaromos.

Diagrama 11

Požiūris į kompiuterinį raštingumą mokyklose %

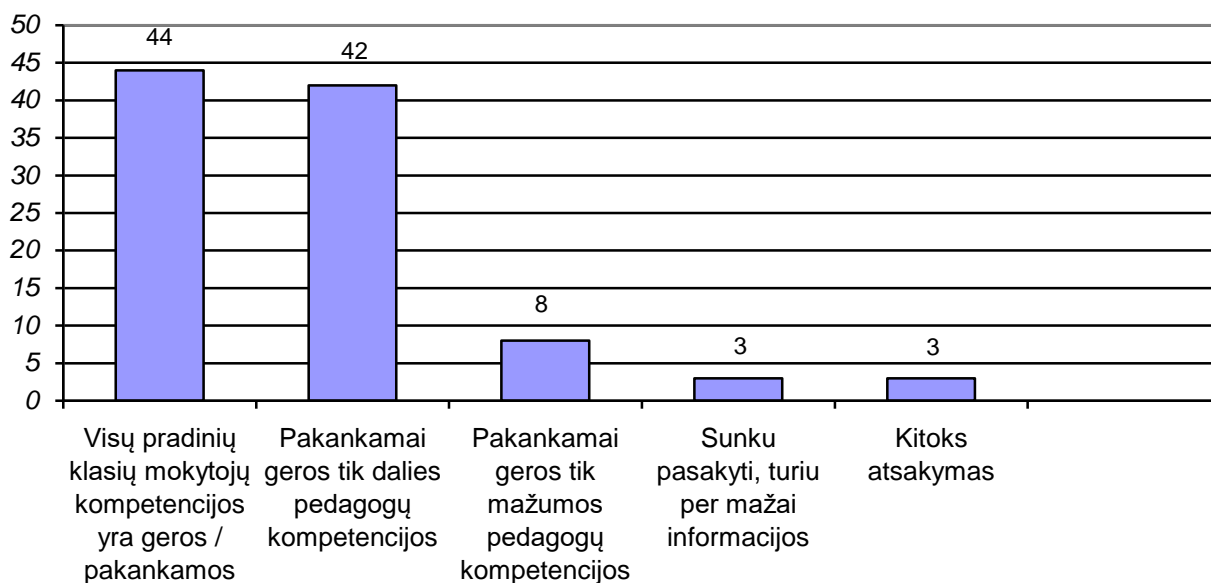
Statistiškai reikšmingi skirtumai:

- Atsakymo variantas *kompiuterinis raštingumas vertinamas kaip privalumas, tačiau nelabai esminis*: mokykla-darželis - 40 proc., pradinė mokykla - 27 proc., pagrindinė mokykla - 23 proc., vidurinė mokykla – 29 proc.
- Reikalaujama aukšto kompiuterinio raštingumo ir sudaromos sąlygos jį tobulinti. Tokiai nuomonei pritaria iš mokyklų-darželių 18 proc., iš pradinių ir vidurinių – 44 proc. respondentų.
- Mokytojai metodininkai dažniau teigia, kad yra ir sąlygos ir reikalavimai – 46 proc. kuomet atitinkamai mokytojai – 28 proc.
- Pradinių klasių mokytojai vertindami kompiuterinio raštingumo reikalavimus ir sąlygas savo mokyklose pasirodė skeptiškesni už V-XII klasių mokytojus.

Aukščiau esančioje diagramoje statistiškai reikšmingai skiriasi mokyklų administracijos atstovų ir mokytojų nuomonės, - pirmieji linkę vertinti iš esmės savo pačių veiklą geriau už pedagogus. O kitas klausimas atskleidė savotiškai didesnę mokyklos vadybininkų skepsį pradinių klasių pedagogų atžvilgiu, kuomet jie buvo paklausti apie šios grupės pedagogų kompetencijas taikant IKT.

Diagrama 12

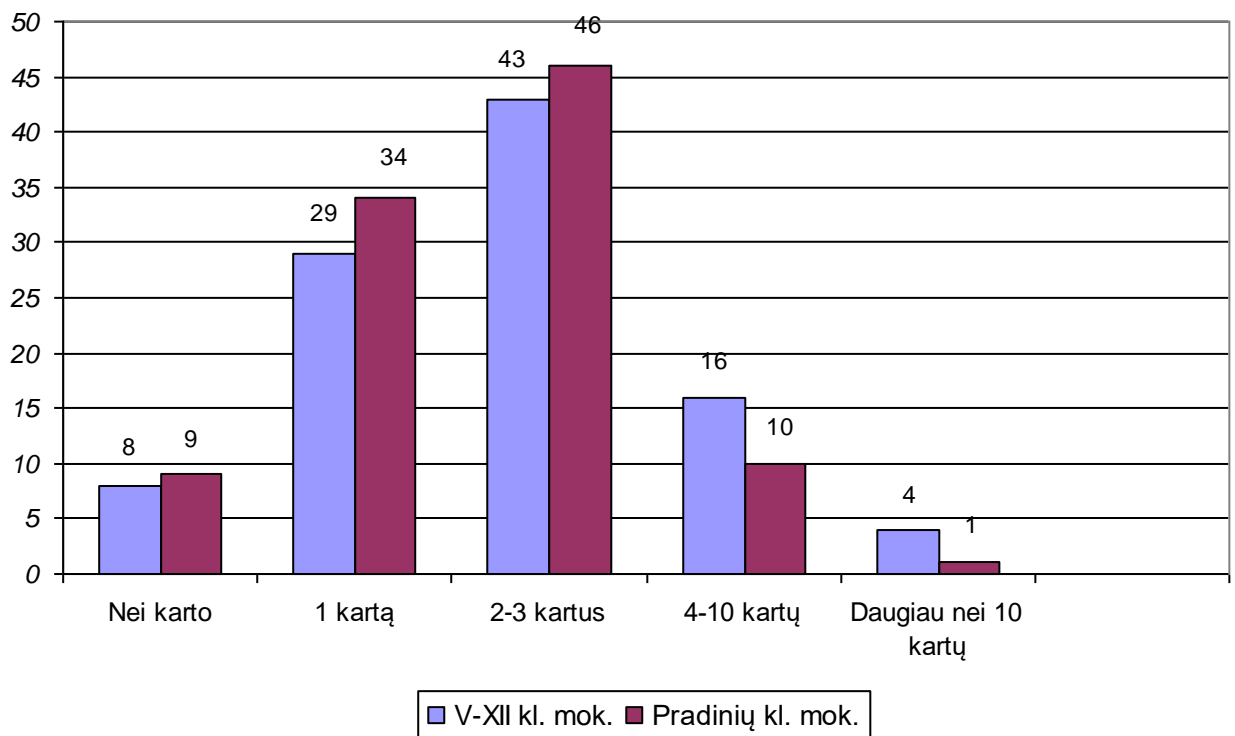
Kaip mokyklų vadovai vertina savo mokyklos pradinių klasių pedagogų kompetencijas, reikalingas diegiant IKT pradinėse klasėse %

Mokyklų administracijos pozicija tiesiogiai koreliuoja ir su pedagogų kvalifikacijos tobulinimo apimtimi. Atsižvelgiant į aplinkybę, jog pedagogų kvalifikacijos tobulinimas yra finansuojamas iš riboto mokinio krepšelio lėšų, o vidutiniškai per metus pedagogai gali tobulinti kvalifikaciją penkis kartus, surinkti duomenys leidžia teigti, kad kompiuterinio raštingumo tobulinimo intensyvumas yra aukštas, - daugiau kaip du trečdaliai respondentų per paskutinius tris metus minimum kartą per vienerius metus tobulino savo kompiuterinį raštingumą. Nėra abejonės, kad Europos struktūriniai fondai savo įnašu taip pat prisidėjo prie tokio rodiklio.

Diagrama 13

Kiek kartų per paskutinius 3 metus mokytojai įvairiuose kursuose (seminaruose) mokėsi bei kitaip tobulino savo pedagoginius gebėjimus ir žinias IKT taikymo srityje %

Apibendrintai būtų nekorektiška teigti, jog pedagogų kompiuterinio raštingumo tobulinimo apimtis yra nepakankama. Kitas dalykas, kad tyrimas nefiksuoja šio reiškinio kokybės ir formų įvairovės, nors faktas, kad dalis pedagogų savo kvalifikaciją kompiuterinio raštingumo srityje per paskutinius tris metus tobulino daugiau kaip dešimt kartų, netiesiogiai leidžia išvelgti ir pasiūlos įvairovę.

Organizacinė kultūra kaip IKT diegimo veiksnys

Socialiniuose moksluose dažnai sutinkamas organizacinės kultūros (OK) terminas. Vienas galimų apibrėžimų – tai vertybių, įsitikinimų, santykių ir normų, reguliuojančių organizacijos narių elgesį visuma. Šio taikomojo tyrimo kontekste organizacinės kultūros teorijos nėra tikslinga plėtoti, juolab, kad ji plačiai atspindėta įvairiuose šaltiniuose tiek užsienio, tiek ir Lietuvos autorių darbuose. Toliau aptariama kaip bendras mokyklos organizacinės kultūros lygis lemia IKT taikymą ugdyme.

Šiame tyrime, siekiant įvertinti organizacinės kultūros lygį pedagogus rengiančiose AM ir jo įtaką kaitai, buvo panaudotas atitinkamas testas (žr. pirmame priede 21 klausimą). Testą sudaro 29 teiginiai, kurie suskirstyti į keturis segmentus. Pirmasis segmentas – darbo – apima 1, 5, 9, 13, 17, 21, 25 klausimus, komunikacijos – 2, 6, 10, 14, 18, 22; valdymo – 3, 7, 11, 15, 19, 23, 26, 28, ir motyvacijos bei moralės – 4, 8, 12, 16, 20, 24, 27, 29.

Šiuo testu organizacinės kultūros lygio indeksas yra skaičiuojamas sumuojant balus. Maksimalus balų skaičius 290, minimalus – 0. Išskiriami šie organizacinės kultūros lygiai :

Labai aukštas (290 – 261 balai)

Aukštas (260 – 175 balai)

Vidutinis (174 – 115 balai)

Rodantis degradacijos tendencijas (mažiau nei 115 balų)

Testo vidinės konsistencijos koeficientas vadinamoji Kronbacho alfa = 0,9503. Aukštas koeficientas leido detaliau panagrinėti testo rezultatus ir jų įtaką IKT taikymui pradiniam ugdyme. Išmatavus OK lygį visose tirtose mokyklose, buvo išskirtas kelios mokyklos su labai aukštu organizacinės kultūros lygiu (285 ir 284 balai) ir dvi su santykinai žemiausiu lygiu (169 ir 174 balai). Tyrimo etikos sumetimais aukštos organizacinės kultūros mokyklos įvardintos kaip „A“, o santykinai žemesnio lygio – kaip „Ž“. Kelių kintamųjų kryžminimas leido įvertinti kai kurių IKT diegimo aspektų masto skirtumus aukštos ir žemos organizacinės kultūros mokyklose (žr. tolesnę lentelę ir diagramą).

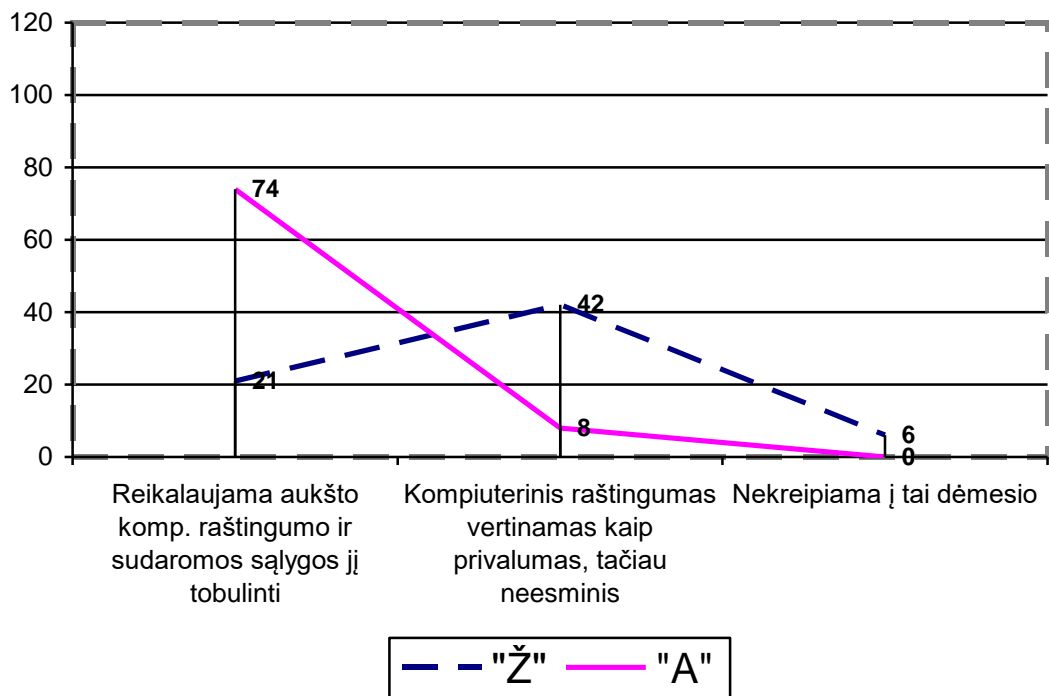
Lentelė 28

Organizacinės kultūros įtaka kompiuterio naudojimui ugdyme %

Kompiuterio panaudojimas	Dažnai			
	1 A	2 A	1 Ž	2 Ž
1. Ieškote mokymo medžiagos internete	72	68	16	48
2. Naudojate kompiuterį tiesiogiai pamokose (pvz. demonstruojant mokymo medžiagą ir kt.)	29	35	13	4
3. Ieškote internete metodinės medžiagos, pvz. gerosios pedagoginės patirties pavyzdžių	28	22	41	17
4. Rengiate mokymui skirtą medžiagą (pvz. pateiktis ir kt.)	35	40	34	24
5. Bendraujate su kolegomis virtualioje aplinkoje, el. paštu, Skype	50	43	27	33
6. Rengiate metodinę medžiagą	38	42	22	19
7. Rengiate pranešimus konferencijoms, kitiems renginiams	26	30	14	17
8. Naudojatės švietimo portalo Emokykla, kitų švietimo portalų paslaugomis	47	35	21	23
9. Tobulinate savo profesinę kvalifikaciją nuotolinio mokymosi būdu (pvz. Moodle ar kitoje virtualioje aplinkoje)	22	18	19	12

Diagrama 14

Kaip į kompiuterinį raštingumą žiūrima žemos ir aukštos OK mokyklose %

Matome, kad mokyklose su aukštu OK lygiu kompiuteris ugdymo tikslais naudojamas daug dažniau ir įvairiau nei žemo OK mokyklose. Taip pat akivaizdūs skirtumai, susiję su mokyklų administracijos požiūriu į pedagogų kompiuterinį raštingumą.

Aukščiau aptartas tik dalinis bandymas vertinant OK įtaką IKT diegimui ir jis reikalauja papildomos analizės, tačiau visgi pakankamai tvirtai leidžia teigti tokį ryšį egzistuojant.

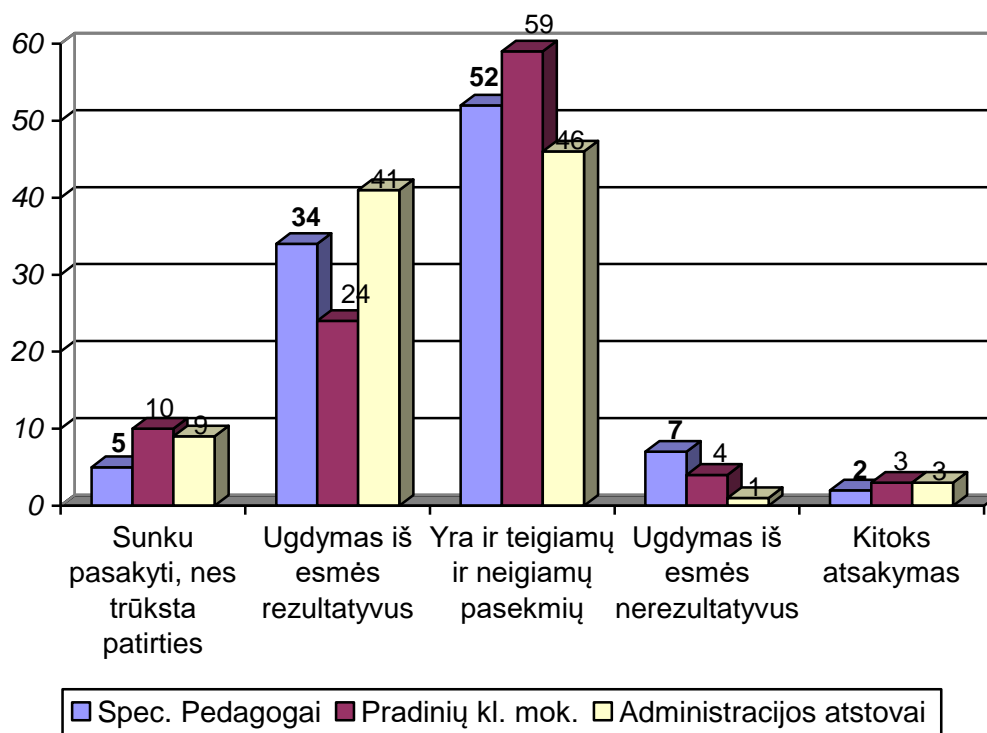
Mokinių su specialiaisiais poreikiais integravimas

2009-2010 m. integruotai ugdomų specialiųjų poreikių turinčių vaikų dalis siekė apie 10 proc. Tokiems vaikams bendrojo lavinimo mokyklose turi būti pritaikytas ugdymo turinys, metodai, priemonės ir mokymosi aplinkos. Pradinių klasių pedagogai metodiniu požiūriu irgi turi būti pasirengę specialiųjų poreikių turinčių vaikų mokymui, kurio metu labai svarbus jų bendradarbiavimas su specialiaisiais pedagogais. Tyrimo anketose buvo suformuluota eilė klausimų, atsakymai į kuriuos leidžia aiškiau identifikuoti integruotai ugdomų specialiųjų poreikių turinčių vaikų ugdymo pradinėje mokyklose problemas ir tendencijas.

Daugiausia informacijos analizuojamu aspektu suteikia specialiųjų pedagogų atsakymai, kurie papildomi pradinių klasių pedagogų vertinimais. Surinktų duomenų analizę paranku pradėti nuo apibendrinančio klausimo – kaip vertinamas integruotai ugdomų specialiųjų poreikių turinčių vaikų rezultatyvumas.

Diagrama 15

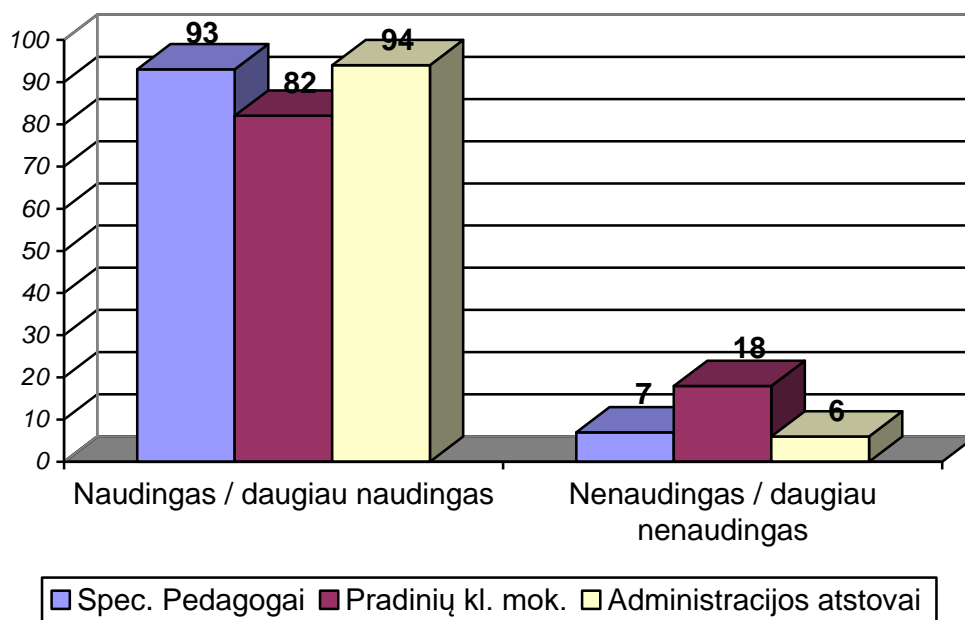
Kaip specialieji pedagogai, pradinių klasių pedagogai ir mokyklų administracijos darbuotojai vertina integruoto specialiųjų poreikių vaikų ugdymo pradinėse klasėse rezultatyvumą %

Diagramoje pateikti duomenys rodo, kad aiški mažuma tiek specialiųjų pedagogų, tiek pradinė klasių mokytojų ir administracijos darbuotojų laikosi nuomonės, kad integruoto ugdymo rezultatyvumas yra menkas. Didesnė dalis visų grupių atstovų išvelgia ir neigiamų ir teigiamų pasekmių, o administracijos darbuotojai ir specialieji pedagogai statistiškai reikšmingai dažniau už pradinė klasių mokytojus mano, kad tokių vaikų ugdymas bendrojo lavinimo mokyklose yra iš esmės rezultatyvus. Gali būti, kad šie skirtumai sąlygoti aplinkybės, kad mokytojai su tokiais vaikais praleidžia daug daugiau laiko nei mokyklų administracijos darbuotojai ir išvelgia palyginti didesnę šio reiškinio problematiškumą. Kitoje diagramoje pateikti tų pačių respondentų grupių vertinimai, ar integruotas ugdymas naudingas patiems specialiųjų poreikių vaikams.

Diagrama 16

Ar, integruotas mokymas, specialiųjų pedagogų, pradinė klasių mokytojų ir administracijos darbuotojų nuomone, naudingas patiems specialiųjų poreikių vaikams
%

Kiekybius atsakymų pasiskirstymus praplečia pradinė klasių pedagogų komentarai atviro klausimo metu (respondentų kalba netaisyta):

Naudingas / daugiau naudingas, nes:

Taigi, naudingas. Jie gali bendrauti, stebėti draugus, į juos lygintis.

Mokosi bendraamžių grupėje, todėl yra geresnės sąlygos susidraugauti, nesijaučia atstumti.

Mokosi bendrauti, nesijaučia išskirtiniai, kitokie.

Jie gali matyti, kaip auga, mokosi kiti vaikai, gali daug išmokti iš kitų vaikų.

Turi galimybę vaikas tobulėti, mokytis ir bendrauti su daugiau pažengusiais.

Integruojasi į klasės kolektyvą.

Jiems bus lengviau integruotis tolesniame gyvenime.

Mokosi bendrauti, bendradarbiauti, gauna pagalbą iš kitų mokinių.

Naudingas, jei vaikas savarankiškesnis, jo mokymusi ir veikla domisi tėvai. Jeigu geba bendrauti su klasės draugais.

Vaikai išmoksta bendrauti įgija daugiau kompetencijų. Jei dirba geri pedagogai vaikas labiau pasitiki savo jėgomis, išmoksta dirbti grupėje ir t.t.

Vaikas gali bendrauti su kitais vaikais. Gali jaustis pilnaverčiu piliečiu, o ne atskirtu nuo visuomenės. Mokykloje gali susirasti draugų, aktyviai dalyvauti visuomeniniame gyvenime, jaustis reikalingu.

Nenaudingas / daugiau nenaudingas, nes:

Dažnai patiria bendraamžių pašaipas.

Nenaudinga, jei vaikas turi didelių sutrikimų, elgesio, savireguliacijos problemų.

Nėra sąlygų patenkinti pilnai tokių vaikų poreikius.

Nesudarytos sąlygos dirbti su tokiais mokiniais.

Mokytojas nepajėgus skirti pakankamai dėmesio taikyti mokymo metodus, nes dirba su visa klase.

Manau nelabai naudingas, nes mokytojas negali pakankamai skirti dėmesio šiems vaikams, kiek reikėtų.

Priklauso nuo to, kokie sutrikimai. Jeigu žymūs kompleksiniai sutrikimai, protinis atsilikimas su emocijų, elgesio sutrikimais, gal mokymasis specialioje mokykloje duotų daugiau pagalbos, susiformuotų reikalingi jam įgūdžiai.

Dažnai atsitinka, kad vaiko problemos sprendžiamos be vaiko, jo neatsiklausus. Būna taip, kad būrys specialistų suka galvą, kaip geriau padėti vaikui, net nepasiteiravę, kaip tas vaikas supranta problemą, kokios pagalbos jam reikėtų, ar priimtina jam siūloma pagalba. Dirbama su „problema“, o ne su vaiku.

Specialiųjų pedagogų nuomonė (respondentų kalba netaisyta):

Naudingas / daugiau naudingas, nes:

Pradinių klasių mokinių didesnė mokymosi motyvacija, skiriant pagalbą kuo anksčiau galima pasiekti geresnių ugdymosi rezultatų: mokiniai išmoksta save kontroliuoti, taiko daugiau ugdymo strategijų, labiau pasitiki savimi. Kuo anksčiau lavinamos sutrikusios mokinių funkcijos, tuo efektyviau geba išmoksti mokomąją medžiagą.

Jie gali lygiuotis į gabesnius mokinius, daugiau išgirsti, pamatyti pamokų metu.

Mokiniai ugdomi atsižvelgiant į individualius gebėjimus bei poreikius; pamokose naudojama atraminė medžiaga. Tai daugiau suteikia pasitikėjimo savimi, kelia mokymosi motyvaciją.

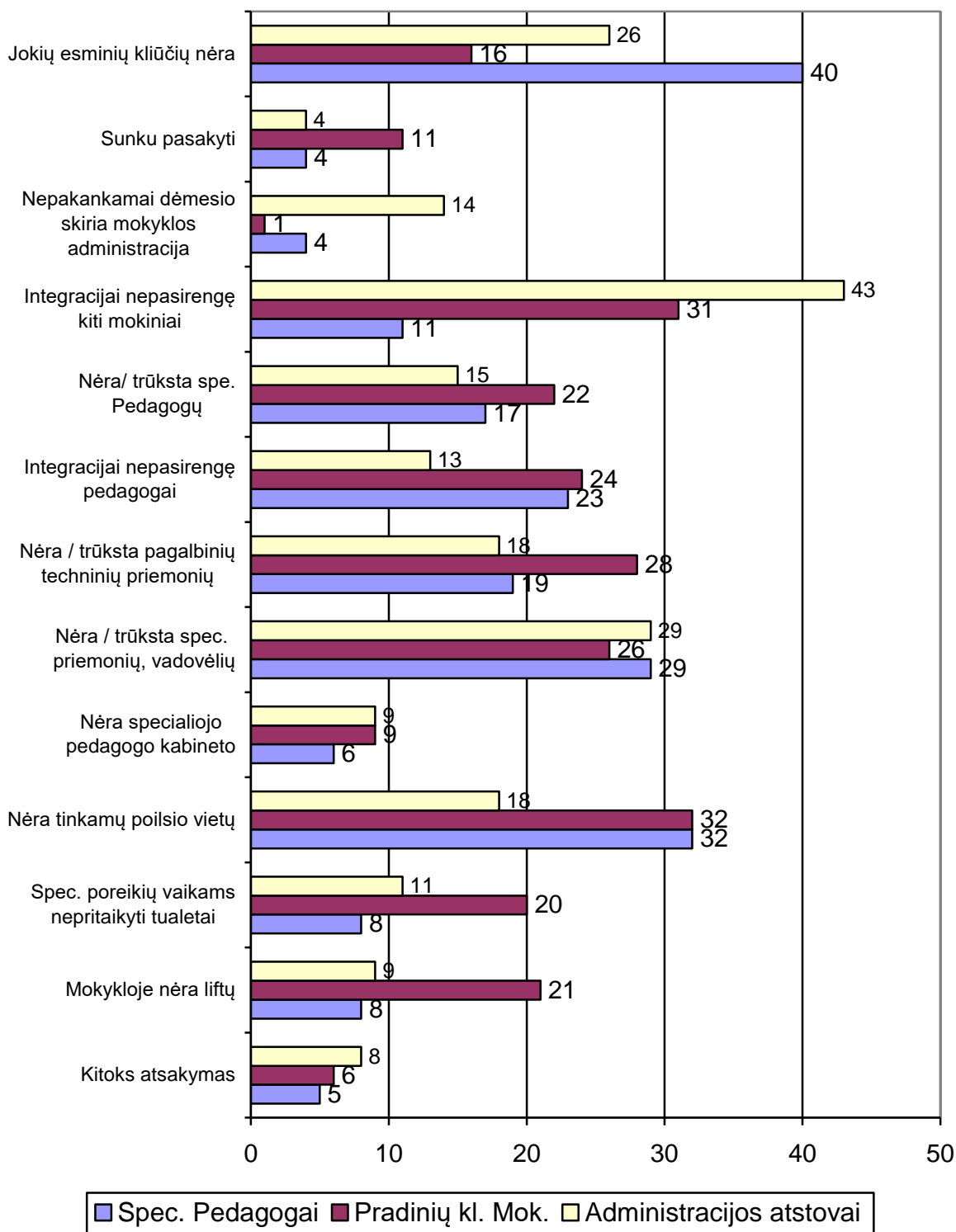
Naudingas, nes juos dažniausiai supa „stipresni“ už juos vaikai. SPV gali matyti ir mokytis, kopijuoti ir pritaikyti savo veikloje.

Taip yra naudingas. Labai svarbu tai pradinėse klasėse, nes su SP mokiniu svarbi pozityvioji socializacija, kuri sudaro galimybes pozityvius perėjimus į dalykinę sistemą.

Integruoto ugdymo rezultatyvumo kliūtis pakankamai išsamiai nušviečia respondentų atsakymai į kitą anketos klausimą.

Diagrama 17

Kokios priežastys labiausiai trukdo specialiųjų poreikių mokinių sėkmingam ugdymui bendrojo lavinimo mokykloje (konkrečiai pradiniame ugdyme) %

Pirmiausia į akis krenta statistiškai reikšmingas skirtumas tarp pradinių klasių ir specialiųjų pedagogų atsakymų – tarp pastarųjų daug daugiau manančių, kad nėra jokių esminių kliūčių. Suprantama, kad problemos suvokimas yra gana subjektyvus – kas vienam atrodo problema, kitam – tai ne kliūtis. Tačiau tokią prielaidą skatina atmesti faktas, kad skalėje pateiktos kliūtys pakankamai empiriškai informatyvios ir nurodo į labai konkrečius dalykus, pvz. įrangos, vadovėlių ir kt. stoką. Matome, kad daugeliu atvejų pradinių klasių mokytojų atsakymai pasižymi didesniais dažniais: jie labiau akcentuoja, jog specialiųjų poreikių vaikų integracijai nepasirengę kiti mokiniai, trūksta pagalbinių techninių priemonių, nepritaikyti tualetai, mokyklose nėra liftų. Dažniausia pasitaikanti problema – tinkamų poilsio vietų trūkumas, palyginti dažnai minimas atitinkamų vadovėlių ir metodinių priemonių trūkumas, nepakankamas pedagogų pasirengimas ir specialiųjų pedagogų mokyklose stoka. Administracijos darbuotojai integracijos kliūčių atžvilgiu pademonstravo savikritišką požiūrį, nes tarp kitų respondentų išsiskiria dažnesniu teiginiu, kad nepakankamai dėmesio integracijai skiria mokyklų administracija, o taip pat jie dažniau akcentuoja aplinkybę, jog integracijai nepasirengę kiti mokiniai.

Ne vieną aukščiau paminėtų problemų anksčiau diagnozavo ir kiti tyrimai, pavyzdžiui, „Specialiųjų poreikių vaikų integravimo problemos“ (2003 m., vadovas A. Bagdonas). O šio tyrimo kontekste svarbiausi klausimai susiję su metodiniais integracijos aspektais – kiek jai pasirengę pradinių klasių pedagogai, patys specialieji pedagogai, koks šių grupių bendradarbiavimo pobūdis ir lygmuo mokyklose. Pastarojo atžvilgiu galima fiksuoti pakankamai optimistinį vaizdą, nes tiek tarp pradinių klasių pedagogų, tiek tarp specialiųjų pedagogų atsirado tik keletas respondentų teigusių, kad pradinių klasių pedagogai nesikonsultuoja specialiųjų poreikių vaikų ugdymo klausimais. Atsakymų objektyvumą iš dalies padidina ir aplinkybė, jog specialiųjų pedagogų atsakymai atlieka pradinių klasių mokytojų atžvilgiu kontrolinę funkciją.

Respondentų atsakymai byloja, kad aktyviausia sąveika tarp mokytojų ir specialiųjų pedagogų vyksta didaktiniais klausimais – pvz. dėl individualių programų sudarymo, vertinimo, užduočių individualizavimo, mokymo metodų ir pan. Taip pat abiems grupėms svarbi psichologinio vaikų integravimosi problematika, nemažai daliai mokytojų aktualus bendravimas su tėvais ir tinkamos mokymosi aplinkos parinkimas.

Diagrama 18

Ar pradinių klasių mokytojai konsultuojasi su specialiaisiais pedagogais specialiųjų poreikių vaikų ugdymo klausimais - pradinių klasių mokytojų atsakymai %

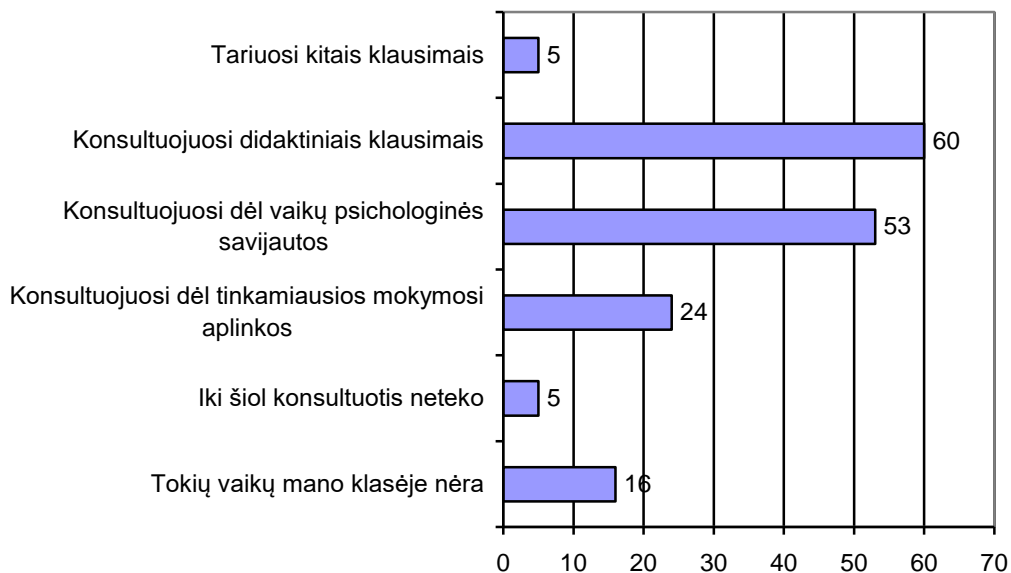
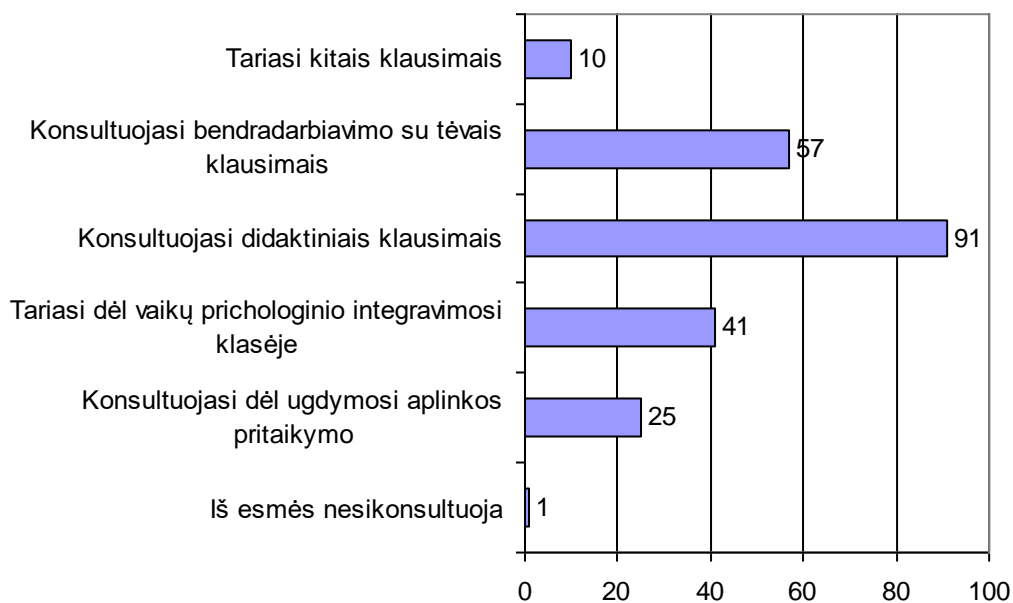

Diagrama 19

Ar pradinių klasių mokytojai konsultuojasi su specialiaisiais pedagogais specialiųjų poreikių vaikų ugdymo klausimais – specialiųjų pedagogų atsakymai %

Visumoje specialieji pedagogai palankiai įvertino ir pradinį klasių mokytojų gebėjimus dirbant su specialiųjų poreikių vaikais. Priminsime, kad prie pagrindinių tokių vaikų integravimo problemų tik ketvirtadalis tarp esminių kliūčių paminėjo nepakankamą pedagogų pasirengimą. Toliau lentelėje pateikti duomenys rodo, kad labiausiai specialiųjų pedagogų nuomone pradinį klasių mokytojams reiktų pasitempti taikant inovatyvius mokymo metodus, gana svarbu mokytis atpažinti specialiuosius ugdymo poreikius. Kita vertus subjektyvūs vertinimai skalės reikšmių kontinuume nepasiskirsto aiškiais intervalais ir galima spėti, kad iš dalies specialieji pedagogai savo vertinimais avansavo pradinį klasių pedagogus ir jų gebėjimus: vidurinė skalės reikšmė – *beveik pakankami* greičiausiai talpina ir dalį nuomonių, kurios yra arčiau neigiamų vertinimų.

Lentelė 29

Kaip specialieji pedagogai vertina savo mokyklų pradinį klasių mokytojų pasirengimą ugdyti specialiųjų ugdymo poreikių mokinius %

Pedagogų pasirengimas	Pasirengimas pakankamas	Beveik pakankamas	Nepakankamas
1. Parinkti ugdymo metodus, tinkančius darbui su skirtingų poreikių vaikais	49	50	1
2. Diferencijuotai dirbti su skirtingų gebėjimų vaikais	42	53	5
3. Parengti modifikuotą programą	61	37	2
4. Parengti adaptuotą programą	44	52	4
5. Objektyviai vertinti specialiųjų ugdymosi poreikių mokinių žinias ir gebėjimus	37	59	4
6. Panaudoti inovatyvius mokymo metodus dirbant spec. poreikių mokiniams	26	53	21
7. Bendrauti ir bendradarbiauti su specialiųjų ugdymosi poreikių mokinių tėvais	58	37	5
8. Atpažinti specialiuosius ugdymosi poreikius	46	46	8
9. Bendradarbiauti su mokykloje dirbančiais švietimo pagalbos specialistais	74	26	-

Specialieji pedagogai anketose buvo prašomi atsakyti ir į klausimus, kurie rodo jų pačių gebėjimus dirbti su IKT ir inovatyviais metodais bei tokios veiklos pobūdį. Apskritai ši

respondentų grupė tyrimo duomenimis truputėlį dažniau už pedagogus pasitelkia kompiuterį profesinės veiklos tikslais (pedagogų duomenys šiuo aspektu buvo pristatyti 2 skyriuje).

Lentelė 30

Ką ir kaip dažnai veikia kompiuteriu profesiniais tikslais specialieji pedagogai %

Kompiuterio panaudojimas	Dažnai	Nei dažnai nei retai	Retai	Nenaudoju
1. Ieškote informacinės / metodinės medžiagos internete, pvz. gerosios patirties pavyzdžių	67	24	8	1
2. Naudojate kompiuterį tiesiogiai dirbdami su specialiųjų poreikių mokiniais	40	27	18	15
3. Bendraujate su kolegomis virtualioje aplinkoje, el. paštu, Skype	52	29	13	6
4. Rengiate metodinę medžiagą	68	25	3	4
5. Rengiate pranešimus konferencijoms, kitiems renginiams	35	46	13	6
6. Naudojatės švietimo portalo Emokykla, kitų švietimo portalų paslaugomis	49	33	13	5
7. Tobulinate savo profesinę kvalifikaciją nuotolinio mokymosi būdais (pvz. Moodle, VMA, ar kitoje aplinkoje)	22	22	22	34

Lentelėje pateikti duomenys rodo, kad specialieji pedagogai profesiniais tikslais dažniausiai ieško informacinės / metodinės medžiagos internete, pvz. gerosios patirties pavyzdžių, rengia metodinę medžiagą, bendrauja su kolegomis virtualioje aplinkoje bei naudojami švietimo portalo Emokykla, kitų švietimo portalų paslaugomis.

Palyginti aukštus kompiuterio naudojimo dažnius tarp specialiųjų pedagogų, turbūt galima paaiškinti ir aplinkybe (nors ir subjektyvių vertinimų pagrindu), kad tarp jų neatsirado nei vieno teigusio, kad jis visiškai nemoka dirbti kompiuteriu ir viso tik 2 iš apklaustųjų įvertino savo kompiuterinį raštingumą kaip žemą.

Diagrama 20

Kaip specialieji pedagogai vertina savo kompiuterinį raštingumą %

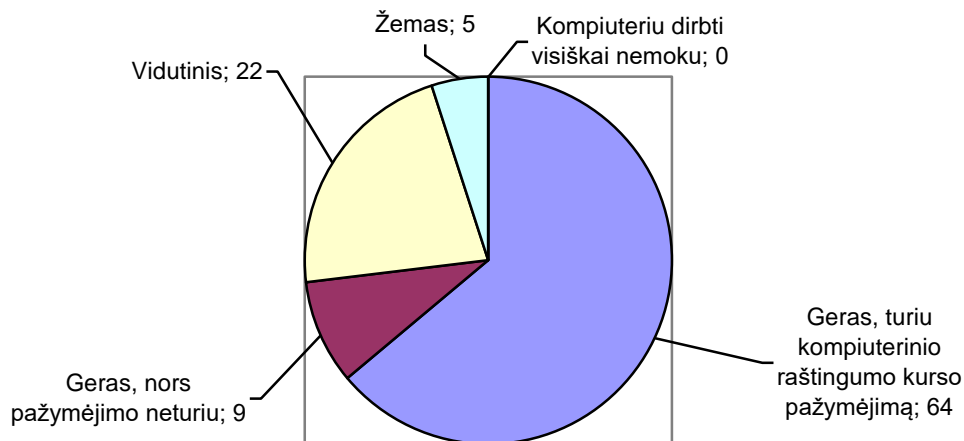
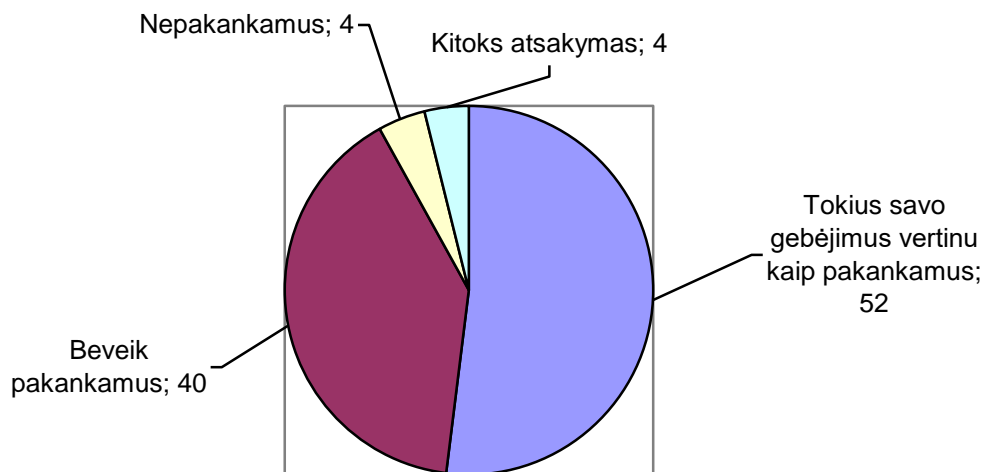

Diagrama 21

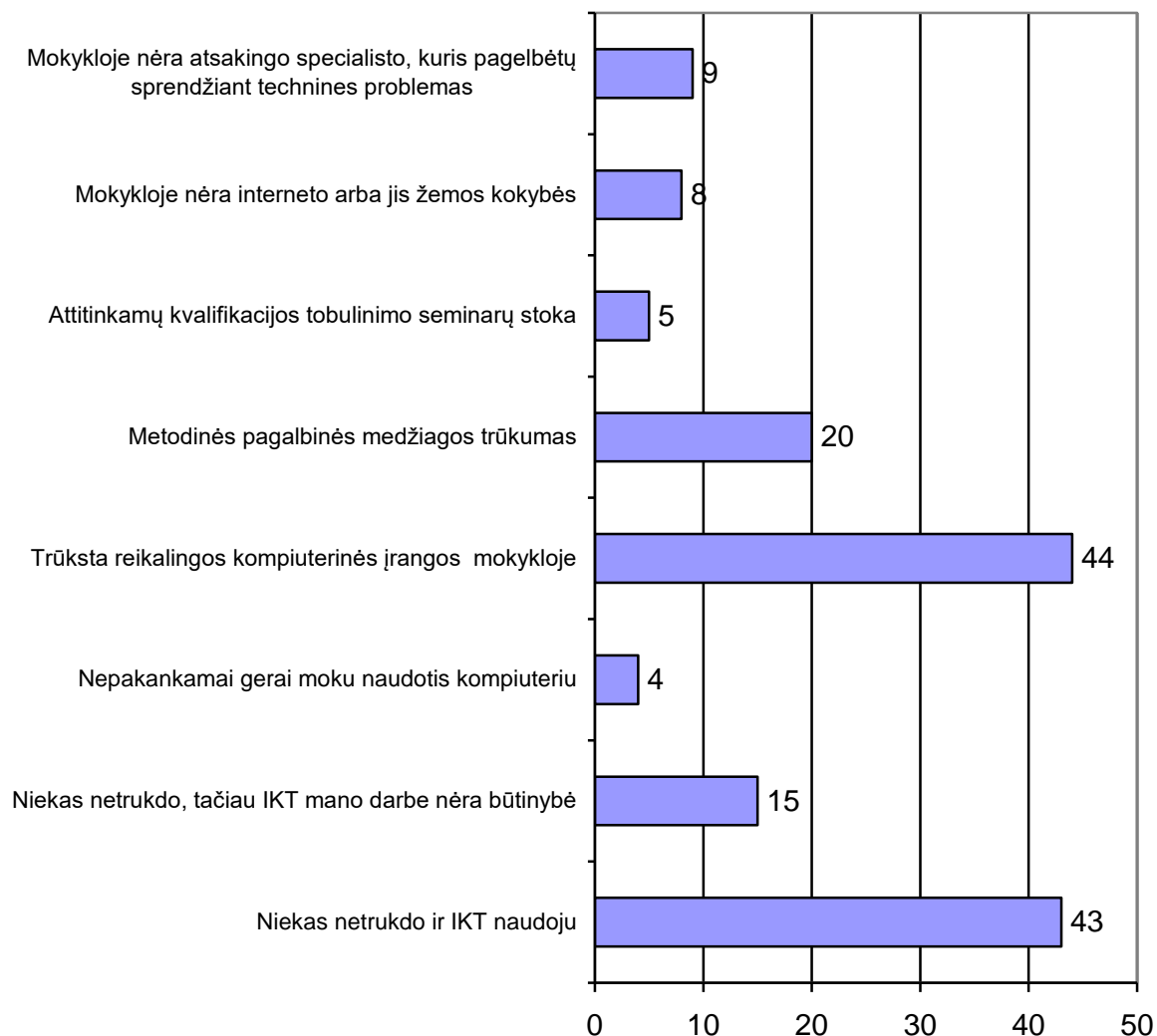
Kaip apskritai specialieji pedagogai vertina savo gebėjimus naudoti IKT darbui su specialiųjų poreikių mokiniais %

Kiti apklausos duomenys rodo, kad bene svarbiausia priežastis, kuri specialiesiems pedagogams trukdo naudoti IKT yra visų pirma materialinio pobūdžio sunkumai: reikalingos kompiuterinės įrangos stoka bei kiek rečiau metodinės pagalbinės medžiagos trūkumas, bet tikrai ne prasti šios respondentų grupės kompiuterinio raštingumo gebėjimai.

Diagrama 22

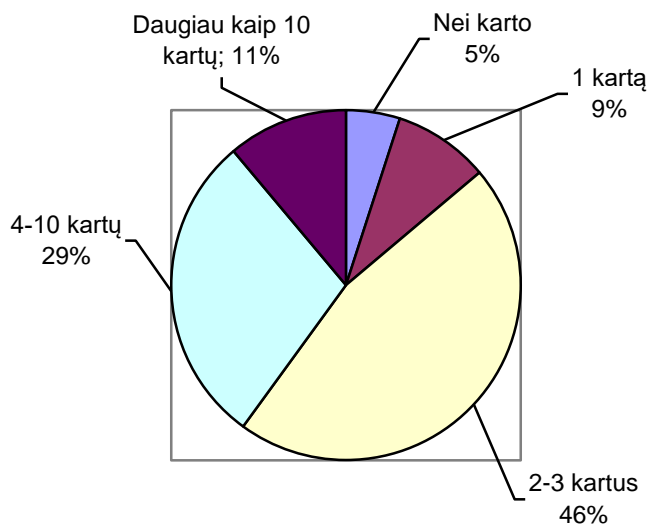
Kas specialiesiems pedagogams labiausiai trukdo naudoti IKT profesiniais tikslais %

Kaip matyti iš aukščiau pateiktų diagramų specialiųjų pedagogų subjektyvus kompiuterinio raštingumo įsivertinimas ir IKT naudojimas ugdymo tikslais buvo matuotas kelių kintamųjų pagalba ir tai socialinių tyrimų metodikos požiūriu tiriamą reiškinį leidžia atskleisti tiksliau. Visumoje teigiamai specialiųjų pedagogų pasirengimą leidžia vertinti ir nominalinio pobūdžio klausimas apie dalyvavimą kvalifikacijos tobulinimo renginiuose, kuriuose buvo tobulinami gebėjimai ir žinios naujų specialiojo ugdymo metodų taikymo srityje.

Diagrama 23

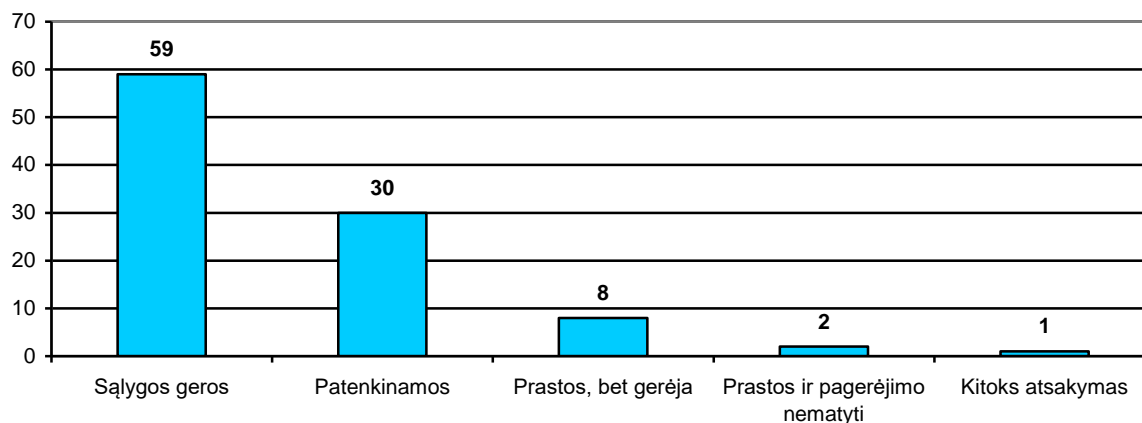
Kiek kartų per paskutinius 3 metus įvairiuose kursuose (seminaruose) specialieji pedagogai mokėsi bei kitaip tobulino savo gebėjimus ir žinias naujų specialiojo ugdymo metodų taikymo srityje %

Pastarųjų metų pastangos švietimo politikos lygiu padidinti specialiųjų pedagogų mokyklose skaičių ir sudaryti jiems tinkamas sąlygas mokyklose regis teikia apčiuopiamų rezultatų. Daugiau negu pusė apklaustų šios specialistų grupės atstovų teigia, kad jų darbo sąlygos mokyklose geros, trečdalis, jog – patenkinamos, apie dešimtadalį sąlygomis nepatenkinti, tačiau pastebi, kad jos po truputėlį gerėja ir tik keletas respondentų teigė, kad darbo sąlygos prastos ir pagerėjimo nematyti.

Diagrama 24

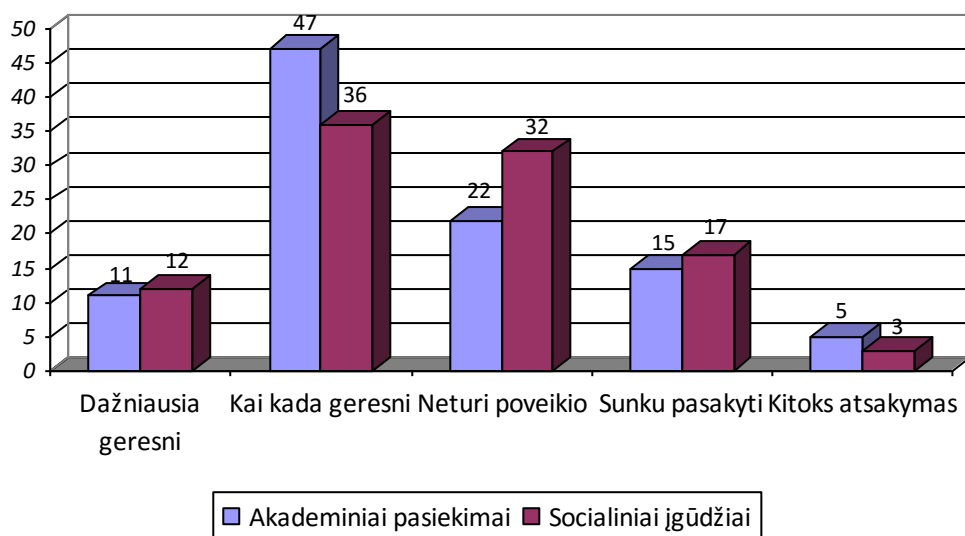
Kaip specialieji pedagogai vertina savo darbo sąlygas mokykloje specialiųjų poreikių mokinių ugdymo požiūriu %

Šio skyriaus pabaigoje pateikiami apklausos duomenys, kurie papildo 2 skyriuje pateiktas pradinų klasių mokytojų nuomones apie kompiuterio naudojimo įtaką akademiniam pasiekimams ir socialiniams įgūdžiams – šiuo atveju vaikų su specialiais poreikiais atžvilgiu.

Diagrama 25

Ar specialiųjų poreikių mokinių akademiniai pasiekimai ir socialiniai įgūdžiai, specialiųjų pedagogų nuomone, priklauso nuo fakto, ar jie namuose turi kompiuterį ir gali juo naudotis %

Remiantis specialiųjų pedagogų nuomone, galima teigti, kad kompiuterio turėjimas ir naudojimas namuose daugeliu atveju atlieka naudingas funkcijas – dauguma respondentų teigiamai įvertino kompiuterio įtaką akademiniam vaikų pasiekimams ir pusė apklaustųjų – socialinių įgūdžių ugdymui.

Išvados ir rekomendacijos

1. Geri pradinės mokyklos požymiai pradinių klasių mokytojų nuomone pirmiausia siejami su jos gebėjimu kiek galima geriau perteikti žinias, suformuoti įgūdžius ir ugdyti mokymosi motyvaciją. Pradinių klasių pedagogai visumoje aukštai vertina socialinių įgūdžių ir tradicines - hierarchines nuostatas, mažiausia konkurencines, tačiau tarp jų yra nemaža grupė asmenų, kurie pasižymi tvirta į tradicines - hierarchines ir konkurencines nuostatas orientuota laikysena ir kartu dalis pedagogų, kurių nuostatos yra nestiprios ir ambivalentiškos – “išsibarstę”. Tobulinant pradinio ugdymo strategiją, pravartu atsižvelgti į pedagogų nuostatų, ypač stipriau išreikštų, skirtumus, įvertinti juos, nes priešingu atveju strateginės nuostatos gali likti tik deklaratyviais teiginiais, kurių dalis pedagogų autentiškai nesuvokia ir nevertina.
2. V-XII kl. pedagogai savo nuostatomis artimi pradinių klasių mokytojams, tačiau dažniau už pastaruosius akcentuoja tradicinei - hierarchinei paradigmai būdingus požiūrius. Jie taip pat gana rezervuotai žvelgia į konkurencinių gebėjimų ugdymą pradinėje mokykloje. Specialieji pedagogai labiau už kitas respondentų grupes akcentuoja socialinių įgūdžių ugdymo svarbą ir labiausiai skeptiškai vertina konkurencinių gebėjimų ugdymą pradinėje mokykloje. Tačiau pastariesiems įgūdžiams palyginti dažniausia pritaria mokyklų administracijų atstovai.
3. Dažniausiai pradinio ugdymo kokybę visos respondentų grupės vertina nuosaikiai teigiamai, pozityviausiai nusiteikę specialieji pedagogai, po jų seka pradinių klasių mokytojai, o skeptiškiausiai į pradinio ugdymo kokybę žvelgia V-XII klasių mokytojai. Teigiamas požiūris, tyrimo duomenimis, sąlygojamas įgytos specialybės: pradinio ugdymo kokybę daug geriau vertina pedagogai, įgiję pradinių klasių mokytojo specialybę, lyginant su tais, kurie dirba pradinių klasių mokytoju, tačiau turi mokytojo dalykininko specialybę. Skeptiškiau pradinio ugdymo kokybę vertina aukštesnę kvalifikacinę kategoriją turintys asmenys.
4. IKT naudojimo kryptingumą tarp pradinių klasių mokytojų pirmiausia nusako kompiuterio kaip informacijos paieškos (mokymo medžiagos ir patirčių) bei komunikacijos priemonės panaudojimas. Palyginti nepopuliariausia jo naudojimo

forma - kvalifikacijos tobulinimas nuotoliniu būdu, o taip pat ir jo panaudojimas tiesiogiai pamokose. Greta kitų, statistiškai reikšmingų skirtumų, pažymėtina, kad įvairiau ir dažniau kompiuterį ugdyme išnaudoja jaunesni mokytojai ir pedagogai, įgiję pradinių klasių pedagogo, o ne mokytojo dalykininko išsimokslinimą. V-XII klasių mokytojai visumoje labai panašiai naudoja kompiuterį, tik kiek dažniau už pradinių klasių mokytojus su jo pagalba rengia mokymui skirtą medžiagą. Truputėlį aktyviau už pedagogus metodinės medžiagos rengime kompiuterio galimybes išnaudoja specialieji pedagogai. Savo patirimi pagal mokyklos tipą išsiskiria mokyklų – darželių mokytojai: tarp jų, lyginant su kitomis respondentų grupėmis, nemaža dalis naudoja kompiuterį tiesiogiai pamokose, tačiau kartu didžiausia dalis to visai nedaro. Įvairūs tyrimo duomenys leidžia fiksuoti tendenciją, kad aktyviausiai kompiuterį ugdyme naudoja jaunesnio amžiaus mokytojai. Ją reiktų turėti omenyje plėtojant ir diferencijuojant pedagogų kvalifikacijos tobulinimo iniciatyvas, padidintą dėmesį kompiuterinio raštingumo stiprinimo srityje skiriant vyresnio amžiaus mokytojams, ypač tiems, kuriems daugiau kaip 50 metų.

5. Dažniausiai pradinių klasių mokytojai IKT naudoja siekdami mokymo pajvairinimo, mokymosi motyvacijos didinimo bei pristatant naujas temas. Rečiau siekiama mokymosi individualizavimo, kelių mokomųjų dalykų integracijos, praktinio žinių taikymo plėtojimo. Teigiama aplinkybė – absoliuti mažuma respondentų visiškai nenaudoja IKT, tačiau šį aplinkybė nerodo IKT naudojimo įvairovės. Apibendrintai dažniau IKT naudoja mokytojai, įgiję pradinių klasių pedagogo išsilavinimą, taip pat jaunesnio amžiaus (iki 35m.) mokytojai. Vyresnių klasių mokytojai IKT naudojimo ugdyme apimtimi ir įvairove iš esmės nesiskiria nuo pradinių klasių mokytojų, nors vyresnio amžiaus mokinių kompiuterinis raštingumas objektyviai yra daug geresnis už pradinukų. Tai lemia ir aplinkybė, jog daliai pedagogų IKT panaudojimas atrodo varginantis, daug laiko atimantis ir mažai naudos teikiantis dalykas. Vykdam IKT taikymo ugdyme projektus, tikslinga kuo plačiau viešinti tokios metodikos teikiamą naudą, siekiant paskatinti inertiškų ir pasyvių pedagogų nuostatų IKT atžvilgiu kaitą.
6. Tyrimo duomenys leidžia teigti, kad didelė dalis pedagogų IKT formas ugdyme suvokia pirmiausia kaip tradicines skaitmenines kompiuterines technologijas ir menkai žino arba visai nežino inovatyvių ir progresyvių formų. Pradinių klasių pedagogai

dažniausia ugdyme naudoja multimedijos projektorių ir elektroninį paštą, tačiau absoliuti dauguma negirdėję arba tik girdėję apie E-porfolio, E- dienyną, interaktyvią lentą. Su šiomis IKT formomis pedagogus tikslinga plačiau supažindinti kvalifikacijos tobulinimo renginiuose. Geriau su jomis susipažinę pradinių klasių mokytojai iš pagrindinių ir vidurinių mokyklų, mažiau – iš mokyklų – darželių ir pradinių mokyklų. Tai iš dalies objektyvus skirtumas atsižvelgiant į faktą, kad didesnės mokyklos paprastai turi geresnes technines sąlygas ir bazę.

7. Dauguma pradinių klasių mokytojų IKT naudą visų pirma sieja su galimybe lanksčiau ir įdomiau perteikti ugdymo turinį. Gana aukštus dažnius surinko IKT nauda, susijusi su didesniais akademiniais pasiekimais ir aukštesne mokymosi motyvacija. IKT, jų nuomone, taip pat stiprina mokinių bendruosius gebėjimus, padeda individualizuoti mokymą (si), atliepian specialiuosius ugdymo poreikius ir skatina pačius pedagogus „pasitempti“ naudojant IKT. Lietuvos pradinių klasių mokytojai retai teigia neįžvelgiantys jokios IKT taikymo naudos pradiniam ugdyme, dažniau taip teigia V-XII klasių pedagogai. Apie ketvirtadalį pradinių klasių pedagogų laikosi nuomonės, kad jei mokiniai turi ir naudojami kompiuteriu, akademiniai pasiekimai irgi dažniausiai būna geresni ir beveik tiek pat, kad kompiuterio turėjimas ir naudojimas iš esmės neturi poveikio akademiniam pasiekimams. Visgi faktas, kad apie pusę respondentų mano, kad kompiuterio turėjimas kai kada gerina akademinis rezultatus, leidžia apibendrinti mokytojų nuomonę tiriamu atveju kaip labiau palankią kompiuterio įtakai akademiniam pradinukų pasiekimams. Socialinių įgūdžių atžvilgiu mokytojai pademonstravo skeptiškesnes nuomones, nes pusė jų mano, kad kompiuterio turėjimas ir naudojimas iš esmės neturi poveikio socialiniams įgūdžiams. Dauguma respondentų mano, kad kompiuterio turėjimas ir naudojimas teigiamai veikia labai gabių, socialiai apleistų ir specialiųjų poreikių vaikų ugdymą.
8. Tarp taikomų metodų pradinių klasių mokytojai dažniausia naudoja tradicinius, vadinamuosius poveikio metodus (aiškinimas, klausinėjimas, demonstravimas ir tekstų skaitymas). Be jų palyginti dažnai naudoja žaidimus ir diskusijas (sąveikos metodai), tuo tarpu mokymosi paradigma atsispindi daug rečiau. Į mokymosi paradigmą orientuoti metodai dar fragmentiškiau atsispindi tarp V-XII klasių mokytojų, kurie akivaizdžiai yra orientuoti į aiškinimo, klausinėjimo ir

demonstravimo metodus. Atlikto tyrimo duomenys papildė eilės kitų tyrimų rezultatus ir leidžia formuluoti tendenciją, kad mokymosi metodų paradigma ugdyme yra išreikšta vis dar silpnai. Dėl to galima fiksuoti gana ryškų atitrūkumą tarp jos artikuliacijos ir akcentų strateginiuose švietimo dokumentuose ir realios institucinės mokyklos veiklos. Teigiama tendencija, kurią rodo tyrimas - ryški dauguma mokytojų mano, kad per paskutinius 10 metų pastebimai padaugėjo netradicinių mokymo metodų.

9. Dažniausia mokytojams trukdo naudoti IKT ugdyme reikalingos kompiuterinės įrangos stoka, po to, jų manymu, išpūstos ugdymo programos, interneto kokybė, techninės pagalbos trūkumas. Pedagogai įgiję pradinį mokytojo išsilavinimą dažniau teigia, kad jų ir pasirengimas geras ir galimybių mokykloje yra taikant IKT, kuomet mokytojai dalykininkai tokio požiūrio laikosi rečiau. Dažniau teigia, kad galimybių lyg ir yra, bet pasirengimo trūksta, vyresnio amžiaus respondentai. kl. mokytojai.
10. Dauguma visų grupių respondentų subjektyviai vertina savo raštingumą kaip gerą, objektyviai ši teiginį patvirtina ir faktas, kad dauguma yra įgiję kompiuterinio raštingumo pažymėjimus. Geresnis raštingumas tarp mokytojų metodininkų, jaunesnių respondentų bei asmenų turinčių pradinio mokytojo išsilavinimą iš vidurinių mokyklų. Vis dėlto faktas, kad apie trečdalis pedagogų kompiuterinis raštingumas nėra pakankamas, turėtų būti deramai įvertintas pedagogų kvalifikacijos tobulinimo ir atestacijos kontekstuose.
11. Tyrimas leidžia formuluoti pagrįstą prielaidą apie organizacinės kultūros įtaką IKT naudojimui: kuo ji aukštesnė, tuo ir IKT naudojimas ugdyme dažnesnis ir įvairesnis. Organizacinė kultūra taip pat lemia mokyklos administracijos požiūrį, keliamus reikalavimus ir sudaromas sąlygas mokytojų kompiuterinio raštingumo stiprinimui. Nors ši tvirta prielaida reikalauja papildomų tyrimų, galima teigti, kad inovatyvių metodų plėtojimo mokyklose negalima atsieti nuo kompleksinės jų vadybos tobulinimo.

12. Specialiųjų poreikių vaikų integracija bendrojo lavinimo mokykloje vertinama nevienareikšmiškai, tačiau teigiamų vertinimų yra daugiau. Absoliuti dauguma sutinka, kad patiems specialiųjų poreikių vaikams integruotas mokymas yra naudingas. Tyrimas leidžia manyti, kad specialiųjų pedagogų pasirengimas yra šiuo metu pakankamai geras ir jų darbo sąlygos patenkinamos.

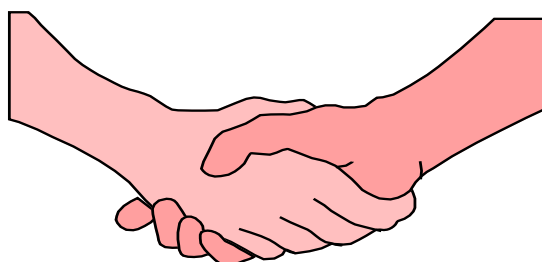
Priedai

ANKETA V – XII KLASIŲ MOKYTOJAMS

Šiuo metu, Ugdymo plėtotės centrui inicijavus ir užsakius, mokslininkų grupė iš Vilniaus pedagoginio universiteto vykdo tyrimą, skirtą analizuoti informacinių – komunikacinių technologijų ir inovatyvių metodų taikymą pradiniam ugdyme. Tyrimo rezultatai bus plačiai pristatyti švietimo vadybininkams, pedagogų bendruomenei ir turėtų padėti tobulinant bendrojo lavinimo mokyklos veiklą. Todėl prašytume Jūsų nuoširdžiai ir atvirai atsakyti į šios anketos klausimus. Tai **anonimiškas anketavimas** – Jūsų pavardė ir vardas niekur tyrimo ataskaitoje minimi nebus.

Pasirinkite ir pažymėkite tokį atsakymą, kuris tiksliausiai atspindi Jūsų nuomonę. Kai kuriais atvejais prie klausimo nurodyta, kad galima pasirinkti kelis atsakymų variantus.

Dėkojame, kad dalyvaujate apklausoje ir linkime sėkmės !

Tyrėjų grupė:

doc. Rita Makarskaitė-
Petkevičienė
doc. Vaiva Grabauskienė
doc. Vaiva Schoroškienė
doc. Jūratė Paulionytė
doc. Aušra Žemgulienė
doc. Tadas Tamošiūnas

Iškilius klausimams ar
turint pastabų dėl
anketavimo galima
skambinti tel.868581437

Bendro pobūdžio informacija

1. Jūs esate?

1. Moteris
2. Vyras

2. Kokią pedagoginę specialybę įgijote?

1. Pradinių klasių mokytojo
2. Mokytojo dalykininko (pvz. istorijos, matematikos ir pan.)
3. Pedagoginio išsilavinimo neturite, tačiau šiuo metu siekiate jį įgyti
4. Kitoks atsakymas (parašykite) _____

3. Kokioms klasėms daugiausia dėstote?

1. 5-8 klasei
2. 9-12 klasei
3. 5-12 klasėms apylygiai
4. Kitoks atsakymas (parašykite) _____

4. Kiek Jums metų? Parašykite _____

5. Koks Jūsų pedagoginio darbo stažas? Parašykite _____

6. Jūsų kvalifikacinė kategorija?

1. Mokytojas
2. Vyr. mokytojas
3. Mokytojas metodininkas
4. Mokytojas ekspertas
5. Dar neįgijau jokios kvalifikacinės kategorijos

7. Kokį dalyką (us) dėstote? Parašykite _____

Tollesni klausimai apie pradinio ugdymo situaciją bei jam iškylančius uždavinius nuolat kintančioje aplinkoje

8. Pedagogų, tėvų bendruomenėje pasitaiko įvairių idėjų apie pradinės mokyklos funkcijas. Prašytume nurodyti, kurias iš žemiau minimų, Jūsų nuomone, labai svarbu įgyvendinti pradinėse klasėse ir kurias mažiau arba visai nesvarbu. Pažymėkite tinkamą atsakymą kiekvienoje eilutėje.

Galimos pradinės mokyklos funkcijos	Labai svarbu	Gana svarbu	Beveik nesvarbu	Visai nesvarbu
1. Kiek galima pilniau perteikti mokiniams žinias, suformuoti gebėjimus, numatytus ugdymo programose	1	2	3	4
2. Išmokyti būti lyderiu	1	2	3	4
3. Suformuoti pareigos jausmą nuosekliai ir sunkiai mokytis	1	2	3	4
4. Išmokyti būti kartu su įvairių socialinių grupių vaikais (negalia, skurdas, skirtinga tautybė ir kt.)	1	2	3	4
5. Išmokyti mokyklos taisyklių, pvz. dirbti kartu su kitais pagal nustatytą tvarką	1	2	3	4
6. Išmokyti konkuruoti, kovoti už save, nes to gyvenime dažnai vėliau prireikia	1	2	3	4
7. Išmokyti pajusti pedagogo autoritetą, įsiklausyti į jo patirtimi grįstus patarimus	1	2	3	4
8. Formuoti tolerantiškas pažiūras ir elgseną, formuoti konfliktų sprendimo pagrindus	1	2	3	4
9. Išmokyti nesusireikšminti ir žinoti savo vietą („nedraskyti akių“, nepažeisti nustatytų taisyklių ir pan.)	1	2	3	4
10. Išugdyti mokymosi motyvaciją, mokyti mokytis	1	2	3	4
11. Leisti patirti sunkumus, kurie būdingi vyresnėms klasėms (didesnis mokymo krūvis, pasiekimų testai ir pan.)	1	2	3	4
12. Stiprinti mokinių bendruomeniškumą (norą ir gebėjimus kartu spręsti socialines problemas)	1	2	3	4

9. Kaip Jums atrodo, ar šiuo metu Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklose teikiamas pradinis ugdymas yra aukštos kokybės?

1. Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklose teikiamas pradinis ugdymas tikrai yra aukštos kokybės
2. Ko gero yra aukštos kokybės
3. Ko gero nėra aukštos kokybės
4. Tikrai nėra aukštos kokybės
5. Nežinau, sunku pasakyti

Dabar norime pasidomėti Jūsų nuomone apie informacinių komunikacinių technologijų (toliau dažnai tiesiog IKT) bei inovatyvių metodų taikymą jūsų mokykloje

10. Tai gana subjektyvu, tačiau visgi pabandykite įvertinti savo kompiuterinio raštingumo lygį

1. Geras, turiu kompiuterinio raštingumo techninės / edukologinės dalies (pažymėkite tinkamą) kurso pažymėjimą
2. Geras, nors kompiuterinio raštingumo kurso pažymėjimo neturiu
3. Vidutinis
4. Žemas
5. Kompiuteriu naudotis visiškai nemoku (pereikite prie klausimo Nr. 12)

11. Ką ir kaip dažnai veikiate naudodamiesi kompiuteriu ugdymo tikslais? Pažymėkite tinkamą atsakymą kiekvienoje eilutėje.

Kompiuterio panaudojimas	Dažnai	Nei dažnai nei retai	Retai	Nenaudoju
1. Ieškote mokymo medžiagos internete	1	2	3	4
2. Naudojate kompiuterį tiesiogiai pamokose (pvz. demonstruojant mokymo medžiagą ir kt.)	1	2	3	4
3. Ieškote internete metodinės medžiagos, pvz. gerosios pedagoginės patirties pavyzdžių	1	2	3	4
4. Rengiate mokymui skirtą medžiagą (pvz. pateiktis ir kt.)	1	2	3	4
5. Bendraujate su kolegomis virtualioje aplinkoje, el. paštu, Skype	1	2	3	4
6. Rengiate metodinę medžiagą	1	2	3	4
7. Rengiate pranešimus konferencijoms, kitiems renginiams	1	2	3	4
8. Naudojate švietimo portalo Emokykla, kitų švietimo portalų paslaugomis	1	2	3	4
9. Tobulinate savo profesinę kvalifikaciją nuotolinio mokymosi būdu (pvz. Moodle ar kitoje virtualioje aplinkoje)				
10. Kitoks atsakymas (parašykite).....	1	2	3	4

12. Kaip į mokytojų kompiuterinį raštingumą žiūrima Jūsų mokykloje?

1. Reikalaujama aukšto kompiuterinio raštingumo ir sudaromos sąlygos jį tobulinti
2. Reikalaujama kompiuterinio raštingumo, bet trūksta reikiamų sąlygų jį tobulinti
3. Kompiuterinis raštingumas vertinamas kaip privalumas, tačiau nelabai esminis
4. Nekreipiama į tai dėmesio
5. Kitoks atsakymas {parašykite) _____

13. Kas Jums labiausiai trukdo naudoti IKT ugdymo tikslais? Pažymėkite ne daugiau kaip tris pagrindines priežastis.

1. Niekas netrukdo
2. Nemoku / nepakankamai moku naudotis kompiuteriu
3. Reikalingos kompiuterinės įrangos stoka mokykloje
4. Išpūstos ugdymo programos, dėl kurių nelieka laiko IKT taikymui
5. Metodinės medžiagos trūkumas
6. Atitinkamų kvalifikacijos tobulinimo seminarų stoka
7. Neskatinama mokyklos vadovybė
8. Mokykloje nėra interneto ryšio (arba jis žemos kokybės)
9. Tiesiog be IKT paprasčiau dirbti
10. Mokykloje nėra techninio IKT specialisto, kuris pagelbėtų sprendžiant dėl naudojimo kompiuteriu iškilusias problemas arba rengiantis IKT panaudojimui
11. Kitoks atsakymas (parašykite) _____

14. Kaip manote, kokią naudą teikia IKT taikymas pradiniam ugdyme? Galite pažymėti kelis atsakymus.

1. Jokios apčiuopiamos naudos neįžvelgiu nei pradinėse klasėse, nei vyresnėse klasėse
2. Apčiuopiamos naudos pradinėse klasėse mažai, jos daugiau vyresnėse klasėse
3. IKT naudojimas didina mokinių mokymosi motyvaciją (mokiniam tai įdomu), tačiau daug mažiau arba visai nedidina akademinį pasiekimą
4. IKT naudojimas didina ir akademinį pasiekimą ir mokymosi motyvaciją
5. Padeda individualizuoti mokymą (si), atliepiant specialiuosius ugdymosi poreikius
6. Tai naudinga tik gabių vaikų ugdymui
7. Stiprina mokinių bendruosius gebėjimus (pvz. bendradarbiavimo, komunikacijos ir pan.)
8. Padeda lanksčiau ir įdomiau perteikti ugdymo turinį
9. Padeda įveikti socialinę dalies vaikų atskirtį (pvz. geriau mokyti skurdžiai gyvenančių šeimų vaikus iš kaimiškų vietovių ar pan.)
10. Skatina pačius pedagogus „pasitempti“ naudojant IKT
11. Kitoks atsakymas (parašykite) _____

15. Kokiais tikslais ugdymo procese naudojate IKT? Pažymėkite atsakymo variantą kiekvienoje eilutėje.

Tikslai	Dažnai	Nei dažnai nei retai	Retai	Niekada
1. Mokymo proceso pajavirinimui	1	2	3	4
2. Siekiant plėtoti žinių praktinio taikymo gebėjimus	1	2	3	4
3. Siekiant pagilinti dalyko temų supratimą	1	2	3	4
4. Norint padidinti mokymosi motyvaciją	1	2	3	4
5. Siekiant labiau susieti temas su kasdieniu gyvenimu	1	2	3	4
6. Siekiant suteikti didesnę mokymosi galimybių pasirinkimą	1	2	3	4
7. Integruojant kelis mokomuosius dalykus	1	2	3	4
8. Pristatant naują temą	1	2	3	4
9. Siekiant geresnio mokymosi individualizavimo	1	2	3	4
Kokie dar (parašykite)				
.....				
.....				

16. Kaip vertintumėte mokinių, per pastaruosius keletą mokslo metų baigusį pradinio ugdymo programą, pasirengimą naudotis kompiuteriu mokymosi tikslais?

1. Kompiuteris daugumai buvusių pradinukų ne naujiena
2. Tik vienas kitas mokinys dar pradinėse klasėse naudojosi kompiuteriu mokymuisi
3. Beveik niekas iš buvusių pradinukų nebuvo pasirengęs naudotis kompiuteriu mokymuisi
4. Sunku pasakyti, nes, mano pastebėjimu, nei pradinėse klasėse, nei vyresnėse klasėse kompiuteriai ir kitos IKT mūsų mokykloje nėra dažnai naudojamos
5. Sunku pasakyti, nepakankamai gerai žinau situaciją
6. Kitoks atsakymas (parašykite) _____

17. Ar Jums teko susipažinti, o gal jau naudojate žemiau paminėtas IKT ugdymui? (pažymėkite tinkamą atsakymo variantą kiekvienoje eilutėje)

Priemonės	Apie tai nieko negirdėjau / niekada iki šiol naudoti neteko	Apie tai truputėlį girdėjau, tačiau naudoti neteko	Esu daugiau mažiau susipažinęs ir kartais naudoju	Neblogai tai žinau ir gana dažnai panaudoju	Puikiai žinau šios priemonės galimybes ir dažnai naudoju
1. Interaktyvi lenta	1	2	3	4	5
2. Multimedijos projektorius	1	2	3	4	5
3. E – porfolio (mokinių pasiekimų augimo demonstravimo priemonė)	1	2	3	4	5
4. Elektroninis paštas, naudojamas ugdymo tikslais	1	2	3	4	5
5. E dienynas	1	2	3	4	5
6. Socialiniai tinklai	1	2	3	4	5

18. Prašytume atvirai įvertinti savo pasirengimą ir realias objektyvias galimybes (pvz. užtenka kompiuterinės technikos, laiko pamokose ir pan.) naudoti IKT žemiau lentelėje minimais tikslais. Atsakydami negalvokite apie vieną, kurį atvejį, vertinkite apibendrintai. Pažymėkite tinkamą atsakymo variantą kiekvienoje eilutėje.

Tikslai	Geras ir mano pasirengimas ir galimybės yra	Mano pasirengimas pakankamas, tačiau galimybių trūksta	Stokuju ir pasirengimo ir galimybių	Galimybių lyg ir yra, tačiau trūksta pasirengimo	Sunku pasakyti
1. Planuoti ugdymo procesą	1	2	3	4	5
2. Ugdyti mokinių dalykines kompetencijas	1	2	3	4	5
3. Individualizuoti mokinių mokymą (si)	1	2	3	4	5
4. Skatinti mokinių mokymosi motyvaciją	1	2	3	4	5
5. Vertinti mokinių pasiekimus ir pažangą	1	2	3	4	5
6. Tobulinti savo kvalifikaciją	1	2	3	4	5
7. Bendrauti ir bendradarbiauti su mokinių tėvais	1	2	3	4	5

19. Kokius iš žemiau lentelėje minimų mokymo metodų ir kaip dažnai toje pačioje klasėje taikote? Pažymėkite tinkamą atsakymo variantą kiekvienoje eilutėje.

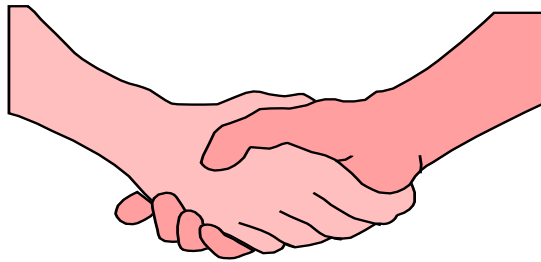
Metodas	Taikau dažnai	Taikau nei dažnai nei retai	Taikau retai	Tokio metodo netaikau/nežinau
1. Diktantas	1	2	3	4
2. Aiškinimas	1	2	3	4
3. Klausinėjimas	1	2	3	4
4. Tekstų skaitymas	1	2	3	4
5. Mokymasis bendradarbiaujant	1	2	3	4
6. Diskusijos	1	2	3	4
7. Problemų sprendimas grupėmis	1	2	3	4
8. Mokymasis iš patirties	1	2	3	4
9. Demonstravimas	1	2	3	4
10. Mokyklinė paskaita	1	2	3	4
11. Mokymasis vadovaujant sau	1	2	3	4
12. Individualus tyrinėjimas	1	2	3	4
13. Grupės projektai	1	2	3	4
14. Seminarai	1	2	3	4
15. Žaidimai	1	2	3	4
16. Drama ir imitacija	1	2	3	4

ANKETA PRADINIŲ KLASIŲ MOKYTOJAMS

Šiuo metu, Ugdymo plėtotės centrui inicijavus ir užsakius, mokslininkų grupė iš Vilniaus pedagoginio universiteto vykdo tyrimą, skirtą analizuoti informacinių – komunikacinių technologijų ir inovatyvių metodų taikymą pradiniam ugdyme. Tyrimo rezultatai bus plačiai pristatyti švietimo vadybininkams, pedagogų bendruomenei ir turėtų padėti tobulinant bendrojo lavinimo mokyklos veiklą. Todėl prašytume Jūsų nuoširdžiai ir atvirai atsakyti į šios anketos klausimus. Tai **anonimiškas anketavimas** – Jūsų pavardė ir vardas niekur tyrimo ataskaitoje minimi nebus.

Pasirinkite ir pažymėkite tokį atsakymą, kuris tiksliausiai atspindi Jūsų nuomonę. Kai kuriais atvejais prie klausimo nurodyta, kad galima pasirinkti kelis atsakymų variantus.

Dėkojame, kad dalyvaujate apklausoje ir linkime sėkmės !

Tyrėjų grupė:

doc. Rita Makarskaitė-
Petkevičienė
doc. Vaiva Grabauskienė
doc. Vaiva Schoroškienė
doc. Jūratė Paulionytė
doc. Aušra Žemgulienė
doc. Tadas Tamošiūnas

Iškilus klausimams ar
turint pastabų dėl
anketavimo galima
skambinti tel.868581437

Bendro pobūdžio informacija

2. Jūs esate?

1. Moteris
2. Vyras

2. Kokią pedagoginę specialybę įgijote?

1. Pradinių klasių mokytojo
2. Mokytojo dalykininko (pvz. istorijos, matematikos ir pan.)
3. Pedagoginio išsilavinimo neturite, tačiau šiuo metu siekiate jį įgyti
4. Kitoks atsakymas (parašykite) _____

3. Kiek Jums metų? Parašykite _____

4. Koks Jūsų pedagoginio darbo stažas? Parašykite _____

5. Jūsų kvalifikacinė kategorija?

1. Mokytojas
2. Vyr. mokytojas
3. Mokytojas metodininkas
4. Mokytojas ekspertas
5. Dar neįgijau jokios kvalifikacinės kategorijos

Tolesni klausimai apie pradinio ugdymo situaciją bei jam iškylančius uždavinius nuolat kintančioje aplinkoje

6. Pedagogų, tėvų bendruomenėje pasitaiko įvairių idėjų apie pradinės mokyklos funkcijas. Prašytume nurodyti, kurias iš žemiau minimų, Jūsų nuomone, labai svarbu įgyvendinti ir kurias mažiau, arba visai nesvarbu. Pažymėkite tinkamą atsakymo variantą kiekvienoje eilutėje.

Galimos pradinės mokyklos funkcijos	Labai svarbu	Gana svarbu	Beveik nesvarbu	Visai nesvarbu
1. Kiek galima pilniau perteikti mokiniams žinias, suformuoti gebėjimus, numatytus ugdymo programose	1	2	3	4
2. Išmokyti būti lyderiu	1	2	3	4
3. Suformuoti pareigos jausmą nuosekliai ir sunkiai mokytis	1	2	3	4
4. Išmokyti būti kartu su įvairių socialinių grupių vaikais (negalia, skurdas, skirtinga tautybė ir kt.)	1	2	3	4
5. Išmokyti mokyklos taisyklių, pvz. dirbti kartu su kitais pagal nustatytą tvarką	1	2	3	4
6. Išmokyti konkuruoti, kovoti už save, nes to gyvenime dažnai vėliau prireikia	1	2	3	4
7. Išmokyti pajusti pedagogo autoritetą, įsiklausyti į jo patirtimi grįstus patarimus	1	2	3	4
8. Formuoti tolerantiškas pažiūras ir elgseną, formuoti konfliktų sprendimo pagrindus	1	2	3	4
9. Išmokyti nesusireikšminti ir žinoti savo vietą („nedraskyti akių“, nepažeisti nustatytų taisyklių ir pan.)	1	2	3	4
10. Išugdyti mokymosi motyvaciją, mokytis mokytis	1	2	3	4
11. Leisti patirti sunkumus, kurie būdingi vyresnėms klasėms (didesnis mokymo krūvis, pasiekimų testai ir pan.)	1	2	3	4
12. Stiprinti mokinių bendruomeniškumą (norą ir gebėjimus kartu spręsti socialines problemas)	1	2	3	4

7. Kaip Jums atrodo, ar šiuo metu Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklose teikiamas pradinis ugdymas yra aukštos kokybės?

1. Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklose teikiamas pradinis ugdymas tikrai yra aukštos kokybės
2. Ko gero yra aukštos kokybės
3. Ko gero nėra aukštos kokybės
4. Tikrai nėra aukštos kokybės
5. Nežinau, sunku pasakyti

8. Tai gana subjektyvu, tačiau visgi pabandykite įvertinti savo kompiuterinio raštingumo lygį

1. Geras, turiu kompiuterinio raštingumo technologinės / edukologinės dalies (pažymėkite tinkamą) kurso pažymėjimą
2. Geras, nors kompiuterinio raštingumo kurso pažymėjimo neturiu
3. Vidutinis
4. Žemas
5. Kompiuteriu naudotis visiškai nemoku (pereikite prie klausimo Nr. 10)

9. Ką ir kaip dažnai veikiate naudodamiesi kompiuteriu ugdymo tikslais? Pažymėkite tinkamą atsakymą kiekvienoje eilutėje.

Kompiuterio panaudojimas	Dažnai	Nei dažnai nei retai	Retai	Nenaudoju
1. Ieškote mokymo medžiagos internete	1	2	3	4
2. Naudojate kompiuterį tiesiogiai pamokose (pvz. demonstruojant mokymo medžiagą ir kt.)	1	2	3	4
3. Ieškote internete metodinės medžiagos, pvz. gerosios pedagoginės patirties pavyzdžių	1	2	3	4
4. Rengiate mokymui skirtą medžiagą (pvz. pateiktis ir kt.)	1	2	3	4
5. Bendraujate su kolegomis virtualioje aplinkoje, el. paštu, Skype	1	2	3	4
6. Rengiate metodinę medžiagą	1	2	3	4
7. Rengiate pranešimus konferencijoms, kitiems renginiams	1	2	3	4
8. Naudojatės švietimo portalo Emokykla, kitų švietimo portalų paslaugomis	1	2	3	4
9. Tobulinate savo profesinę kvalifikaciją nuotolinio mokymosi būdu (pvz. Moodle ar kitoje virtualioje aplinkoje)				
10. Kitoks atsakymas (parašykite).....	1	2	3	4

10. Kaip į mokytojų kompiuterinį raštingumą žiūrima Jūsų mokykloje?

1. Reikalaujama aukšto kompiuterinio raštingumo ir sudaromos sąlygos jį tobulinti
2. Reikalaujama kompiuterinio raštingumo, bet trūksta reikiamų sąlygų jį tobulinti
3. Kompiuterinis raštingumas vertinamas kaip privalumas, tačiau nelabai esminis
4. Nekreipiama į tai dėmesio
5. Kitoks atsakymas {parašykite) _____

11. Kas Jums labiausiai trukdo naudoti IKT ugdymo tikslais? Pažymėkite ne daugiau kaip tris pagrindines priežastis.

1. Niekas netrukdo
2. Nemoku / nepakankamai moku naudotis kompiuteriu
3. Reikalingos kompiuterinės įrangos stoka mokykloje
4. Išpūstos ugdymo programos, dėl kurių nelieka laiko IKT taikymui
5. Metodinės medžiagos trūkumas
6. Atitinkamų kvalifikacijos tobulinimo seminarų stoka
7. Neskatinama mokyklos vadovybė
8. Mokykloje nėra interneto ryšio (arba jis žemos kokybės)
9. Tiesiog be IKT paprasčiau dirbti
10. Mokykloje nėra techninio IKT specialisto, kuris pagelbėtų sprendžiant dėl naudojimo kompiuteriu iškilusias technines problemas arba rengiantis IKT panaudojimui
11. Kitoks atsakymas (parašykite) _____

12. Kaip manote, kokią naudą teikia IKT taikymas pradiniam ugdyme? Galite pažymėti kelis atsakymus.

1. Jokios apčiuopiamos naudos neišvengsi nei pradinėse klasėse, nei vyresnėse klasėse
2. Apčiuopiamos naudos pradinėse klasėse mažai, jos daugiau vyresnėse klasėse
3. IKT naudojimas didina mokinių mokymosi motyvaciją (mokiniam tai įdomu), tačiau daug mažiau arba visai nedidina akademinį pasiekimą
4. IKT naudojimas didina ir akademinį pasiekimą ir mokymosi motyvaciją
5. Padeda individualizuoti mokymą (si), atliepianč specialiuosius ugdymosi poreikius
6. Tai naudinga tik gabių vaikų ugdymui
7. Stiprina mokinių bendruosius gebėjimus (pvz. bendradarbiavimo, komunikacijos ir pan.)
8. Padeda lanksčiau ir įdomiau perteikti ugdymo turinį
9. Padeda įveikti socialinę dalies vaikų atskirtį (pvz. geriau mokytis skurdžiai gyvenančių šeimų vaikus iš kaimiškų vietovių ar pan.)
10. Skatina pačius pedagogus „pasitempti“ naudojant IKT
11. Kitoks atsakymas (parašykite) _____

13. Kokiais tikslais ugdymo procese naudojate IKT? Pažymėkite atsakymo variantą kiekvienoje eilutėje.

Tikslai	Dažnai	Nei dažnai nei retai	Retai	Niekada
1. Mokymo proceso pajavirinimui	1	2	3	4
2. Siekiant plėtoti žinių praktinio taikymo gebėjimus	1	2	3	4
3. Siekiant pagilinti dalyko temų supratimą	1	2	3	4
4. Norint padidinti mokymosi motyvaciją	1	2	3	4
5. Siekiant labiau susieti temas su kasdieniu gyvenimu	1	2	3	4
6. Siekiant suteikti didesnę mokymosi galimybių pasirinkimą	1	2	3	4
7. Integruojant kelis mokomuosius dalykus	1	2	3	4
8. Pristatant naują temą	1	2	3	4
9. Siekiant geresnio mokymosi individualizavimo	1	2	3	4
Kokie dar (parašykite)				
.....				
.....				

14. Ar Jums teko susipažinti, o gal jau naudojate žemiau paminėtas IKT ugdymui? (pažymėkite tinkamą atsakymo variantą kiekvienoje eilutėje)

Priemonės	Apie tai nieko negirdėjau / niekada iki šiol naudoti neteko	Apie tai truputėlį girdėjau, tačiau naudoti neteko	Esu daugiau mažiau susipažinęs ir kartais naudoju	Neblogai tai žinau ir gana dažnai panaudoju	Puikiai žinau šios priemonės galimybes ir dažnai naudoju
1. Interaktyvi lenta	1	2	3	4	5
2. Multimedijos projektorius	1	2	3	4	5
3. E – porfolio (mokinių pasiekimų augimo demonstravimo priemonė)	1	2	3	4	5
4. Elektroninis paštas, naudojamas ugdymo tikslais	1	2	3	4	5
5. E dienyas	1	2	3	4	5
6. Socialiniai tinklai	1	2	3	4	5

15. Prašytume atvirai įvertinti savo pasirengimą ir realias objektyvias galimybes (pvz. užtenka kompiuterinės technikos, laiko pamokose ir pan.) naudoti IKT žemiau lentelėje minimais tikslais. Atsakydami negalvokite apie vieną, kurį atvejį, vertinkite apibendrintai. Pažymėkite tinkamą atsakymo variantą kiekvienoje eilutėje.

Tikslai	Geras ir mano pasirengimas ir galimybės yra	Mano pasirengimas pakankamas, tačiau galimybių trūksta	Stokuju ir pasirengimo ir galimybių	Galimybių lyg ir yra, tačiau trūksta pasirengimo	Sunku pasakyti
1. Planuoti ugdymo procesą	1	2	3	4	5
2. Ugdyti mokinių dalykines kompetencijas	1	2	3	4	5
3. Individualizuoti mokinių mokymą (si)	1	2	3	4	5
4. Skatinti mokinių mokymosi motyvaciją	1	2	3	4	5
5. Vertinti mokinių pasiekimus ir pažangą	1	2	3	4	5
6. Tobulinti savo kvalifikaciją	1	2	3	4	5
7. Bendrauti ir bendradarbiauti su mokinių tėvais	1	2	3	4	5

16. Kiek kartų per paskutinius 3 metus įvairiuose kursuose (seminaruose) mokėtės bei kitaip tobulinote savo pedagoginius gebėjimus ir žinias IKT taikymo srityje?

1. Nei karto
2. 1 kartą
3. 2-3 kartus
4. 4-10 kartų
5. Daugiau nei 10 kartų

17. Kokius iš žemiau lentelėje minimų mokymo metodų ir kaip dažnai toje pačioje klasėje taikote? Pažymėkite tinkamą atsakymo variantą kiekvienoje eilutėje.

Metodas	Taikau dažnai	Taikau nei dažnai nei retai	Taikau retai	Tokio metodo netaikau/nežinau
1. Diktantas	1	2	3	4
2. Aiškinimas	1	2	3	4
3. Klausinėjimas	1	2	3	4
4. Tekstų skaitymas	1	2	3	4
5. Mokymasis bendradarbiaujant	1	2	3	4
6. Diskusijos	1	2	3	4
7. Problemų sprendimas grupėmis	1	2	3	4
8. Mokymasis iš patirties	1	2	3	4
9. Demonstravimas	1	2	3	4
10. Mokyklinė paskaita	1	2	3	4
11. Mokymasis vadovaujant sau	1	2	3	4
12. Individualus tyrinėjimas	1	2	3	4
13. Grupės projektai	1	2	3	4
14. Seminarai	1	2	3	4
15. Žaidimai	1	2	3	4
16. Drama ir imitacija	1	2	3	4

18. Kaip manote, turėdami omenyje savo patirtį, ar pradinių klasių mokinių akademiniai pasiekimai priklauso nuo fakto, ar jie namuose turi kompiuterį ir gali juo naudotis?

1. Jei turi ir naudojasi kompiuteriu, akademiniai pasiekimai irgi dažniausiai būna geresni
2. Jei turi ir naudojasi kompiuteriu, akademiniai pasiekimai kai kada būna geresni
3. Kompiuterio turėjimas ir naudojimas iš esmės neturi poveikio akademiniam pasiekimams
4. Sunku pasakyti, turiu per mažai informacijos
5. Kitoks atsakymas (parašykite) _____

19. Kaip manote, turėdami omenyje savo patirtį, ar pradinių klasių mokinių socialiniai įgūdžiai (pvz. bendravimo, konfliktų sprendimo ir pan.) priklauso nuo fakto, ar jie namuose turi kompiuterį ir gali juo naudotis?

1. Jei turi ir naudojasi kompiuteriu, socialiniai įgūdžiai irgi dažniausiai būna geresni
2. Jei turi ir naudojasi kompiuteriu, socialiniai įgūdžiai kai kada būna geresni
3. Kompiuterio turėjimas ir naudojimas iš esmės neturi poveikio socialiniams įgūdžiams
4. Sunku pasakyti, turiu per mažai informacijos
5. Kitoks atsakymas (parašykite) _____

20. Kaip, apžvelgdami savo ir kolegų pedagoginę patirtį, vertinate pradinių klasių mokinių mokymo metodų pokyčius per paskutinį dešimtmetį? Galite pasirinkti kelis atsakymų variantus.

1. Sunku pasakyti, nes tiek laiko pradinių klasių mokytoju dar nedirbu
2. Sunku pasakyti, nes daug kas pasimiršta
3. Pastebimai padaugėjo IKT grindžiamų metodų
4. Pastebimai padaugėjo netradicinių mokymo metodų (pvz. grupių projektų, mokymosi bendradarbiaujant, žaidimų ir kt.)
5. Gal truputėlį padaugėjo IKT ir netradicinių metodų, tačiau labai nežymiai, akivaizdžiai vyrauja aiškinimas, klausinėjimas, teksto skaitymas ir pan.
6. Kitoks atsakymas (parašykite) _____

21. Ar konsultuojatės su specialiaisiais pedagogais specialiujų ugdymosi poreikių vaikų ugdymo(-si) klausimais? Galite pažymėti kelis atsakymus.

1. Tokių vaikų mano klasėje nėra
2. Iki šiol konsultuotis neteko
3. Konsultuojuosi dėl tinkamiausios mokymosi aplinkos sukūrimo (pvz. sėdėjimo vietos parinkimo / įrengimo, vaizdinių priemonių įsigijimo/pasigaminimo ir pan.)
4. Konsultuojuosi dėl vaikų psichologinės savijautos
5. Konsultuojuosi didaktiniais klausimais, pvz. užduočių individualizavimas, mokymo programų sudarymas ir pan.
6. Tariuosi kitais klausimais (parašykite, kokiais) _____

22. Ar, Jūsų nuomone, kompiuterio turėjimas ir naudojimas namuose teigiamai veikia specialiųjų ugdymosi poreikių, labai gabių, socialiai apleistų vaikų ugdymą (si). Prašytume savo atsakymą pakomentuoti.

1. Labai gabių vaikų

2. Socialiai apleistų _____

3. Specialiujų ugdymosi poreikių _____

23. Kokias vaikų su specialiaisiais ugdymosi poreikiais kompetencijas pirmiausia reikėtų, Jūsų nuomone, ugdyti? Prašome parašyti.

24. Ar, Jūsų nuomone, naudingas vaikų su specialiaisiais ugdymosi poreikiais ugdymas įprastose mokyklose jiems patiems? Prašytume savo nuomonę pakomentuoti.

Naudingas / daugiau naudingas, nes:

Nenaudingas / daugiau nenaudingas, nes:

25. Kaip, apžvelgdami savo ir kolegų pedagoginę patirtį, vertinate specialiųjų ugdymosi poreikių vaikų ugdymo pradinėse klasėse rezultatyvumą? Vertinkite maždaug 5 metų perspektyvoje.

1. Sunku pasakyti, nes turiu per mažai patirties
2. Tokių vaikų ugdymas iš esmės rezultatyvus
3. Yra ir teigiamų ir neigiamų pasekmių
4. Ugdymas iš esmės nerezultatyvus
5. Kitoks atsakymas (parašykite) _____

26. Kokios priežastys labiausiai trukdo specialiųjų ugdymosi poreikių mokinių sėkmingam ugdymui bendrojo lavinimo mokykloje (konkrečiai pradiniam ugdyme)? Galite pažymėti kelis atsakymus.

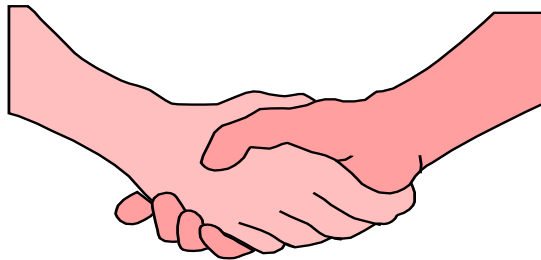
1. Jokių esminių kliūčių nėra
2. Mokykloje nėra liftų
3. Specialiųjų poreikių vaikams nepritaikyti tualetai
4. Nėra pritaikytų poilsio vietų
5. Mokykloje nėra specialiojo ugdymo kabineto
6. Nėra / trūksta specialiojo ugdymo vadovėlių, mokymo priemonių
7. Nėra / trūksta pagalbinių techninių priemonių
8. Specialiųjų ugdymosi poreikių vaikų integracijai nepasirengę / per mažai pasirengę pedagogai
9. Nėra / trūksta specialiųjų pedagogų
10. Mokymuisi drauge su specialiųjų ugdymosi poreikių vaikais nepasirengę kiti mokiniai
11. Administracija skiria nepakankamai dėmesio specialiųjų ugdymosi poreikių vaikų ugdymo organizavimui
12. Sunku pasakyti
13. Kitoks atsakymas (parašykite) _____

ANKETA SPECIALIESIEMS PEDAGOGAMS

Šiuo metu, Ugdymo plėtotės centrui inicijavus ir užsakius, mokslininkų grupė iš Vilniaus pedagoginio universiteto vykdo tyrimą, skirtą analizuoti informacinių – komunikacinių technologijų ir inovatyvių metodų taikymą pradiniam ugdyme bei specialiųjų poreikių vaikų integracijos bendrojo lavinimo mokyklose aspektus. Tyrimo rezultatai bus plačiai pristatyti švietimo vadybininkams, pedagogų bendruomenei ir turėtų padėti tobulinant bendrojo lavinimo mokyklos veiklą. Todėl prašytume Jūsų nuoširdžiai ir atvirai atsakyti į šios anketos klausimus. Tai **anonimiškas anketavimas** – Jūsų pavardė ir vardas niekur tyrimo ataskaitoje minimi nebus.

Pasirinkite ir pažymėkite tokį atsakymą, kuris tiksliausiai atspindi Jūsų nuomonę. Kai kuriais atvejais prie klausimo nurodyta, kad galima pasirinkti kelis atsakymų variantus.

Dėkojame, kad dalyvaujate apklausoje ir linkime sėkmės !

Tyrėjų grupė:

doc. Rita Makarskaitė-
Petkevičienė
doc. Vaiva Grabauskienė
doc. Vaiva Schoroškienė
doc. Jūratė Paulionytė
doc. Aušra Žemgulinė
doc. Tadas Tamošiūnas

Iškilus klausimams ar
turint pastabų dėl
anketavimo galima
skambinti tel.868581437

Bendro pobūdžio informacija

3. Jūs esate?

3. Moteris
4. Vyras

2. Kiek Jums metų? Parašykite _____

3. Koks Jūsų kaip specialiojo pedagogo/ logopedo / surdopedagogo/ tiflopedagogo (tinkamą pabraukite) darbo stažas? Parašykite _____

4. Jūsų kvalifikacinė kategorija?

1. Specialusis pedagogas / logopedas / surdopedagogas/ tiflopedagogas
2. Vyresnysis specialusis pedagogas / logopedas / surdopedagogas/ tiflopedagogas
3. Specialusis pedagogas / logopedas / surdopedagogas/ tiflopedagogas metodininkas
4. Specialusis pedagogas / logopedas / surdopedagogas/ tiflopedagogas ekspertas
5. Kvalifikacinės kategorijos dar neįgijau

5. Su kurių klasių mokiniais dirbate? _____

Tolesni klausimai apie pradinio ugdymo situaciją bei jam iškytančius uždavinius nuolat kintančioje aplinkoje

6. Pedagogų, tėvų bendruomenėje pasitaiko įvairių idėjų apie pradinės mokyklos funkcijas. Prašytume nurodyti, kurias iš žemiau minimų, Jūsų nuomone, labai svarbu įgyvendinti ir kurias mažiau, arba visai nesvarbu. Pažymėkite tinkamą atsakymo variantą kiekvienoje eilutėje.

Galimos pradinės mokyklos funkcijos	Labai svarbu	Gana svarbu	Beveik nesvarbu	Visai nesvarbu
1. Kiek galima pilniau perteikti mokiniams žinias, suformuoti gebėjimus, numatytus ugdymo programose	1	2	3	4
2. Išmokyti būti lyderiu	1	2	3	4
3. Suformuoti pareigos jausmą nuosekliai ir sunkiai mokytis	1	2	3	4
4. Išmokyti būti kartu su įvairių socialinių grupių vaikais (negalia, skurdas, skirtinga tautybė ir kt.)	1	2	3	4
5. Išmokyti mokyklos taisyklių, pvz. dirbti kartu su kitais pagal nustatytą tvarką	1	2	3	4
6. Išmokyti konkuruoti, kovoti už save, nes to gyvenime dažnai vėliau prireikia	1	2	3	4
7. Išmokyti pajusti pedagogo autoritetą, įsiklausyti į jo patirtimi grįstus patarimus	1	2	3	4
8. Formuoti tolerantiškas pažiūras ir elgseną, formuoti konfliktų sprendimo pagrindus	1	2	3	4
9. Išmokyti nesuireikšminti ir žinoti savo vietą („nedraskyti akių“, nepažeisti nustatytų taisyklių ir pan.)	1	2	3	4
10. Išugdyti mokymosi motyvaciją, mokyti mokytis	1	2	3	4
11. Leisti patirti sunkumus, kurie būdingi vyresnėms klasėms (didesnis mokymo krūvis, pasiekimų testai ir pan.)	1	2	3	4
12. Stiprinti mokinių bendruomeniškumą (norą ir gebėjimus kartu spręsti socialines problemas)	1	2	3	4

7. Kaip Jums atrodo, ar šiuo metu Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklose teikiamas pradinis ugdymas yra aukštos kokybės?

1. Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklose teikiamas pradinis ugdymas tikrai yra aukštos kokybės
2. Ko gero yra aukštos kokybės
3. Ko gero nėra aukštos kokybės
4. Tikrai nėra aukštos kokybės
5. Nežinau, sunku pasakyti

8. Tai gana subjektyvu, tačiau visgi pabandykite įvertinti savo kompiuterinio raštingumo lygį

1. Geras, turiu kompiuterinio raštingumo technologinės / edukologinės dalies (pažymėkite tinkamą) kurso pažymėjimą
2. Geras, nors kompiuterinio raštingumo kurso pažymėjimo neturiu
3. Vidutinis
4. Žemas
5. Kompiuteriu naudotis visiškai nemoku (pereikite prie klausimo Nr. 10)

9. Ką ir kaip dažnai veikiate kompiuteriu profesiniais specialiojo pedagogo tikslais? Pažymėkite tinkamą atsakymą kiekvienoje eilutėje.

Kompiuterio panaudojimas	Dažnai	Nei dažnai nei retai	Retai	Nenaudoju
1. Ieškote informacinės / metodinės medžiagos internete, pvz. gerosios patirties pavyzdžių	1	2	3	4
2. Naudojate kompiuterį tiesiogiai dirbdami su specialiujų poreikių mokiniais	1	2	3	4
3. Bendraujate su kolegomis virtualioje aplinkoje, el. paštu, Skype	1	2	3	4
4. Rengiate metodinę medžiagą	1	2	3	4
5. Rengiate pranešimus konferencijoms, kitiems renginiams	1	2	3	4
6. Naudojatės švietimo portalo Emokykla, kitų švietimo portalų paslaugomis	1	2	3	4
7. Tobulinate savo profesinę kvalifikaciją nuotolinio mokymosi būdais (pvz. Moodle, VMA, ar kitoje aplinkoje)				
8. Kitoks atsakymas (parašykite).....	1	2	3	4

10. Kas Jums labiausiai trukdo naudoti IKT profesiniais specialiojo pedagogo tikslais? Pažymėkite ne daugiau kaip tris pagrindines priežastis.

1. Niekas netrukdo ir IKT naudoju
2. Niekas netrukdo, tačiau IKT mano darbe tikrai nėra būtinybė
3. Nemoku / nepakankamai moku naudotis kompiuteriu
4. Reikalingos kompiuterinės įrangos stoka mokykloje
5. Metodinės pagalbinės medžiagos trūkumas
6. Atitinkamų kvalifikacijos tobulinimo seminarų stoka
7. Mokykloje nėra interneto ryšio (arba jis žemos kokybės)
8. Mokykloje nėra atsakingo specialisto, kuris pagelbėtų sprendžiant technines problemas, susijusias su naudojimu arba pasirengimu naudotis kompiuteriu ir kitomis informacinėmis ir komunikacinėmis technologijomis
9. Kitoks atsakymas (parašykite) _____

11. Kaip apskritai vertintumėte savo gebėjimus naudoti IKT darbui su specialiujų poreikių mokiniais?

1. Tokius savo gebėjimus vertinu kaip pakankamus
2. Beveik pakankamus
3. Nepakankamus
4. Kitoks atsakymas (parašykite) _____

12. Kiek kartų per paskutinius 3 metus įvairiuose kursuose (seminaruose) mokėtės bei kitaip tobulinote savo gebėjimus ir žinias naujų specialiojo ugdymo metodų taikymo srityje?

1. Nei karto
2. 1 kartą
3. 2-3 kartus
4. 4-10 kartų
5. Daugiau nei 10 kartų

13. Kaip manote, turėdami omenyje savo patirtį, ar specialiųjų ugdymosi poreikių mokinių akademiniai pasiekimai priklauso nuo fakto, ar jie namuose turi kompiuterį ir gali juo naudotis?

1. Jei turi ir naudojasi kompiuteriu, akademiniai pasiekimai irgi dažniausiai būna geresni
2. Jei turi ir naudojasi kompiuteriu, akademiniai pasiekimai kai kada būna geresni
3. Kompiuterio turėjimas ir naudojimas iš esmės neturi poveikio akademiniam pasiekimams
4. Sunku pasakyti, turiu per mažai informacijos
5. Kitoks atsakymas (parašykite) _____

14. Kaip manote, turėdami omenyje savo patirtį, ar specialiųjų ugdymosi poreikių mokinių socialiniai įgūdžiai (pvz. bendravimo, konfliktų sprendimo ir pan.) priklauso nuo fakto, ar jie namuose turi kompiuterį ir gali juo naudotis?

1. Jei turi ir naudojasi kompiuteriu, socialiniai įgūdžiai irgi dažniausiai būna geresni
2. Jei turi ir naudojasi kompiuteriu, socialiniai įgūdžiai kai kada būna geresni
3. Kompiuterio turėjimas ir naudojimas iš esmės neturi poveikio socialiniams įgūdžiams
4. Sunku pasakyti, turiu per mažai informacijos
5. Kitoks atsakymas (parašykite) _____

15. Ar ir kokiomis formomis pradinį klasių mokytojai konsultuojasi su Jumis dėl specialiųjų poreikių vaikų ugdymo? Galite pažymėti kelis atsakymus.

1. Iš esmės nesikonsultuoja
2. Konsultuojasi dėl ugdymosi aplinkos pritaikymo (pvz. sėdėjimo vietos ir pan.)
3. Tariai dėl vaikų psichologinio integravimosi klasėje
4. Konsultuojasi didaktiniais klausimais, pvz. dėl individualių programų sudarymo, vertinimo, užduočių individualizavimo, mokymo metodų ir pan.
5. Konsultuojasi bendradarbiavimo su tėvais klausimais
6. Konsultuojasi kitais klausimais (parašykite, kokiais) _____

16. Kokias specialiųjų ugdymosi poreikių vaikų kompetencijas pirmiausia reikėtų, Jūsų nuomone, ugdyti?

Prašome parašyti _____

17. Kaip, apžvelgdami savo ir kolegų pedagoginę patirtį, vertinate specialiųjų poreikių vaikų ugdymo pradinėse klasėse drauge su kitais mokiniais rezultatyvumą? Vertinkite maždaug 5 metų perspektyvoje.

1. Sunku pasakyti, nes turiu per mažai patirties
2. Ugdymas iš esmės rezultatyvus
3. Yra ir teigiamų ir neigiamų pasekmių
4. Ugdymas iš esmės nerezultatyvus
5. Kitoks atsakymas (parašykite) _____

18. Ar, Jūsų nuomone, naudingas specialiųjų poreikių vaikų ugdymas pradinėse klasėse jiems patiems? Prašytume savo nuomonę pakomentuoti.

Naudingas / daugiau naudingas, nes:

Nenaudingas / daugiau nenaudingas, nes:

19. Kokios priežastys labiausiai trukdo specialiųjų ugdymosi poreikių mokinių sėkmingam ugdymui bendrojo lavinimo mokykloje (konkrečiai pradiniam ugdyme)? Galite pažymėti kelis atsakymus.

1. Jokių esminių kliučių nėra (pereikite prie kito klausimo)
2. Mokykloje nėra liftų
3. Specialiųjų ugdymosi poreikių vaikams nepritaikyti tualetai
4. Nėra tinkamų poilsio vietų
5. Mokykloje nėra specialiojo ugdymo kabineto
6. Nėra / trūksta specialiojo ugdymo vadovėlių, mokymo priemonių
7. Nėra / trūksta pagalbinių techninių priemonių
8. Specialiųjų ugdymosi poreikių vaikų ugdymui nepasirengę / per mažai pasirengę pedagogai
9. Nėra / trūksta specialiųjų pedagogų
10. Specialiųjų ugdymosi poreikių vaikų integracijai nepasirengę kiti mokiniai
11. Administracija skiria nepakankamai dėmesio specialiųjų ugdymosi poreikių vaikų ugdymo organizavimui
12. Sunku pasakyti
13. Kitoks atsakymas (parašykite) _____

20. Kaip vertinate jūsų mokyklos pradinių klasių mokytojų pasirengimą ugdyti specialiųjų ugdymosi poreikių mokinius? Prašytume vertinti apibendrintai - t.y. neturėti omenyje tik vieno kurio nors pedagogo.

	Pasirengimas pakankamas	Beveik pakankamas	Nepakankamas
<i>Pedagogų pasirengimas</i>			
1. Parinkti ugdymo metodus, tinkančius darbui su skirtingų poreikių vaikais	1	2	3
2. Diferencijuotai dirbti su skirtingų gebėjimų vaikais	1	2	3
3. Parengti modifikuotą programą	1	2	3
4. Parengti adaptuotą programą	1	2	3
5. Objektyviai vertinti specialiųjų ugdymosi poreikių mokinių žinias ir gebėjimus	1	2	3
6. Panaudoti inovatyvius mokymo metodus dirbant spec. poreikių mokiniams	1	2	3
7. Bendrauti ir bendradarbiauti su specialiųjų ugdymosi poreikių mokinių tėvais	1	2	3
8. Atpažinti specialiuosius ugdymosi poreikius	1	2	3
9. Bendradarbiauti su mokykloje dirbančiais švietimo pagalbos specialistais	1	2	3

21. Kaip vertinate savo darbo sąlygas mokykloje specialiųjų poreikių mokinių ugdymo požiūriu (pvz. darbo vieta, turimos darbo priemonės ir pan.)?

1. Sąlygos geros ir mane tenkina
2. Patenkinamos
3. Sąlygos prastos, tačiau po truputėlį gerėja
4. Sąlygos prastos ir pagerėjimo nematyti
5. Kitoks atsakymas (parašykite) _____

22. Pabaigai prašytume įvertinti žemiau pateiktus teiginius apie Jūsų mokyklą. Vertinant naudokitės 10-ies balų skale: jeigu teiginys visiškai atitinka Jūsų nuomonę, žymėkite 10 balų, jeigu visiškai prieštarauja Jūsų įsitikinimams – 0 balų ir t.t.

Mūsų mokykloje:	Balai
59. Yra aiškios elgesio taisyklės
60. Veikla aiškiai ir detalai organizuota
61. Darbo užmokesčio sistema nekelia nepasitenkinimo
62. Visi, kas nori gali tobulinti kvalifikaciją
63. Tinkamai veikia komunikacijos sistema
64. Priimami savalaikiai ir efektyvūs sprendimai
65. Palaikoma iniciatyva
66. Sukurta protinga skyrimo į naujas pareigybes sistema
67. Naudojamos įvairios komunikacijos formos ir metodai (dalykiniai kontaktai ir kt.)
68. Darbuotojai dalyvauja priimant sprendimus
69. Palaikomi geri tarpusavio santykiai
70. Darbo vietos klasėse patogios (pvz. stalai, lentos ir kt.)
71. Nėra vidinės informacijos trūkumo
72. Organizuotas profesionalus ir apgalvotas darbuotojų veiklos vertinimas
73. Geri vadovų ir darbuotojų santykiai
74. Viskas ko reikia darbui yra po ranka
75. Stiprinamas pedagogų tarpusavio bendravimas
76. Disciplinuojančios priemonės taikomos išimtinai
77. Kreipiamas dėmesys į individualius darbuotojų skirtumus
78. Darbas man įdomus
79. Skatinami betarpiški santykiai su vadovybe
80. Konfliktinės situacijos sprendžiamos atsižvelgiant į visas aplinkybes
81. Visokeriopai skatinamas darbštumas
82. Darbo krūvis optimalus
83. Praktikuojamas funkcijų delegavimas žemesniems vadovams
84. Tarp darbuotojų vyrauja kooperacija ir pagarba vienas kitam
85. Mokykla pastoviai orientuota į naujoves
86. Kolegos išgyvena pasididžiavimą savo mokykla
87. Įsidarbinusiems žmonėms yra galimybių persikvalifikuoti

NUOŠIRDŽIAI DĖKOJAME UŽ JŪSŲ ATSAKYMUS.

Jeigu norėtumėte ką nors pridurti, prašytume išdėstyti savo pastabas

.....

.....

.....

.....

.....

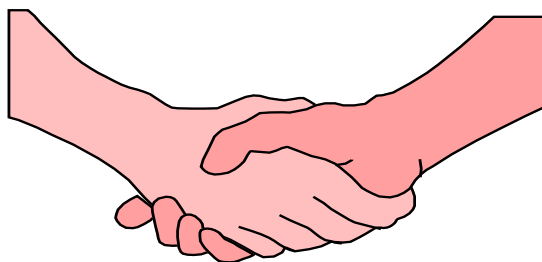
.....

ANKETA MOKYKLŲ ADMINISTRACIJOS DARBUOTOJAMS

Šiuo metu, Ugdymo plėtotės centrui inicijavus ir užsakius, mokslininkų grupė iš Vilniaus pedagoginio universiteto vykdo tyrimą, skirtą analizuoti informacinių komunikacinių technologijų ir inovatyvių metodų taikymą pradiniam ugdyme bei specialiųjų poreikių vaikų integracijos bendrojo lavinimo mokyklose aspektus. Tyrimo rezultatai bus plačiai pristatyti švietimo vadybininkams, pedagogų bendruomenei ir turėtų padėti tobulinti bendrojo lavinimo mokyklos veiklą. Todėl prašytume Jūsų nuoširdžiai ir atvirai atsakyti į šios nedidelės anketos klausimus. Tai **anonimiškas anketavimas** – Jūsų pavardė ir vardas niekur tyrimo ataskaitoje minimi nebus.

Pasirinkite ir pažymėkite tokį atsakymą, kuris tiksliausiai atspindi Jūsų nuomonę. Kai kuriais atvejais prie klausimo nurodyta, kad galima pasirinkti kelis atsakymų variantus.

Dėkojame, kad dalyvaujate apklausoje ir linkime sėkmės !

Tyrėjų grupė:

doc. Rita Makarskaitė-
Petkevičienė
doc. Vaiva Grabauskienė
doc. Vaiva Schoroškienė
doc. Jūratė Paulionytė
doc. Aušra Žemgulienė
doc. Tadas Tamošiūnas

Iškilus klausimams ar
turint pastabų dėl
anketavimo galima
skambinti tel.868581437

Bendro pobūdžio informacija

1. Jūsų pareigos?

1. Direktorius
2. Direktoriaus pavaduotojas
3. Kitoks atsakymas (parašykite) _____

2. Ar greta vadybinio darbo turite ir pamokų?

1. Ne, dirbu tik vadybinį darbą
2. Greta vadybinio darbo turiu pamokų (parašykite, kokio dalyko ir kokioms klasėms) _____

3. Kiek Jums metų? Parašykite _____

4. Koks Jūsų bendras vadybinio darbo mokykloje stažas? Parašykite _____

5. Jūsų vadybinė kategorija? Parašykite _____

Toliau prašytume išsakyti savo nuomonę apie pradinį ugdymą bei jam išskylančius uždavinius nuolat kintančioje aplinkoje

6. Pedagogų, tėvų bendruomenėje pasitaiko įvairių idėjų apie pradinės mokyklos funkcijas. Prašytume nurodyti, kurias iš žemiau minimų, Jūsų nuomone, labai svarbu įgyvendinti ir kurias mažiau, arba visai nesvarbu. Pažymėkite tinkamą atsakymo variantą kiekvienoje eilutėje.

Galimos pradinės mokyklos funkcijos	Labai svarbu	Gana svarbu	Beveik nesvarbu	Visai nesvarbu
1. Kiek galima pilniau perteikti mokiniams žinias, suformuoti gebėjimus, numatytus ugdymo programose	1	2	3	4
2. Išmokyti būti lyderiu	1	2	3	4
3. Suformuoti pareigos jausmą nuosekliai ir sunkiai mokytis	1	2	3	4
4. Išmokyti būti kartu su įvairių socialinių grupių vaikais (negalia, skurdas, skirtinga tautybė ir kt.)	1	2	3	4
5. Išmokyti mokyklos taisyklių, pvz. dirbti kartu su kitais pagal nustatytą tvarką	1	2	3	4
6. Išmokyti konkuruoti, kovoti už save, nes to gyvenime dažnai vėliau prireikia	1	2	3	4
7. Išmokyti pajusti pedagogo autoritetą, įsiklausyti į jo patirtimi grįstus patarimus	1	2	3	4
8. Formuoti tolerantiškas pažiūras ir elgseną, formuoti konfliktų sprendimo pagrindus	1	2	3	4
9. Išmokyti nesusireikšminti ir žinoti savo vietą („nedraskyti akių“, nepažeisti nustatytų taisyklių ir pan.)	1	2	3	4
10. Išugdyti mokymosi motyvaciją, mokyti mokytis	1	2	3	4
11. Leisti patirti sunkumus, kurie būdingi vyresnėms klasėms (didesnis mokymo krūvis, pasiekimų testai ir pan.)	1	2	3	4
12. Stiprinti mokinių bendruomeniškumą (norą ir gebėjimus kartu spręsti socialines problemas)	1	2	3	4

7. Kaip Jums atrodo, ar šiuo metu Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklose teikiamas pradinis ugdymas yra aukštos kokybės?

1. Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklose teikiamas pradinis ugdymas tikrai yra aukštos kokybės
2. Ko gero yra aukštos kokybės
3. Ko gero nėra aukštos kokybės
4. Tikrai nėra aukštos kokybės
5. Nežinau, sunku pasakyti

8. Tai gana subjektyvu, tačiau visgi pabandykite įvertinti savo kompiuterinio raštingumo lygį

1. Geras, turiu kompiuterinio raštingumo technologinės / edukologinės dalies (pažymėkite tinkamą) kurso pažymėjimą
2. Geras, nors kompiuterinio raštingumo kurso pažymėjimo neturiu
3. Vidutinis
4. Žemas
5. Kompiuteriu naudotis visiškai nemoku

9. Kaip Jums atrodo, ar pradinėse klasėse pamokose / popamokinėje veikloje būtina naudoti IKT?

1. Taip, tikrai būtina
2. Taip, ko gero būtina
3. Ne, ko gero nebūtina
4. Ne, tikrai nebūtina
5. Nežinau, sunku pasakyti

10. IKT naudojimas ugdymui reikalauja atitinkamų kompetencijų (pvz. konkrečių metodų taikymo žinių ir įgūdžių ir kt.). Kaip vertinate savo mokyklos pradinių klasių pedagogų kompetencijas, reikalingas diegiant IKT pradinėse klasėse? Negalvokite apie vieną kurį nors pedagogą, vertinkite apibendrintai.

1. Visų pradinių klasių pedagogų kompetencijos IKT taikymo srityje yra geros / pakankamos
2. Pakankamai geros tik dalies pedagogų kompetencijos
3. Pakankamai geros tik mažumos pedagogų kompetencijos
4. Sunku pasakyti, turiu per mažai informacijos
5. Kitoks atsakymas {parašykite) _____

11. Kaip apibendrintai vertinate dabartinę mokyklos raidą IKT panaudojimo atžvilgiu?

1. IKT diegimas mokykloje vyksta jau senokai ir gana sėkmingai
2. IKT bandome diegti, tačiau iki šiol ne visai sėkmingai
3. IKT diegimas šiuo metu yra planavimo stadijoje
4. IKT diegimas šiuo metu yra tik pavienių bandymų stadijoje
5. Kitoks atsakymas (parašykite) _____

12. Kaip manote, kokią naudą teikia IKT taikymas pradiniame ugdyme? Galite pažymėti kelis atsakymus.

1. Jokios apčiuopiamos naudos neįžvelgiu nei pradinėse klasėse, nei vyresnėse klasėse
2. Apčiuopiamos naudos pradinėse klasėse mažai, jos daugiau vyresnėse klasėse
3. IKT naudojimas didina mokinių mokymosi motyvaciją (mokiniam tai įdomu), tačiau daug mažiau arba visai nedidina akademinį pasiekimą
4. IKT naudojimas didina ir akademinį pasiekimą ir mokymosi motyvaciją
5. Padeda individualizuoti mokymą (si), atliepiant specialiuosius ugdymosi poreikius
6. Tai naudinga tik gabių vaikų ugdymui
7. Stiprina mokinių bendruosius gebėjimus (pvz. bendradarbiavimo, komunikacijos ir pan.)
8. Padeda lanksčiau ir įdomiau perteikti ugdymo turinį
9. Padeda įveikti socialinę dalies vaikų atskirtį (pvz. geriau mokytis skurdžiai gyvenančių šeimų vaikus iš kaimiškų vietovių ar pan.)
10. Skatina pačius pedagogus „pasitempti“ naudojant IKT
11. Kitoks atsakymas (parašykite) _____

13. Pastaraisiais metais pradiniame ugdyme greta tradiciniais vadinamų įprastų metodų (skaitymas, klausinėjimas, aiškinimas ir kt.) populiarėja inovatyvūs mokymo metodai (pvz. problemų sprendimas grupėmis, grupės projektai, drama ir imitacija bei kt.). Kaip vertinate jų naudojimo apimtį ir rezultatyvumą Jūsų mokyklos pradinėse klasėse?

1. Įvairūs inovatyvūs mokymo metodai mūsų mokykloje naudojami palyginti plačiai ir rezultatyviai
2. Mano manymu, įvairių inovatyvių metodų taikymo pradiniame ugdyme galimybės gana ribotos
3. Inovatyvius metodus taiko tik vienas kitas pedagogas ir tai nedažnai
4. Sunku pasakyti, trūksta informacijos
5. Kitoks atsakymas (parašykite) _____

14. Kaip į mokytojų kompiuterinį raštingumą žiūrima Jūsų mokykloje?

1. Reikalaujama aukšto kompiuterinio raštingumo ir sudaromos sąlygos jį tobulinti
2. Reikalaujama kompiuterinio raštingumo, bet trūksta reikiamų sąlygų jį tobulinti
3. Kompiuterinis raštingumas vertinamas kaip privalumas, tačiau nelabai esminis
4. Kitoks atsakymas {parašykite) _____

15. Ar, Jūsų nuomone, specialiųjų ugdymosi poreikių vaikų ugdymas pradinėse klasėse naudingas jiems patiems? Prašytume savo nuomonę pakomentuoti.

Naudingas / daugiau naudingas, nes:

Nenaudingas / daugiau nenaudingas, nes:

16. Kaip, apžvelgdami savo ir kolegų pedagoginę, vadybinę patirtį, vertinate specialiųjų ugdymosi poreikių vaikų ugdymo pradinėse klasėse rezultatyvumą? Vertinkite maždaug 5 metų perspektyvoje.

1. Sunku pasakyti, nes turiu per mažai patirties
2. Tokių vaikų ugdymas iš esmės rezultatyvus
3. Yra ir teigiamų ir neigiamų pasekmių
4. Ugdymas iš esmės nerezultatyvus
5. Kitoks atsakymas (parašykite) _____

17. Kokios priežastys labiausiai trukdo specialiųjų ugdymosi poreikių mokinių ugdymui Jūsų mokykloje (konkrečiai pradiniam ugdyme)? Galite pažymėti kelis atsakymus.

1. Jokių esminių kliūčių nėra
2. Mokykloje nėra liftų
3. Specialiųjų poreikių vaikams nepritaikyti tualetai
4. Nėra pritaikytų poilsio vietų (pvz., tinkamų vaikams turintiems sensorinių sutrikimų)
5. Mokykloje nėra specialiojo ugdymo kabineto
6. Nėra / trūksta specialiojo ugdymo vadovėlių, mokymo priemonių (taip pat ir kompiuterinių)
7. Nėra / trūksta pagalbinių techninių priemonių
8. Specialiųjų ugdymosi poreikių vaikų ugdymui nepasirengę / per mažai pasirengę pedagogai
9. Nėra / trūksta specialiųjų pedagogų
10. Nėra mokytojų padėjėjų
11. Mokytis drauge su specialiųjų ugdymosi poreikių vaikais nepasirengę kiti mokiniai
12. Sunku pasakyti
13. Kitoks atsakymas (parašykite) _____

Jeigu norėtumėte ką nors pridurti, prašytume išdėstyti savo pastabas
